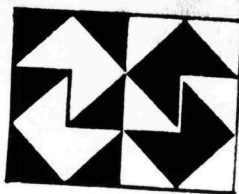

BMS001005770
S2917
Grijze Literatuur

82917

G2
611.1
G1a
610.2

ten geleide

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel.: 243736/243737/243738/243739

Dit themanummer van 'Communicatie' wordt, ter voorbereiding van het 8ste Vlaams Congres voor Communicatiewetenschap (Brussel 26-27 oktober 1978) als studiedocument aangeboden.

Het 25-jarig bestaan van de televisie in Vlaanderen leek voor de organisatoren van dit congres een meer dan voldoende reden tot een openbare bezinning op wetenschappelijk niveau over de invloed van de beeldbuis op onze samenleving en cultuur. Zij hebben zich dan ook heel wat inspanningen getroost om dit thema vooraf inhoudelijk te bespreken, uit te diepen en de behandeling ervan te stofferen met de gezaghebbende commentaar van eminente buitenlandse wetenschapslui en van enkele uitstekend geplaatste onderzoekers en observatoren uit eigen land.

De teksten die hier worden gepubliceerd vormen een weerslag van deze voorbereidende studiefase en dienen dan ook als introductie op de congres thematiek. De inleiding van Prof. Elihu KATZ (Hebrew University, Jerusalem) "On Conceptualizing Media Effects" wordt in een vertaalde en geresumeerde versie afgedrukt, zodat de congresdeelnemers zich vooraf een idee kunnen vormen over de gesprekken die zullen plaatshebben op de eerste congresdag (26 oktober). Herman SANTY, dienstchef BRT-studiedienst, schetst de ontwikkeling van de BRT-televisieprogramma's gedurende de laatste 25 jaar en de manier waarop de kijkers op deze evolutie hebben gereageerd; hij schetst hierbij ook een soort profiel van de Vlaamse TV-kijker. Speciaal ter voorbereiding van dit congres organiseerde Prof. G. FAUCONNIER, samen met de heren A. DE MEYER en A. HENDRIKS, een vergelijkend onderzoek naar de kijkgewoonten en -voorkeuren van kabelkijkers versus antennekijkers in het Leuvense. Een methodologische verantwoording van enkele in het oog springende resultaten van dit onderzoek wordt in dit nummer openbaar gemaakt. Na een bondig historisch overzicht van 25 jaar Vlaamse televisie, samengesteld door Mevr. G. PAUWELS-BOON, wordt het themanummer afgesloten met een uitvoerige geselecteerde bibliografie over televisie die, eveneens ter voorbereiding van het congres, door een bijzondere werkgroep werd samengesteld en die, naar onze mening, een zeer belangrijk en nuttig communicatiewetenschappelijk werkdocument vormt.

Wij danken hierbij allen die aan de realisatie van dit themanummer hebben meegewerkt.

Met genoegen bieden wij deze publikatie aan de congresdeelnemers en de lezers van Communicatie aan en hopen dat zij er veel ideeën, cijfers en beschouwingen zullen vinden die stimulerend zijn voor verdere reflectie en onderzoek.

Prof. dr. L. BOONE
Voorzitter Wetenschappelijke Commissie

Prof. dr. G. FAUCONNIER,
Voorzitter Organisatiecommissie
en Congresvoorzitter.

Deze tekst geeft de essentie weer van het openingsreferaat waarmee Prof. dr. E. KATZ de thematiek van het 8ste Vlaams Congres voor Communicatiewetenschap (Brussel, 26-27 oktober 1978) "25 jaar televisie in Vlaanderen. Aanpassing of transformatie van een cultuur" zal inleiden.

Mieke CEULEMANS en Luc VAN POECKE zorgden voor de Nederlandse samenvatting.

effecten van massamedia enkele concepten

eli hu katz

De geschiedenis van het empirisch onderzoek naar de effecten van massacommunicatie kan m.i. gesteld worden in termen van twee basisconcepten: selectiviteit, d.w.z. het geheel van socio-psychologische processen die de individuele blootstelling aan en de perceptie en herinnering van massamediale boodschappen bepalen en interpersonele verhoudingen, d.w.z. de participatie aan sociale structuren die interveniëren in de doorstroming van massacommunicatie. Het gaat hier in feite om een evaluatie van het machts-evenwicht tussen de media en hun publiek. Het hiernavolgende overzicht zal aantonen hoe de «macht» van de media conceptueel toeneemt en afneemt in functie van het belang dat men hecht aan de processen van selectiviteit en interpersonele verhoudingen.

De rol van de media in de democratische theorie

In de klassieke democratische theorie was de studie van massacommunicatie nauw verbonden met de studie van de publieke opinie. Het beeld van de samenleving dat naar voren komt in de geschriften van politieke filosofen is dat van een model waarin de regering voorstellen doet, het parlement debatteert, de pers verspreidt, het volk converseert, waardoor de publieke opinie tot stand komt, die via feedback teruggespeeld wordt naar de decision-makers. Dit rudimentaire model is duidelijk gebaseerd op de stelling dat conversatie kenmerkend is voor een moderne samenleving, in tegenstelling tot een traditionele maatschappij, waarin het volk

luistert naar de instructies van de autoriteiten. De relatie pers-conversatie-publieke opinie impliceert een dergelijk maatschappijbeeld: het «effect» van de media bestaat in het overbrengen van de regeringswerkzaamheden naar de burger.

Massasamenleving en media

Het vermogen van het volk om zijn rol, zoals die door de democratische theorie was omschreven, te vervullen werd in het begin van de 20ste eeuw in vraag gesteld. De politieke tendensen van de jaren '30, die culmineerden in de opkomst van het fascisme, vielen samen met de snelle verbreiding van de radio. De band tussen media en totalitaire

macht was een feit geworden. De relatie pers-conversatie-publieke opinie werd vervangen door radio-propaganda-conformiteit. De moderne samenleving werd een «maatschappij die luistert», terwijl de traditionele samenleving geromantiseerd werd als «een samenleving die spreekt».

Empirisch massamedia onderzoek : «campaign»-studies

Het eerste empirisch onderzoek naar de effectiviteit van de media steunt op deze maatschappijvisie. Het is gebaseerd op de veronderstelling dat de media een directe, onmiddellijke en gelijktijdige invloed hebben : de macht ging over van het volk naar de media.

Het eerste empirisch onderzoek was gericht op de studie van campaigns, d.w.z. de evaluatie van de doeltreffendheid van massacommunicatie in pogingen tot beïnvloeding van opinies, houdingen en gedragingen van individuen. Radio werd beschouwd als een beïnvloedingsmedium eerder dan als een ontspanningsmedium, met effecten op korte eerder dan op lange termijn. De media bleken echter veel minder effect te sorteren dan men veronderstelde. De wetenschappelijke bijdrage van dit onderzoek ligt voornamelijk in de identificatie van de oorzaken van het mislukken van de campaigns, nl. selectiviteit en interpersonele verhoudingen. Individuen vermijden of verdraaien boodschappen die niet overeenstemmen met hun vooropgestelde meningen. Bovendien bleek, o.m. uit onderzoek naar het stemgedrag, dat primaire groepen zoals familie en vrienden via de opinion-leaders een veel grotere invloed uitoefenden dan de media. Selectiviteit en interpersonele relaties ondermijnen dus het beeld van de geatomiseerde massamenleving en van de almachtige massamedia. Een nieuwe idee kwam tot ontwikkeling, nl. dat de massamediale boodschap indirect en selectief doorstroomt naar de ontvanger via de filters van interpersonele structuren en bestaande meningen. Het onderzoek werd in nieuwe banen geleid. De notie «interpersonal networks» leidde tot de studie van de verspreiding van innovaties, terwijl de selectiviteitsnotie aanleiding gaf tot de studie van «Uses and Gratifications».

Verspreiding van innovaties

Het empirisch onderzoek werd geheroriënteerd via de introductie van het tijdsbegrip in het concept «media effect». De studie van de verspreiding van innovaties onderzocht hoe een nieuwe idee of techniek geadopteerd werd over een bepaalde periode, waarbij zij een sociale structuur doorloopt via media en interpersonele relaties. De bedoeling van diffusiestudies was dus de rol van de media te evalueren in het geheel van interacterende invloeden die de verspreiding van de adoptie van innovaties versnellen of vertragen, vergroten of verkleinen. Selectiviteit speelt eveneens een rol in dit proces. Variaties in de reacties op voorgestelde innovaties kunnen immers niet verklaard worden zonder te verwijzen naar de verenigbaarheid van de attributen van de te verspreiden innovatie met de attributen van de potentiële adopteerdere. De notie verenigbaarheid is een versie van de notie selectiviteit.

Uses and gratifications

De notie selectiviteit staat nog meer centraal in het onderzoek dat bekend staat als «Uses and Gratifications»-studies. Onderzoekers in deze traditie herformuleren de vraag «Wat doen de media met de mensen?» in «Wat doen de mensen met de media?». Het belang van dit onderzoek ligt in het feit dat het steunt op een visie van de massamedia als ontspannings- eerder dan als beïnvloedingsfactoren. Het selectiviteitsconcept werd aanzienlijk verruimd in deze context. Selectiviteit in de campaign-studies is gebaseerd op het vermijden van dissonantie en het streven naar consonantie. In gratification studies berust selectiviteit voornamelijk op behoeften en interessen die hun oorsprong vinden in sociale rollen en psychologische instellingen. Het effect van de media is het verschaffen van «gratification».

Limited effects and powerful effects

Campaigns, diffusie en gratification studies hebben alle betrekking op beperkte effecten. Selectiviteit en interpersonele relaties temperen de invloed van de media, terwijl het beïnvloedings-

proces meer complex wordt. De belangrijkste veralgemening betreffende media-effecten in dit verband is dat de media bestaande opinies en gedragingen versterken in plaats van veranderen. In de jaren '60 kreeg het onderzoek een nieuwe impuls. De toenemende disorganisatie in de samenleving en de identificatie van geweld in de media als een mogelijke oorzaak, inspireerden het onderzoek naar de socialiserende rol van de media.

Intussen leidde de beroering van de jaren '60 het onderzoek in anderen banen. «Nieuw Links» stelde het informatie- en ontspanningsbeleid van de media in vraag. Oude ideeën werden geherformuleerd in de vorm van nieuwe technieken en er werd een aanvang gemaakt met de empirische studie van ideologische effecten.

McLuhan verscheen op het toneel en suggereerde dat de effecten van de media niet dienden gezocht te worden in hun boodschappen, maar in de denk- en gedragsstructuren door hen opgelegd. Anderen beweerden dat de massamedia invloed uitoefenden niet op *wat* men denkt, maar op *waarover* men denkt. Deze disparate ideeën introduceerden nieuwe concepten van de term «media effect». Samen vormen zij wat men noemt «theories of powerful mass-media».

De socialiserende rol van de media en de «knowledge gap»-hypothese zijn verbonden met, respectievelijk, de concepten van interpersonele verhoudingen en selectiviteit. De drie andere tradities - media effecten, agenda-setting, ideologische effecten - zijn principieel verschillend, omdat zij de massamedia beschouwen als beïnvloedingsfactoren zonder tussenkomst van selectiviteit en conversatie.

Socialisering

De studie van de socialiserende invloed van de media op kinderen is een variante van het campaign en gratifications onderzoek. De studie van de invloed van de blootstelling aan geweld in de media is vooral significant omdat men rekening houdt met effecten op lange termijn. Het antwoord op de vraag naar het oorzakelijk verband tussen gewelddadigheid en asociaal gedrag en langdurige blootstelling aan geweld op de televisie is affirmatief. De stelling van directe en

machtige media-effecten wordt aldus in ere hersteld. Recent onderzoek in deze richting houdt evenwel rekening met de interactie tussen de media enerzijds en de socialiserende invloeden die uitgaan van ouders, leeftijdsgenoten en leraars anderzijds. Veelbelovend is ook het verband dat gelegd wordt tussen socialiseringsstudies en gratifications via de vraag naar het waarom van het mediagedrag. Concepten als identificatie, catharsis en prikkeling werden geïntroduceerd om zowel het effect als de selectiviteit te verklaren. Het concept «effect» in socialiseringsstudies, zowel als in gratifications onderzoek, benadrukt affectiviteit i.p.v. cognitiviteit.

«Knowledge-gap» -effecten

Een tweede richting in de studie van de sterke effecten sluit zelfs nog nauwer aan bij vroeger werk, doordat de centrale notie hier deze van de selectiviteit is, bekeken vanuit een sociologisch perspectief. In haar eenvoudigste vorm stelt deze theorie dat de correlatie tussen, laten we zeggen, sociale klasse en kennis over een bepaald onderwerp veeleer zal vermeerderen dan verminderen na een informatiecampagne over dat onderwerp. Analyses tonen m.a.w. aan dat, tegen de wensen van alle hoopvolle profeten in, de relatieve winst van de meer ontwikkelden de vooruitgang van de minder ontwikkelden overtreft, waardoor dus de correlatie versterkt wordt.

Deze kenniskloof is op twee manieren verklaard. De dominante verklaring suggereert - aansluitend bij de selectiviteitstheoretici - dat het probleem dient gezocht te worden in het verarmde referentiekader waarover de lagere klassen beschikken bij de assimilatie van informatie. De andere verklaring wijst echter beschuldigend naar de encoding, veeleer dan naar de decoding: informatie via de massamedia wordt verknijpt naar de interesses van de burgerklasse en is derhalve grotendeels irrelevant voor «de anderen».

Agenda-setting

In tegenstelling tot de socialisatie- of kenniskloofstudies, vereist de «agenda

setting»-theorie een nieuw soort vraagstelling. In een poging de notie van het effect te herdefiniëren, geeft deze theorie het zoeken naar veranderingen in opinies, kennis enz. op ten voordele van de vraag of - en ook dit is in feite niet zo'n nieuw idee - de invloed van de media niet veeleer dient gezocht te worden in het feit dat zij aan deze in plaats van aan gene zaken aandacht besteden. Als een latent gevolg van het feit dat er gezegd wordt *waarover* we moeten denken, kan het «agenda setting»-effect hierbij soms invloed hebben op *wat* we daarover moeten denken. Op methodologisch gebied heeft deze onderzoekstraditie getracht de richting van het effect na te trekken door media-agenda's, publieke agenda's en agenda's van organisaties te dateren en te correleren.

Media-effecten

Ook voor McLuhan diende men over te gaan tot een andere vraagstelling: hij was niet geïnteresseerd in de vraag of boodschappen nu al of niet het denken van de mensen veranderen of hierin prioriteiten vastleggen, doch wel in het effect dat het verwerken van de informatie die via de diverse media verkregen wordt, heeft op de menselijke geest.

McLuhans conceptualisering van de notie «effect» is de meest sterke tot hier toe - het is inderdaad een technologische theorie van de persoonlijkheid en de maatschappij - maar zij leek ontogankelijk voor de empirie. De paar experimenten die uitgevoerd werden waren daarenboven te veel op effecten op korte termijn geconcentreerd. Toch wordt er de laatste jaren ernstig onderzoek in het spoor van McLuhan op touw gezet.

Ideologische effecten

Speculaties rond de effecten van de media op de structurering van het cognitieve zijn uiteraard niet beperkt gebleven tot technologische theorieën over de media en fysiologische theorieën over mentale verwerking. Ook die theorieën horen hier thuis die suggereren dat de media een ideologisch effect hebben, d.w.z. dat ze de werkelijkheid

vervormend weerspiegelen volgens een set van categorieën die in overeenstemming zijn met de belangen van de communicators en dat ze de ontvangers uitnodigen hetzelfde te doen.

De revival in de sociale wetenschappen van de conflicttheorie en van de maatschappijkritiek in de jaren zestig had tot gevolg dat ook de kritiek op de massamedia en hun bondgenootschap met de macht heropleefde.

Het «ideologisch effect» wordt afgestoft. De vooruitgang echter, tenminste wat ons oogmerk betreft, ligt in het feit dat nu naar een operationalisering van deze ideeën wordt gezocht. In dit verband kan aangetoond worden dat de studie van het ideologisch effect methodologisch gezien geëvoëerd is van een inhoudsanalyse - zij het op het oppervlakte - of diepteniveau - naar een vergelijking tussen de realiteit die de media schetsen en onafhankelijke metingen van de werkelijkheid. Nog een stap verder kan men het onderzoek situeren naar het sociaal-psychologisch proces waarlangs het ideologisch effect tot stand komt.

De gemeenschappelijke vooronderstellingen: enkele trends

We hebben in deze tekst getracht de geschiedenis na te trekken van de inspanningen die op empirisch gebied geleverd zijn om de effecten van de massamedia te conceptualiseren. Ons overzicht wortelt in twee beginpunten die aan het empirisch onderzoek voorafgaan: geschriften over de rol van de media in democratische systemen die door een ruime participatie worden beheerst en geschriften over de massamenleving. De «campaigns»-studies vormen het paradigma voor het empirisch onderzoek in de beginperiode en constitueren als dusdanig een revisie van het model van de massamaatschappij doordat ze de zwakke effectiviteit van de media verklaren vanuit de werking van de verdedigingsmechanismen van de selectiviteit en de interpersonele relaties. Selectiviteit leidt tot onderzoek naar de «gratifications»; interpersonele relaties tot onderzoek over verspreiding en innovatie. Onze tekst geeft daarna een overzicht van vijf nieuwe theoretische richtingen die een sterke effectiviteit

teit naar voren schuiven. Ieder van hen combineert een effectdefinitie met een of andere - zij het slechts primitieve - methode om dit effect te bestuderen. Op die manier hebben we het onderzoek naar de socialisatie, de kenniskloof, de «agenda setting», de media-effecten en de ideologische effecten nader bekeken. De eerste twee spruiten meer direct voort uit vroeger werk over «campaigns» en «gratifications». De laatste drie zijn anders. Zij definiëren de effecten op een andere manier: de media, zo zeggen ze respectievelijk, leren ons waarover we moeten denken, hoe te denken, wat we moeten geloven.

Spijts al hun verschillen hebben deze richtingen ook zekere gemeenschappelijke punten. Ze houden zich alle bezig (1) met de definitie van de realiteit; alle interesseren zich voor de wijze waarop de media de cognitieve en perceptuele organisatie beheersen. Deze richtingen delen tevens het geloof (2) in de persuasieve macht van de media, zij het dan van een subtielere en meer slinkse aard dan deze die vroeger werd bestudeerd; zo wordt beïnvloeding uitgeoefend via het naar voren schuiven van saillante zaken, het opleggen van cognitieve stijlen en referentiekaders. Bovendien stellen de meeste van deze theorieën (3) dat de media in staat zijn om hun invloed onmiddellijk uit te oefenen, in de zin dat het in werking treden van interpersonele factoren en selectiviteit geneutraliseerd wordt en deze op die manier niet langer kunnen functioneren als buffers en concurrerende zingevers t.o.v. de realiteit. In deze visie constitueren de media de ultieme referentiekader die alle andere personen verdringt, zelfs die groepen waarmee men zich het innigst verbonden weet. Deze positie blijkt op haar beurt verbonden te zijn met het geloof (4) aan de alomtegenwoordigheid van de televisie die verschijnt als een nieuwe symbolische omgeving die haar ontvangers - en in het bijzonder de getrouwen - volledig onderdompelt in een realiteit die een ervaring geeft die zelf sterker is dan de identiteiten van de zintuigen.

Verskillende van deze theorieën - niet alle - stellen (5) dat de media de dienaars van de gevestigde belangen en dat hun boodschap erin bestaat het status quo te verkopen. Sommige onderzoekers blijken hierbij te zeggen dat de

media afwijken van de geldige definities van de objectieve realiteit; anderen ontkennen dat de objectieve realiteit hoe dan ook kan overgebracht worden.

Verskillende theorieën - niet alle - beklemtonen (6) het belang van ontspanning en fictie - vergeleken met programma's die bedoeld zijn als een realiteitsverslag - in het creëren van deze effecten. Bepaalde van deze theorieën blijken inderdaad te zeggen dat het weergeven van de realiteit in essentie een vorm van fantasie en mythevorming is, terwijl fantasie en fictie de sociale definities van de realiteit opleveren. Wanneer (7) de «media-effect»-theorieën de oorzaak van de effectiviteit situeren in de technologie, dan zullen de «ideologisch effect»-theorieën de oorzaak vinden in de sociale organisatie van de media en de context waarin ze gesitueerd zijn.

Op conceptueel en methodologisch vlak verlaat men de effecten op korte termijn - wat aangewezen is wanneer men zich interesseert voor de interiorisering van cognitieve stijlen en waardensystemen. Noch de concepten, noch de methodes zijn bijzonder nieuw te noemen - zoals we opgemerkt hebben - doch er zijn wel enkele beloftevolle verbanden van concepten en methodes. In hun sterkste vorm leiden deze theorieën ons terug naar de massamenleving met haar geïsoleerde individuen die wel met een centrum maar niet met elkaar verbonden zijn. Zij voeren ons terug naar de hypothese van de onmiddellijke effecten - zij het dan dat deze nu subtieler opgevat wordt. Zij suggereren dat televisie anders dan haar voorgangers zou kunnen zijn. Ironisch is hierbij het feit dat de krachtige effecten die nu terug opgedolven worden juist deze zijn die in de eerste studies als zwak werden beschouwd. Waar immers de «campaign»-studies naar verandering zochten als de maatstaf voor de effectiviteit, vonden ze «slechts» versterking. De nieuwe theorieën over de machtige massamedia beschouwen verandering - vooral deze op korte termijn - en als onwaarschijnlijk en als oninteressant, doch aanzien de versterking als de belangrijkste maat voor het meten van de effectiviteit. Hun visie is dat de media de maatschappij dwingen zichzelf ideolo-

gisch te reproduceren en zo de sociale orde te legitimeren.

Momenteel bestaan deze theorieën naast hun voorgangers en doordat empirische metingen nu sterker bij de zaak worden betrokken, zullen we wellicht een basis krijgen om voor één ervan te opteren. Ofwel zullen ze misschien tot samenhang komen, wanneer de nieuwe theorieën iets van de sociale en psychologische processen van verspreiding en «gratification» herontdekken, en de oudere richtingen reageren op meer subtielere doch krachtige wegen waarlangs de media hun effect produceren. Indien de empirie en de synthese niet de overhand krijgen, zullen de theorieën van de sterke en beperkte effecten en hun context - nl. de theorieën van de massa- en van de liberale maatschappij - opnieuw in conflict geraken. Zolang dit zich beperkt tot een intellectuele strijd, zijn wij waarschijnlijk nog steeds veilig.

25 jaar vlaamse televisie enkele gegevens voor een evaluatie van de ontwikkeling

herman santy

Een aantal constateringën maken ons duidelijk hoe de Vlaamse Televisie in de relatief korte periode van 25 jaar, geëvolueerd is van een klein groepje enthousiaste jonge mensen, dat over beperkte technische apparatuur beschikte, waarbij de ambitie om artistiek en technisch verantwoorde programma's te maken alles bij elkaar hield en allen stimuleerde, tot een stevig gestructureerd bedrijf dat TV-programma's vervaardigt of aankoopt, een programmabeleid voert en op de duur de programma's volgens een vooraf opgemaakt programmaschema, ook uitzendt.

Hierin volgt de BRT zonder meer de stormachtige ontwikkeling die het medium over de ganse wereld heeft gekend.

Alhoewel deze Vlaamse situatie niets uitzonderlijks heeft, bestaat er toch redenen genoeg om de feiten nog eens netjes op een rij te zetten.

I. Van enthousiaste kleine groep TV-makers tot gestructureerd bedrijf.

a. Ontwikkeling van de Vlaamse Televisie.

- Naar Belgische normen is de BRT nu in 1978, rekening houdend met het aantal personeelsleden zonder meer, een groot bedrijf.
- Naast de cultureel-productieve mensen, is er een groep administratieve personeelsleden, een groep technische personeelsleden en een groep werkliedenpersoneel. Deze vier groepen vormen samen het personeelskader. De cultureel-productieven vormen in dat geheel kwantitatief een minderheid. Zij zijn kwalitatief in hoger aanzien dan de anderen, alhoewel het moeilijk te zegen is welke van

beide personeelsgroepen, de culturele of de technische, nu het meest aanzien waard is.

- Televisie-maken zoals de opdracht van de «founding fathers» luidde, bestaat in feite niet meer. Programma's concipiëren, de voorstellen goedkeuren, de produktie op gang brengen, het produkt realiseren, het programmabeleid voeren en de programma's uitzenden zijn afzonderlijke functies binnenin de Vlaamse Televisie, door telkens weer andere mensen en organismen waargenomen.
- Zonder twijfel zijn de grote vorderingen op technisch gebied, zowel voor wat betreft het maken van TV-programma's, als wat betreft het uitzenden en ontvangen, bepalend geweest voor het ritme en de snelheid waarmee het grote gestructureerde bedrijf uit de kleine kern is voortgekomen.
- Alhoewel de Nieuws- en Informatieve programma's samen slechts 17,51 %

van de zendtijd uitmaken (in 1977) (1), is het deze sector die telkens opnieuw de aandacht van politici, de wetgever en drukingsgroepen krijgt, zodat wel eens de situatie kan ontstaan waarin de hele BRT met 23,6 % zendtijd besteed aan educatieve en instructieve programma's en 52,83 % zendtijd besteed aan ontspanningsprogramma's, als louter bron van informatieve programma's wordt beschouwd. Op deze manier krijgen we dikwijls scheefgetrokken omroepdiscussies.

Wanneer we de ontwikkeling van de Vlaamse Televisie op deze manier bekijken, dan rijst vanzelf de vraag of de artistieke ambitie om waardevolle programma's te maken, nog voldoende voedingsbodem kan vinden in de bestaande structuur (2). Met artistieke ambitie bedoelen we de ambachtelijke houding over het zelf gepresteerde werk. Zowel een cultureel programma of een ontspanningsprogramma of een informatief programma kunnen hierdoor gekenmerkt worden.

b. Een groot bedrijf

Het mag ons niet ontgaan dat het gigantisch karakter van het TV-bedrijf, de productie stuurt in de richting van het pasklare serieprodukt. Naast de groei in personeelsbestand en infrastructuur waarover reeds werd gesproken, kan een tabel met de evolutie van de zendtijd en de verdeling ervan over de programmagenres, nog het best de grote evolutie weergeven. (zie bijlage 1) De BRT-televisie zendt nu in één dag uit, waar ze bij de start bijna een ganse week voor nodig had. Het aandeel van de informatieve programma's en dat van de educatieve en instructieve programma's, is gedaald ten voordele van de ontspannings- en culturele programma's.

De eigen BRT-inbreng in dat ganse programma-aanbod wisselde in de loop der jaren, maar stabiliseert zich nu rond de 5 %.

De druk op het hiërarchisch gestructureerde grote BRT-bedrijf in de richting van het pasklare serieprodukt, gaat vooral uit van het aanbod van ontspanningsprogramma's.

Vooral deze programma's lenen zich tot reproductie en zijn dan ook het meest

onderhevig aan commerciële imperatieven, door de aard zelf van het product.

- Zij kunnen voor de grote massa gemaakt worden
- Zij vergen een minimum van gelijkvormigheid met de cultuur van de kijkende bevolking (taal, gewoontes, normen en denkpatronen)
- Zij kunnen inspelen op de gemakkelijke smaak van het publiek dat geen brood en spelen vraagt, maar brood en spelen zal verkiezen wanneer de mogelijkheid wordt geboden te kiezen tussen moeilijk en gemakkelijk te verteren programma's.
- In het kader van de groeiende vrije tijd waarover de burger kan beschikken wordt deze hang naar gemakkelijk te verteren TV-produkten nog problematischer, vooral wanneer het gaat om marginale groepen die weinig alternatieve mogelijkheden hebben om de vrije tijd te besteden. Wij denken hier aan ouderen, gehandicapten, uit de samenleving geïsoleerden e.d. De technische ontwikkeling van het medium is echter niet zonder meer bondgenoot van de commerciële trend die serieproducten op steeds massaler schaal zal trachten te verspreiden.
- Sommige technische mogelijkheden sturen de TV verder de weg van de massificering op. Omwille van kleur-TV, TV in drie dimensies en het gebruik van satellieten zullen nog meer mensen die geografisch nog verder van elkaar wonen, tijd willen maken om terzelfdertijd dezelfde beelden te zien. Al was het maar alleen om ook dat technisch wonder nog te kunnen meemaken. De communicatieproblemen zullen bij dergelijke massificering veelevidig worden. Deze problemen worden geschapen door verschillen in taal, socio-culturele elementen als levensstijl, gebruiken, maatschappijopvattingen, politieke regimes evengoed van de ontvangers als van diegenen die programma's maken. Het kijken wordt hier allicht nog meer dan vroeger, een vrijblijvende, niet-geëngageerde en passieve bezigheid.
- Andere technische mogelijkheden drijven de TV in precies de tegenovergestelde richting. Door de video-apparatuur, de kabel-TV en de TV in gesloten circuit wordt de mogelijkheid geschapen om tegemoet te komen aan specifieke vragen van specifieke groepen. Hier moet de TV functioneel

worden ingepast in een multimediale aanpak, uitermate geschikt voor onderwijs en vorming. Ook de informatieve sector zal wellicht in deze ontwikkeling delen, alhoewel voorlopig de aanwending van technische middelen deze sector eerder in de richting van de massificering stuurt.

Tot daar enkele algemene vaststellingen die waarschijnlijk opgaan voor de meeste omroeporganisaties van West-Europa en Amerika. Een tweede vraag is nu hoe onze bevolking, de klant ten slotte van een omroeporganisme, op deze ontwikkeling heeft gereageerd.

II. Van hooggespannen verwachtingen tot kritisch afwachter houding.

a. De verwachtingen.

Het enthousiasme van de mensen die in de eerste jaren televisie maakten, is duidelijk overgeslagen op diegenen, aanvankelijk klein in getal, die al onmiddellijk de flinke som geld nodig voor het aankopen van een TV-apparaat, hadden klaar liggen.

De verwachtingen t.a.v. het nieuwe medium zijn hooggespannen, hoewel diffuus en onduidelijk. Men heeft weinig of geen aanknopings- of vergelijkingspunten. In Brussel zijn wel twee uitzendorganismen gevestigd, maar omwille van het verschil in aantal beeldlijnen kan de Vlaamse kijker de Franstalige Belgische programma's niet ontvangen en omgekeerd. Men schijnt van het nieuwe wonder televisie beter toneel te verwachten dan het theater bieden kan, betere en meer informatie dan de krant kan leveren, meer en betere films dan de bioscoop ooit kan vertonen. Deze idealiserende perceptie van de omroep als leverancier van programma's, bepaalt zonder twijfel ook voor een deel de verwachtingen en gevoelens van volvoering of ontgoocheling van de kijkers t.a.v. de uitgezonden programma's.

Men is eerder kritiekloos ingesteld en vindt dat alles wat door het kastje in de huiskamer gebracht wordt formidabel en, inderdaad, nog nooit voorheen is vertoond.

De Vlaamse kijker heeft uit die beginperiode alvast de drang naar een omroep die van hem is, overgehouden. Was dat omdat het programmapakket van de eerste jaren nogal flink met buitenlandse produkten werd aangevuld?

Men scheen dat in het begin wel te aanvaarden met de opvatting dat niet alles tegelijkertijd kon gerealiseerd worden. Heeft dat iets te maken met de groeiende drang naar autonomie vanuit een ontwakend zelfbewustzijn van de Vlaamse bevolking? Komt dat voort uit een psychologische behoefte, om door de omroep, deze grote cultuurdrager, geholpen en gestimuleerd te worden bij het gebruiken en ontwikkelen van een eigen taal? Een eigen taal die dan duidelijk ook niet zonder meer het Noordnederlands is, want nog in 1974 vinden wij in een rapport weergave van klachten bij de Vlaamse bevolking over het uitzenden van de Noordnederlandse TV-spelen.

b. De vraag naar identificeerbaarheid.

We zouden deze verzuchting kunnen omschrijven als een hang naar identificeerbaarheid van de kijker met de omroep. Vermits voor het merendeel der kijkers, de televisie vooral een medium is dat ontspanning brengt, gaat deze vraag naar identificering gepaard met een vraag naar eigen Vlaamse produkten die bovendien nog prettig zijn ook. De man in de straat vindt overigens dat de BRT in staat moet zijn qua kwaliteit met buitenlandse omroepen te wedijveren. Overigens vindt hij de vraag naar produkten maar gerechtvaardigd omdat de instelling nu eenmaal met gemeenschapsgelden werkt.

Het is nu helemaal de vraag of de kijkers ook in feite, éénmaal dat ze voor het kastje zitten, zo consequent Vlaams reageren als de kritische vragen naar «meer produkten van eigen bodem» zouden doen veronderstellen.

We menen op basis van de kijkcijfers op deze vraag positief te kunnen antwoorden.

De absoluut hoogste kijkdichtheden per periode van uitzending komen altijd of bijna altijd van typisch Vlaamse produkten.

De periode 1969-1971 (1) kende de nadien nooit meer voorgekomen cijfers van «Wij, Heren van Zichem»; ook «Echo» had in die tijd massaal veel kijkers.

Voor de periode 1972 - 1974 tekenden wij o.a. «Wachtwoord» op, «De Vorstinnen van Brugge» en - alhoewel met minder goede waarderingscijfers - «Bel de 500». Deze periode verschilde van de vorige omdat voor de produktie van TV-feuilletons naar de formules van de coproduktie met Nederland werd gegrepen, met groot succes overigens.

Voor de periode 1975 - 1977 moeten vernoemd worden een aflevering van «Beschuldigde sta op» en «Antwerpen boven», samen met het «Nieuws» en «Sportweekend» en een aantal Eurovisieprogramma's als «Spel zonder grenzen» en «Eurosongfestival».

Het jaar 1977 wordt het jaar van de kwisen en andere spelletjes: «Rad der fortuin», «Wies Andersen Show», maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat in 1977 «Wij zwarten» met zeven op acht afleveringen de eerste zeven plaatsen op de lijst van de hoogste kijkdichtheden van het jaar inneemt.

Overigens mag het ons niet verwonderen dat bijna uitsluitend programma's met een seriekarakter in de lijsten met de hoogste kijkdichtheden voorkomen.

c. Succes van eigen serieprogramma's.

Programma's met een seriekarakter zijn bevoordeligd tegenover andere, door de vaste dag en uur van uitzending en door de grote frequentie waarmee ze worden uitgezonden. Daarmee is meteen gezegd dat niet uitsluitend de inhoud van een programma bepalend is voor de kijkdichtheid.

Omdat TV-kijken nu eenmaal is gaan deel uitmaken van de dagelijkse bezigheden van onze bevolking wordt kijken naar programma's «waar iedereen naar kijkt», zoals vrienden en kennissen zeggen, een zaak van sociale controle en bijna van *savoir vivre*.

Zonder twijfel worden door programmamakers die de smaak van de bevolking kennen, dergelijke programma's zo gunstig mogelijk in het uitzendingschema geplaatst, zodat het ene effect het andere nog komt aanvullen en versterken, met als uiteindelijk gevolg dat

we kunnen zeggen dat dergelijke succesprodukten als het ware door iedereen worden bekeken.

Gelukkig, alhoewel men misschien in een klein land als het onze het tegenovergestelde zou kunnen verwachten, heeft de gestage uitbreiding van de zendtijd niet tot gevolg gehad dat het aandeel van de eigen produktes is gaan ineenschrompelen, wel integendeel.

Hierbij moet worden opgemerkt dat de notie «eigen produktie» van «helemaal met eigen personeel en eigen middelen gemaakt» is geëvolueerd tot «maken van TV-produkten onder een of andere vorm van samenwerking» met andere omroepen of instellingen.

Het mag ons niet verwonderen dat de kijker zoveel nadruk legt op identificeerbaarheid. Immers herkenbaarheid, zichzelf terugvinden, zich kunnen inleven is zonder twijfel hic et nunc belangrijker voor de kijker, dan geschiedkundige precisie bijvoorbeeld waarover hij toch moeilijk kan oordelen.

- TV-kijken immers is een uiterst vluchtige, voorbijgaande en niet-engagerende bezigheid.

- De opeenvolging van programma's en de grote waaier aan genres van programma's die op één avond aan bod komen, maakt dat van 'verwerking' van programma's door de kijker geen sprake kan zijn.

Het enige steunpunt dat de kijker kan geboden worden is de onmiddellijke herkenning van het feit «hier worden mij mensen getoond die zijn zoals de anderen». Een droomfabriek zal de TV uiteindelijk nooit worden, wel een factor van verpozen en verstrooiing in de huiskamer.

d. De kritische houding van de Vlaamse kijker.

Het behoort tot de overtuiging van steller dezès, dat het Vlaamse TV-publiek nog steeds en wellicht mettertijd steeds meer, een erg kritisch publiek is.

Voorlopig kunnen we slechts elementen aangeven die deze overtuiging moeten schragen: conclusies van vergelijkend onderzoek zijn niet voorhanden.

- de Vlaamse kijker heeft steeds veel keuzemogelijkheden gehad: ook vóór de komst van de kabel-TV werd in

Vlaanderen veel naar buitenlandse zenders gekeken ;

- bij het uitzenden van vreemde programma's voert de BRT bewust een kwaliteitspolitiek ;

- de BRT als instelling is voorwerp van kritiek, zoals alles wat met de machthebbers in Brussel geassocieerd wordt ;

- de culturele ontvoogding die een nog niet voltooid historisch proces is, brengt intern in de gemeenschap spanningen mee, vooral naar aanleiding van culturele produkten als bijvoorbeeld televisie waar het taalgebruik mee gemoeid is.

- de minderwaardigheid door een cultureel nog niet helemaal volgroeide Vlaamse bevolking ervaren tegenover ander bevolkingsgroepen gaat zich, vanuit de groep, gemakkelijk afreageren op diegenen die een machtspositie bekleden of een machtsinstrument zoals televisie er één is, hanteren. In dit verband lijkt een zekere argwaan over het feit dat de BRT-televisie in Brussel gevestigd is, nog steeds niet tot het verleden te behoren. De irritatie over tweetalige onderschriften bij de BRT en ééntalig Franse bij de RTB, kan o.i. alleen van daaruit verklaard worden.

Ergens vrezen de kijkers dat de BRT dan toch niet echt Vlaams is of anders gezegd, zo Belgisch dat de BRT in Brussel door franstaligen wordt gemanipuleerd.

Er is over deze zaak al te veel en te duidelijke informatie gegeven opdat die klachten nog hun oorsprong in pure onwetendheid zouden kunnen hebben.

III. Het huidige publiek van de televisie.

Uit de resultaten van het Kijk- en Luisteronderzoek kunnen we leren, hoe de grote groep mensen die wij voor de gemakkelijheid dan maar «het TV-publiek» noemen, is samengesteld.

De medewerkers van het Kijk- en Luisteronderzoek zijn gecodeerd volgens acht morfologische variabelen en het is op basis daarvan dat analyses kunnen worden uitgevoerd.

We zeggen wel dat de term «TV-publiek» een gemakkelijheidsooplossing is. Het gaat inderdaad slechts over een globaal aantal mensen, maar niet altijd dezelfde individuen, die bij voorkeur naar bepaalde programmagenres kijken, maar daarom ook weer niet altijd naar dezelfde indientieke programma's. In feite zijn het enkel en alleen de morfologische variabelen die het ons mogelijk maken over deze personen iets te zeggen.

Er wordt niet beweerd dat deze variabelen voor het kijken significant zijn. Wanneer gezegd wordt dat meer mannen dan vrouwen naar de televisie kijken, dan wordt niet beweerd dat zulks een gevolg is van de sexe of anders gezegd : er wordt niet beweerd dat de sexe een verklaring is voor het kijkgedrag.

De sexe is echter in deze context een hanteerbare categorie en om maar iets te noemen, de mate van culturele integratie is dat niet.

Op basis van de voorafgaande overwegingen en op basis van het voorhanden zijnde cijfermateriaal, proberen wij een beeld op te hangen van die wisselende massa Vlaamse mensen die regelmatig naar de televisie kijken. Er wordt geen poging ondernomen om onderscheid te maken tussen de groep die men BRT-kijkers zou kunnen noemen en de anderen. In een land waar nu reeds meer dan 50 % van de TV-apparaten door de kabel wordt bediend, is het aantal mensen dat alleen naar de BRT kijkt een kleine groep.

Selectief voor het samenstellen van een populatie die ons een idee moet geven van het soort mensen dat 's avonds voor de buis zit zijn o.i. volgende kenmerken :

- het moeten mensen zijn die veel naar de televisie kijken
- zij moeten vertegenwoordigend zijn voor de Belgische ontvangstsituatie
- de meest voor de hand liggende groepering van zenders waar naar gekeken wordt, moet bij hen zijn terug te vinden.

a. Mensen die veel naar televisie kijken of de 'heavy viewers'
(zie bijlage 2).

Volgens berekeningen van de BRT-Studiedienst kijkt de Vlaming van 12 jaar en

ouder gemiddeld twee uur per dag televisie.

Wanneer wij de kijktijd afgenomen op de zenders die door de BRT-Studiedienst worden gemeten - zijnde de twee netten van de BRT, de twee netten van de RTB, de twee Nederlandse netten, de drie Franse netten, de drie Duitse netten en andere (de BBC en/of RTL)-samen tellen en delen door het aantal personen dat voor deze afgenomen kijktijd heeft gezorgd, dan is het resultaat de gemiddelde kijkduur. Voor een gans jaar geeft deze berekening dus twee uur per dag. Deze twee uur per dag is een gemiddelde : in de winter wordt meer gekeken dan in de zomer, op week-enddagen wordt meer gekeken dan op gewone werkdagen enz.

b. Mensen die van het uitgebreide zenderaanbod gebruikmaken
(zie bijlagen 3 en 4)

Zoals gezegd wordt reeds meer dan één apparaat op twee in Vlaanderen door de kabel bediend. Ook de Vlamingen die niet op de kabel distributie zijn aangesloten, zijn dikwijls in staat verschillende zenders te ontvangen.

De uitleg van het feit dat de kabel distributie met haar bijkomende onkosten, gemakkelijk wordt aanvaard is dezelfde als deze die reeds geldt voor de uitgebreide mogelijkheden van zender-ontvangst die reeds voor het invoeren van de kabel distributie bestonden. Men is nu eenmaal in dit lang gaarne bereid bij de burens wat te gaan leren. Al te gemakkelijk en vanzelfsprekend wordt door Vlamingen gezegd dat, vooral wanneer het culturele prestaties betreft, alles elders beter en mooier is.

Wij hebben een selectie gemaakt van personen die in één bepaalde week programma's van minstens drie verschillende zenders hebben bekeken en van personen die in diezelfde week programma's van minstens zes verschillende zenders hebben bekeken.

De definitie van 'kijken' wordt hier bepaald door het meetsysteem dat door het Kijk- en Luisteronderzoek van de BRT wordt aangewend.

Van bij het begin werd geopteerd voor de kwartiermeting. Precies omdat de BRT-verantwoordelijken informatie wilden verzamelen over het kijken naar zo-

wel de eigen als de andere zenders, was kwartiermeting de enige oplossing. Het is immers onmogelijk een maand voor uitzenden, de gedetailleerde programma-opgave op de dagboeken gedrukt te krijgen, van alle zenders die hierboven werden vernoemd. Om die reden ontvangen de medewerkers aan het Kijk- en Luisteronderzoek wekelijks een dagboek waarop verticaal de kwartieren en horizontaal de zenders worden afgedrukt. De medewerkers vullen per kwartier/per zender in wanneer zij hebben gekeken. Op deze manier is een kijker, iemand die in de beschouwde periode minstens één kwartier naar de televisie heeft gekeken.

c. Groeperingen in de zendergroepen die door de Vlamingen worden bekeken (zie bijlagen 5 en 6)

De selectiviteit van de keuze kan gaan in de richting van de programma's. Men kan zich voorstellen dat er kijkers zijn die stelselmatig dezelfde programma-genres bij de verschillende zenders gaan opzoeken.

Het is echter ook mogelijk dat de voorkeur gaat naar bepaalde zenders en dat de selectiviteit gaat in de richting van bepaalde zenders, waarvan men de programma's bij voorkeur bekijkt. Voor de hand liggende dergelijke 'clusters' van zenders leken ons te zijn: de eigen zenders en de zenders die een taal hanteren waarmee onze kijkers weinig of geen moeilijkheden ondervinden, namelijk de Nederlandse taal. Daarnaast groepeerden wij de Belgische zenders. Het is lang niet zo dat alle Vlamingen voldoende kennis hebben van de Franse taal, om de RTB-programma's zonder moeilijkheden te kunnen volgen. Nochtans is de ontvangst van beide zenders algemeen.

Er werd geen rekening gehouden met het tweede programma, noch van de BRT, noch van de RTB. Het betreft hier immers programma's die voorlopig slechts enkele weken op bepaalde dagen worden uitgezonden, zodat ze voorlopig voor een dergelijke studie niet in aanmerking komen.

(1): Zie bijlage 1.

(2): Zoals Lord Annan deed in verband met de BBC: "Those who make programmes either find the soil in which they work fertile or they don't - and if they don't you will get dead, dull programmes". Zie: Lord Annan answers his critics, in: *Television* may/june, p. 22.

(3) Het Kijk- en Luisteronderzoek van de BRT is gestart op 1 februari 1969.

Bijlage 1: Evolutie van de zendtijd en de verdeling ervan over drie grote programmacategorieën (1) voor de periode 1953 - 1978. Bron: BRT-Jaarverslagen.

ZENDTIJD JAARTAL	Gemiddeld aantal uren per week (afgerond)	% besteed aan INFOR- MATIEVE PROGRAMMA'S (2)	% besteed aan EDUCA- TIEVE en INSTRUCTIEVE PROGRAMMA'S	% besteed aan ONTSPAN- NINGS- en CULTURELE PROGRAMMA'S
1953-1957	15	-	-	-
1958-1962	35u30	22,26	9,12	45,93
1963-1967	35u30	29,00	23,00	44,00
1968-1972	43u30	21,13	19,19	54,00
1973-1977	49u30	20,40	18,26	57,87
1977-(Net 1+2)	58u00	17,51	23,65	52,83

(1): Volgens de categorieën zijn *Informatieve programma's*: Journaal, Informatie en de Informatieve Sportprogramma's; *Educatieve en Instructieve programma's* zijn: Wetenschappen en Educatieve en Didactische programma's; *Ontspannings- en Culturele programma's* tenslotte zijn: Sport en Vrije tijd (zonder de informatieve Sportprogramma's), Ontspanning, Muziek, Fictie en Schone Kunsten.

(2): De som van de percentages is nooit = 100.

We lieten de programma's die moeilijk onder één van de drie rubrieken zijn onder te brengen weg. Het betreft hier hoofdzakelijk programma's van het genre 'Afgestane zendtijd'. Het begrip zendtijd dekt in deze statistiek alleen de 'programmatijd' of de zendtijd besteed aan programma's. Zendtijd besteed aan 'programmabinding' (omroepster, mededelingen, aankondigingen) werd weggelaten.

Bijlage 2 : Heavy viewers.

SUBCATEGORIEEN (1)	GEZINS-SAMENSTELLING	GESLACHT	LEEFTIJD	BEROEP	ONDERWIJS-NIVEAU	SOCIALE KLASSE	URBANSATIE-GRAAD	PROVINCIE
0	-	-	7	16	-	-	-	70
0	-	-	2,80 %	6,40 %	-	-	-	28,00 %
1	8	133	15	9	96	1	33	44
1	3,20 %	53,20 %	6,00 %	3,60 %	38,40 %	0,40 %	13,20 %	17,60 %
2	62	117	18	43	90	6	51	-
2	24,80 %	46,80 %	7,20 %	17,20 %	36,00 %	2,40 %	20,40 %	-
3	59	-	31	0	43	40	34	34
3	23,60 %	-	12,40 %	0,00 %	17,20 %	16,00 %	13,60 %	13,60 %
4	59	-	56	15	17	93	84	-
4	23,60 %	-	22,40 %	6,00 %	6,80 %	37,20 %	33,60 %	-
5	27	-	57	52	2	76	48	58
5	10,80 %	-	22,80 %	20,80 %	0,80 %	30,40 %	19,20 %	23,20 %
6	35	-	44	5	2	28	-	44
6	14,00 %	-	17,60 %	2,00 %	0,80 %	11,20 %	-	17,60 %
7	-	-	22	76	-	6	-	-
8	-	-	8,80 %	30,40 %	-	2,40 %	-	-
8	-	-	-	30	-	0	-	-
9	0	-	-	12,00 %	-	0,00 %	-	-
9	0,00 %	-	-	4	-	-	-	-
9	-	-	-	1,60 %	-	-	-	-
Totaal	250	250	250	250	250	250	250	250

(1) : Voor de verklaring van de subcategorieën zie bijlage 7.

Bijlage 3 : Minstens drie zenders bekeken.

SUBCATEGORIEEN (1)	GEZINS-SAMENSTELLING	GESLACHT	LEEFTIJD	BEROEP	ONDERWIJS-NIVEAU	SOCIALE KLASSE	URBANSATIE-GRAAD	PROVINCIE
0	-	-	48	99	-	-	-	154
0	-	-	7,57 %	15,61 %	-	-	-	24,29 %
1	19	313	48	32	230	2	88	107
1	2,99 %	49,36 %	7,57 %	5,04 %	36,27 %	0,31 %	13,88 %	16,87 %
2	132	321	68	115	206	17	125	-
2	20,82 %	50,63 %	10,72 %	18,13 %	32,49 %	2,68 %	19,71 %	-
3	153	-	109	3	129	85	111	85
3	24,13 %	-	17,19 %	0,47 %	20,34 %	13,40 %	17,50 %	13,40 %
4	158	-	121	23	56	221	203	-
4	24,92 %	-	19,08 %	3,62 %	8,83 %	34,85 %	32,01 %	-
5	79	-	133	100	10	210	107	159
5	12,46 %	-	20,97 %	15,77 %	1,57 %	33,12 %	16,87 %	25,07 %
6	93	-	73	12	3	83	-	129
6	14,66 %	-	11,51 %	1,89 %	0,47 %	13,09 %	-	20,34 %
7	-	-	34	177	-	15	-	-
7	-	-	5,36 %	27,91 %	-	2,36 %	-	-
8	-	-	-	51	-	1	-	-
8	-	-	-	8,04 %	-	0,15 %	-	-
9	0	-	-	22	-	-	-	-
9	0,00 %	-	-	3,47 %	-	-	-	-
Totaal	634	634	634	634	634	634	634	634

(1) : Voor de verklaring van de subcategorieën zie bijlage 7.

Bijlage 4 : Minstens zes zenders bekeken.

SUBCATEGORIEEN (1)	GEZINS-SAMENSTELLING	GESLACHT	LEEFTIJD	BEROEP	ONDERWIJS-NIVEAU	SOCIALE KLASSE	URBANSATIE-GRAAD	PROVINCIE
0	-	-	34	66	-	-	-	126
0	-	-	6,96 %	13,52 %	-	-	-	25,81 %
1	16	251	38	25	189	2	66	84
1	3,27 %	51,43 %	7,78 %	5,12 %	38,72 %	0,40 %	13,52 %	17,21 %
2	107	237	44	79	160	15	93	-
2	21,92 %	48,56 %	9,01 %	16,18 %	32,78 %	3,07 %	19,05 %	-
3	116	-	74	1	93	71	84	67
3	23,77 %	-	15,16 %	0,20 %	19,05 %	14,54 %	17,21 %	13,72 %
4	124	-	93	20	37	179	159	-
4	25,40 %	-	19,05 %	4,09 %	7,58 %	36,68 %	32,58 %	-
5	61	-	109	84	7	153	86	118
5	12,50 %	-	22,33 %	17,21 %	1,43 %	31,35 %	17,62 %	24,18 %
6	64	-	65	10	2	58	-	93
6	13,11 %	-	13,31 %	2,04 %	0,40 %	11,88 %	-	19,05 %
7	-	-	31	142	-	10	-	-
7	-	-	6,35 %	29,09 %	-	2,04 %	-	-
8	-	-	-	47	-	0	-	-
8	-	-	-	9,63 %	-	0,00 %	-	-
9	0	-	-	14	-	-	-	-
9	0,00 %	-	-	2,86 %	-	-	-	-
Totaal	488	488	488	488	488	488	488	488

(1) : Voor de verklaring van de subcategorieën zie bijlage 7.

Bijlage 5 : Zendercluster BRT - NED 1 - NED 2.

SUBCATEGORIEEN (1)	GEZINS-SAMENSTELLING	GESLACHT	LEEFTIJD	BEROEP	ONDERWIJS-NIVEAU	SOCIALE KLASSE	URBANSATIE-GRAAD	PROVINCIE
0	-	-	12	20	-	-	-	35
0	-	-	10,34 %	17,24 %	-	-	-	30,17 %
1	1	75	13	8	48	0	19	25
1	0,86 %	64,65 %	11,20 %	6,89 %	41,37 %	0,00 %	16,37 %	21,55 %
2	23	41	10	11	40	0	30	-
2	19,82 %	35,34 %	8,62 %	9,48 %	34,48 %	0,00 %	25,86 %	-
3	30	-	21	0	15	19	12	8
3	25,86 %	-	18,10 %	0,00 %	12,93 %	16,37 %	10,34 %	6,89 %
4	32	-	17	10	6	46	29	-
4	27,58 %	-	14,65 %	8,62 %	5,17 %	39,65 %	25,00 %	-
5	17	-	21	33	2	35	26	37
5	14,65 %	-	18,10 %	28,44 %	1,72 %	30,17 %	22,41 %	31,89 %
6	13	-	12	2	5	14	-	11
6	11,20 %	-	10,34 %	1,72 %	4,31 %	12,06 %	-	9,48 %
7	-	-	10	19	-	2	-	-
7	-	-	8,62 %	16,37 %	-	1,72 %	-	-
8	-	-	-	12	-	0	-	-
8	-	-	-	10,34 %	-	0,00 %	-	-
9	0	-	-	1	-	-	-	-
9	0,00 %	-	-	0,86 %	-	-	-	-
Totaal	116	116	116	116	116	116	116	116

(1) : Voor de verklaring van de subcategorieën zie bijlage 7.

Bijlage 6 : Zendercluster BRT - RTB.

SUBCATEGORIEËN (1)	GEZINS-SAMENSTELLING	GESLACHT	LEEFTIJD	BEROEP	ONDERWIJS-NIVEAU	SOCIALE KLASSE	URBANISATIE-GRAAD	PROVINCIE
0	-	-	2	17	-	-	-	23
0	-	-	1,36 %	11,56 %	-	-	-	15,64 %
1	9	92	9	11	45	0	29	40
1	6,12 %	62,58 %	6,12 %	7,48 %	30,61 %	0,00 %	19,72 %	27,21 %
2	41	55	16	32	43	5	25	-
2	27,89 %	37,41 %	10,88 %	21,76 %	29,25 %	3,40 %	17,00 %	-
3	38	-	13	0	34	16	30	17
3	25,85 %	-	8,84 %	0,00 %	23,12 %	10,88 %	20,40 %	11,56 %
4	28	-	28	4	16	45	43	-
4	19,04 %	-	19,04 %	2,72 %	10,88 %	30,61 %	29,25 %	-
5	16	-	26	17	6	45	20	45
5	10,88 %	-	17,68 %	11,56 %	4,08 %	30,61 %	13,60 %	30,61 %
6	15	-	35	2	3	31	-	22
6	10,20	-	23,80 %	1,36 %	2,04 %	21,08	-	14,96 %
7	-	-	18	37	-	5	-	-
7	-	-	12,24 %	25,17 %	-	3,40 %	-	-
8	-	-	-	27	-	0	-	-
8	-	-	-	18,36 %	-	0,00 %	-	-
9	0	-	-	0	-	-	-	-
9	0,00 %	-	-	0,00 %	-	-	-	-
Totaal	147	147	147	147	147	147	147	147

(1) : Voor de verklaring van de subcategorieën zie bijlage 7.

Bijlage 7 : Variabelen en subcategorieën van de bijlagen 2 t.e.m. 6

variabele subcat.	gezins-samenstelling	geslacht	leeftijd	beroep	onderwijs-niveau	sociale klasse	urbanisatie-grad	provincie
0	-	-	12 - 14	student scholier	-	-	-	Antwerpen
1	1 persoon	man	15 - 19	hoger bediende	lager ond.	lagere	platteland	Brabant
2	2 pers.	vrouw	20 - 24	lager bediende	lager middelbaar	lagere	verstedelijkte woongemeente	Henegouwen
3	3 pers.	-	25 - 34	vrije academ. beroep	hoger middelbaar	lagere midden-klasse	andere versted. gemeente	Limburg
4	4 pers.	-	35 - 44	zelfst. werkgever	H.N.U.O.	lagere midden-klasse	stad	Namen
5	5 pers.	-	45 - 54	geschoold half ges. arbeider	UNIV	hogere midden-klasse	grote agglomeratie	Oost-Vl.
6	6 pers.	-	55 - 64	ongesch. arbeider	weet niet geen antw.	hogere midden-klasse	-	West-Vl.
7	7 pers.	-	65 en meer	huisvrouw	-	hogere	-	Luik
8	-	-	-	gepensioneerd	-	hogere	-	Luxemburg
9	onbepaald	-	-	andere, milicien werkloze	-	-	-	-

televisiekijken en kabeldistributie in leuven

gust de meyer
guido fauconnier
adriaan hendriks

In 1974 organiseerde het Departement Communicatiewetenschap van de K.U.Leuven in samenwerking met de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten een nationale wetenschappelijke bezinning rond het fenomeen kabeltelevisie (Congres Kabeltelevisie, Hasselt, 1-5 oktober 1974).

Uit dit congres bleek ondermeer hoe ondoorzichtig en chaotisch de situatie wordt, zowel op technisch-financieel, juridisch, administratief als socio-cultureel gebied, wanneer men, zonder enig noemenswaardig overheidsbeleid terzake (mediabeleid) media-hardware tot ontwikkeling laat komen.

Thans, bijna twintig jaar na de invoering van de eerste generatie kabeltelevisie in ons land (1), weet men, in het meest bekaelde land van Europa, nog steeds niet wat de gebruiker met het verruimde programma-aanbod doet! Kijkt hij nu meer of minder naar televisie? Maakt hij gebruik van het buitenlandse aanbod? Zijn de selectiecriteria van de TV-consumptie veranderd? Welke zijn - meer in het algemeen - de eventuele veranderingen in het kijkgedrag en, hiermee gecorreleerd, de veranderingen in de algemene maatschappelijke gedragingen van de ontvanger, de perceptie van zijn omgeving? Welk is uiteindelijk, in een klein taalgebied, het resultaat van

de verruimde confrontatie met vreemde talen en cultuurpatronen?

De antwoorden op deze en andere vragen hebben niet alleen een zeer groot maatschappelijk nut; zij zijn ook uit puur wetenschappelijk oogpunt bijzonder waardevol en belangrijk. Het ontbreken van ernstige onderzoeksgegevens lijkt ons in casu des te erger gezien de specifieke context waarin de kabeltelevisie hier tot ontwikkeling is gekomen: een klein, meertalig gebied dat in het hart van Europa ligt, over een monopolistische omroep beschikt en een merkwaardige confrontatie vertoont van culturen en buitenlandse invloeden. De conclusie is wel zeer eenvoudig: zowel in maatschappelijk, beleidsmatig als zuiver wetenschappelijk opzicht zijn hier een aantal kansen verloren gegaan en werd opnieuw aangetoond dat inzake de ontwikkeling van de massamedia in ons land de improvisatie welig tiert en elk ernstig communicatiebeleid afwezig gebleven is.

Deze gedachten vormden de aanleiding en de aanleiding tot het onderzoek dat hier wordt voorgesteld. In oktober 1977 werd besloten in het kader van het Seminarie Omroep (dat onder de leiding staat van prof. G. Fauconnier en dat deel uitmaakt van het 'opleidingspakket' van het departement Communicatieweten-

schap van de K.U.Leuven) met de studenten een onderzoek te beginnen naar het kijkgedrag van kabelkijkers (2). Het zoëven geschetste kader van dit onderzoek geeft onmiddellijk een reeks indicaties over de middelen en de ambities waarmee het werd uitgevoerd. In feite konden deze niet anders dan zeer bescheiden zijn: de beschikbare mankracht (één hoogleraar, twee assistenten en 18 studenten) en het beschikbare onderzoekskrediet (te putten uit de gewone departementale onderzoekskredieten) noopten er ons toe het onderzoek zowel in de ruimte (Leuvense bevolking boven de 21 jaar) als in de tijd (15 oktober - 15 april) te beperken. Hierbij dient dan nog rekening gehouden met het feit dat met het globale opzet ook opleidingsmotieven gemoeid waren, zodat met het eigenlijke onderzoek slechts in januari 1978 begonnen werd. Gelukkig hebben de onderzoekers kunnen rekenen op de bereidwillige hulp van de stad Leuven, alsmede op de medewerking van Radio-Public (de heer De Sutter, Directeur-Generaal en de heer De Jonghe, Directeur Radio Public Leuven), die ons heel wat administratieve faciliteiten bezorgden (3). Na enig beraad werd beslist het project naar het kijkgedrag van kabelkijkers versus antenne-kijkers te voeren vol-

gens de klassieke methode van de audience-research, m.n. steekproef-onderzoek (zie verder), waarbij zowel aan kwantitatieve als kwalitatieve elementen aandacht werd besteed. Een onderzoek naar behoeften en nuttigheid, zoals toegepast in de zgn. uses and gratifications research, bood naar de mening van de onderzoekers hier interessante perspectieven maar werd, gezien de moeilijkheidsgraad van de U & G-methodologie en de tijdsbeperkingen, inopportuun geacht.

Bijzonder belangrijk voor een juiste situering van ons onderzoek is de comparatieve dimensie die in het globaal project verweven zit: om de uitslagen te kunnen toetsen aan een vaste basis werd het onderzoeksstaal zo geconstrueerd dat het een vergelijking van kijkpatronen (en meer algemene gedragspatronen) tussen kabelkijkers en antennekijkers mogelijk zou maken.

Tenslotte weze nog beklemtoond dat de in deze congresbrochure gepubliceerde resultaten zeer partieel zijn en zeer voorlopig. Over de interpretatie van bepaalde computergegevens dient in groepsverband nog nagedacht. Het ligt in de bedoeling van de onderzoekers de resultaten van het onderzoek verder uit te werken en ze in globo te publiceren in 1979.

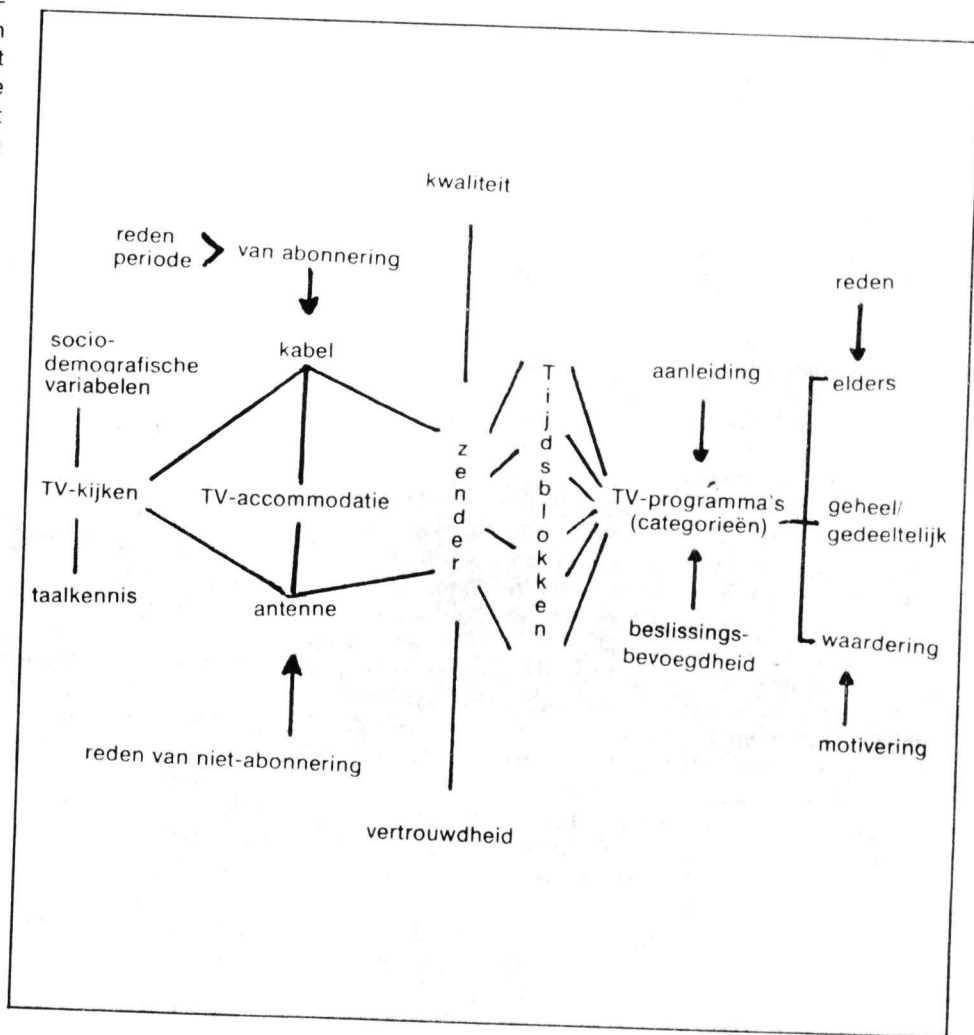
Deze bijdrage is onderverdeeld in drie delen. Eerst worden de voornaamste **doelstellingen** van het project toegelicht. Nadien volgen een aantal **technisch-methodologische** beschouwingen en enkele belangrijke **onderzoekresultaten**.

I. Concrete uitwerking van de doelstelling van het onderzoek.

De doelstelling van het onderzoek, namelijk de vergelijking van het kijkgedrag van kabelkijkers versus antennekijkers, werd uitgevoerd aan de hand enerzijds van de techniek van het interview, anderzijds van een door de ondervraagden gedurende 8 dagen ingevuld programmaschema. Bij het interview wer-

den naast de gebruikelijke identificatiegegevens vragen gesteld omtrent de TV-accommodatie (kleuren en/of zwart-wit, periode van aankoop), de periode van aansluiting op het kabelnet, de motivering voor al dan niet abonnering op de kabel distributie. Er werd een vraag ingelast om de vertrouwdeheid met de zenderontvangst na te gaan van televisiezenders, en als een terzijde, ook van radiozenders, evenals een vraag naar de kwaliteit van de ontvangst van de TV-zenders. Ook werd getracht na te gaan in hoeverre de kennis van vreemde talen het kijkgedrag beïnvloedt. Er werd gepoogd te onderzoeken of, en zo ja, waarom TV-programma's eerder elders dan thuis bekeken worden. Een ander interessepunt betreft de beslissingsbevoegdheid bij de selectie van alsook de aanleiding tot het kijken naar TV-programma's. Gehoopt werd de hypothesen te kunnen toetsen dat kabelkijkers, eventueel buiten een op voorhand geselecteerd programma, de selectie-

toetsen als op een piano betokkelen, op zoek naar een programma dat in de smaak zou kunnen vallen - een hypothese die dus het kijkgedrag van kabelkijkers als vrij willekeurig beschouwt. Aan de ondervraagde personen werd daartoe gevraagd aan te kruisen naar welke programma's in de analyseperiode geheel of gedeeltelijk werd gekeken. Om tot meer algemeen geldende conclusies te komen over de indeling van de TV-dag werd deze ingedeeld in tijdsblokken die kunnen betiteld worden als middag-, vooravond-, avond- en laatavondprogramma's, met een 'draai-schijfnieuws' rond 20 u. en het laatavondnieuws als dagafsluiting. Gevraagd werd eveneens de bekeken programma's een waarderingscijfer (gaande van 1 tot 5) te geven. Achteraf werden vragen gesteld omtrent de motivering voor de hoge, lage of middelmatige waardering. Voor een visuele voorstelling van het onderzoeksproject, zie bijgevoegd schema.

Centraal in de analyse staat het door de ondervraagden ingevuld programma-schema. De individuele programma's werden in categorieën ondergebracht die hiernaast omschreven worden.

II. Methode van onderzoek

a. De vragenlijst.

Voor de doelstelling van dit onderzoek, nl. het op beperkte schaal onderzoeken of er aanwijsbare verschillen inzake kijkgedrag bestaan bij kabelkijkers enerzijds en antennekijkers anderzijds, werd de meest gebruikelijke vorm van opiniepeiling het best geschikt geacht. Deze bestaat in het afnemen van een interview aan de hand van een vooraf geteste en uitgeschreven vragenlijst, door ervaren interviewers, bij een representatieve steekproef van personen uit de populatie die men wenst te onderzoeken.

Uit testinterviews was gebleken dat de ondervraagde personen zich uit het hoofd niet meer alle TV-programma's herinneren die zij daags tevoren gezien hebben en zeker niet meer al die van twee of meer dagen geleden. Aan de hand van een programmaschema echter kon het kijkgedrag van de avond tevoren nauwkeurig worden gereconstrueerd, en zelfs dat van twee of drie dagen tevoren kon vrij goed worden achterhaald.

Gezien anderzijds geoordeeld werd dat bij een beperkte steekproef het baseren van resultaten op het kijkgedrag van één avond te minimaal was werd besloten de vragenlijst samen te stellen uit het TV-programma-overzicht van acht dagen en werden de overige vragen zoveel mogelijk beperkt.

Wat de inhoud van de vragenlijst betreft zij verwezen naar wat hierover reeds werd uiteengezet.

b. Het interview.

De bijzondere aard van de vragenlijst - bestaande uit een zeer beperkt aantal identificatievragen en enkele vragen over de feitelijke TV-situatie met als belangrijkste deel het TV-programma-schema van 8 opeenvolgende dagen - bracht mee dat het interview uit twee delen moest bestaan, waarvoor elke persoon door de interviewer tweemaal moest bezocht worden. Ongeveer één week voor de interview-

programmatische categorie	omschrijving
informatie	«de realiteit reflecteren»
nieuws (journaal, weerbericht, mededelingen, sportuitslagen)	betrekking op actualiteit, versnipperd gepresenteerd
duiding	betrekking op actualiteit, geplaatst in context (politiek, sociaal, economisch, sport)
cultuuroverdracht	al dan niet betrekking op actualiteit, geplaatst in context, eventueel gedramatiseerd
documentaire (mensen en hun ideeën, dieren, platen, landen)	
esthetiek	
wetenschap	
opvoeding	«de realiteit beheersen»
schooltelevisie	gericht op jeugd
volwassenenvorming	gericht op volwassenen
algemeen (vb. consumentenmagazine)	niet gericht op afgebakende groep
specifiek	gericht op afgebakende groep
ontspanning	«de realiteit ontvluchten»
amusement	niet verhaalmatig
reeks	vervolgkarakter
eenmalig	geen volggkarakter
fictie	verhaalmatig
feuilleton	vervolgkarakter
film (bioscoop-, TV-film)	geen volggkarakter
artistiek	(alsof) rechtstreeks uitgezonden
sportreportage	rechtstreeks uitgezonden
magazine	«ernst in een ontspannen atmosfeer»
beïnvloeding	«de realiteit veranderen/bevestigen»
intellectueel	
politiek	
ideologisch-filosofisch	
emotioneel	stichtend, gemeenschapsbindend (religieus)
praktisch	handelingsgericht
jongerenprogramma	
amusement en fictie	
gemengd	meerdere categorieën in één programma

datum werd aan elke te interviewen persoon per omzendbrief aangekondigd dat een interviewer van het Centrum voor Communicatiewetenschappen zich zou aanmelden om enkele vragen te stellen i.v.m. TV-kijken, waarvan de resultaten anoniem zouden verwerkt worden. Op de vastgestelde dag ging de interviewer ter plaatse en reconstrueerde samen met de ondervraagde aan de hand van het programma-overzicht het kijkgedrag van de avond tevoren. Daarna liet hij het programma-overzicht van de 7 volgende dagen achter met het verzoek dit tijdens of onmiddellijk na het kijken nauwkeurig in te vullen door bij elk bekeken programma één kruisje te zetten als het gedeeltelijk en twee kruisjes als het van begin tot eind bekeken was. Tevens werd gevraagd de waardering van het bekeken programma te noteren met een cijfer uit de vijfdelige schaal: 1=zeer slecht, 2=slecht, 3=middelmatig, 4=goed, 5=zeer goed. Deze richtlijnen werden nog eens schriftelijk en duidelijk geformuleerd bij het programma-schema gevoegd.

Bij het tweede bezoek van de interviewer (waarvoor met de betrokkene afspraak was gemaakt voor precies één week later) werden de identificatievragen gesteld, alsmede nog een aantal vragen rond de bekeken programma's van de avond tevoren (of - uitzonderlijk - over deze van de daaraan voorafgaande dag).

Het geheel van de interviews werd zo georganiseerd dat alle interviews betrekking hadden op acht achtereenvolgende dagen uit de periode 21 jan. 1978 t/m 3 febr. 1978. Deze periode werd verkozen omdat hierin geen bijzondere feest- of vacantedagen vielen en derhalve een «normaal» kijkgedrag verondersteld kon worden.

De interviews werden uitgevoerd door de studenten van het Seminarie Omroep. Dit had als groot voordeel dat zij door en door op de hoogte waren van de doelstellingen en van de achtergrond waarin elke vraag haar uiteindelijke formulering had gekregen, zodat misverstanden en antwoorden naast de kwestie praktisch vermeden konden worden. Mede ook door het feit dat de

geënquêteerde personen tweemaal moesten worden bezocht, was dit er de oorzaak van dat uiteindelijk slechts 7 op 233 totstandgekomen interviews als onbetrouwbaar moesten worden geëlimineerd, zodat 226 geïnterviewde personen in de verwerking van de uitslagen konden worden betrokken.

c. De steekproef.

Naast het uitwerken van een passende en goed geformuleerde vragenlijst bepaalt het samenstellen van een verantwoorde steekproef of de onderzoeksresultaten slechts geldig zullen zijn voor de onderzochte groep personen, dan wel dat deze resultaten ook representatief zijn voor het geheel van de populatie waaruit de steekproef genomen werd.

Normaal kan men een goede steekproefsamenstelling bereiken ofwel op zuiver toevallige wijze, ofwel op basis van (sociale) stratificatie, ofwel door middel van een combinatie van deze beide methoden.

In onderhavig onderzoek evenwel was het, gezien de doelstelling om het kijkgedrag van kabelkijkers en antennekijkers met elkaar te vergelijken, niet mogelijk om zonder meer de zuiver toevallige methode te kiezen, daar volgens de statistiek van de plaatselijke kabel-distributiemaatschappij, Radio Public N.V., afdeling Leuven, ongeveer 70 % van de Leuvense gezinnen geabonneerd is op de kabel. Dit zou betekend hebben dat in een zuiver toevallige steekproef ongeveer 70 % der onderzochte personen ook kabelkijkers zouden zijn en dat de overige 30 % zou bestaan uit antenne-kijkers en niet-kijkers. Over de precieze vertegenwoordiging van beide categorieën in de Leuvense populatie waren geen concrete gegevens beschikbaar, maar afgaande op de nationale toestand inzake TV-bezit, kon verondersteld worden dat tenminste de helft van deze groep zou behoren tot huishoudens die niet over een TV-toestel beschikken en die daarom normaal ook geen TV-programma's kunnen volgen. Hoewel deze laatste groep ongetwijfeld, ook inzake TV-consumptie, even belangrijk is als om het even welke andere, was het voor dit onderzoek noodzakelijk de steekproef derwijze samen te stellen dat een vergelijking mogelijk zou worden tussen het kijkgedrag van kabelkijkers en antennekijkers. Het ware vanzelf-

sprekend bijzonder interessant geweest ook de niet-TV-kijkers als derde vergelijkingsgroep erbij te betrekken, maar dat zou de doelstelling te zeer hebben verbreed en een grote uitbreiding van de vragenlijst tot gevolg gehad.

Het toespitsen van het onderzoek op eventueel verschillende kijkpatronen van kabelkijkers en antennekijkers vereiste bovendien dat beide groepen in vergelijkbare orde van grootheid of tenminste in voldoende mate in de enquête vertegenwoordigd zouden zijn.

1. Leuven

Gezien de zeer beperkte beschikbare middelen qua manpower, financiën en tijd, was het noodzakelijk het feitelijke onderzoek te doen binnen een regionaal zeer beperkte omschrijving, waarbij dan vanzelfsprekend de gedachten uitgingen naar de Stad Leuven. Deze stad heeft bovendien het voordeel centraal in België gelegen te zijn, waar men met een gewone kleine privé-antenne geen enkele buitenlandse zender kan ontvangen, zodat voor de meeste mensen slechts een kabelabonnement pas serieuze ontvangstmogelijkheden van buitenlandse TV-zenders biedt.

De Stad Leuven, die op 31 dec. 1977 87.125 inwoners telde, ontstond op 1 jan. 1977, ingevolge de wet op de gemeentefusies uit de vroegere gemeenten Leuven, Heverlee, Kessel-Lo en Wilsele en delen van Herent, Korbeek-Lo en Haasrode. Dit is van belang omdat de gemeentelijke autonomie inzake het aanleggen en exploiteren van kabelnetten er de oorzaak van is dat niet alle huidige delen van de Stad Leuven hetzelfde regime hebben op het gebied van kabel-distributie. De vroegere gemeenten Leuven, Heverlee en Kessel-Lo hebben namelijk een contract met Radio Public N.V., waarin aan deze maatschappij het recht wordt verleend een kabel-distributienet voor radio- en televisieprogramma's aan te leggen en te exploiteren volgens de vigerende wettelijke vereisten. De vroegere gemeenten Wilsele, Herent, Korbeek-Lo en Haasrode hebben een vergelijkbaar contract gesloten met een andere distributiemaatschappij, nl. Intercom N.V. Hoewel beide contractenreeksen gebonden zijn aan dezelfde algemeen wettelijk gestelde regels, zijn er aanzienlijke verschillen, waarvan het voor dit onderzoek belangrijkste element erin bestaat dat Radio Public aan al haar

abonnees hetzelfde TV-programmapakket aanbiedt, zonder dat er een omvormer of convertor nodig is, terwijl Intercom een pakket van 6 TV-programma's doorgeeft aan abonneementen met een gewone aansluiting (zonder convertor) en 12 TV-programma's aan abonneementen, die er een omvormer bijnemen (4). Enerzijds woont ruim 5/6 van de inwoners van de Stad Leuven in de vroegere gemeenten Leuven, Heverlee en Kessel-Lo en is dus voor eventuele kabel-distributie aangewezen op Radio Public, terwijl minder dan 1/6 kan aansluiten op het systeem van Intercom. Anderzijds zou door beide distributiesystemen in de steekproef te betrekken een verschil worden ingebouwd, dat in absolute getallen beschouwd te klein zou zijn om er met voldoende waarschijnlijkheid conclusies uit te trekken. Daarom werd besloten het onderzoeksgebied te beperken tot dat deel (ruim 5/6) van de bevolking van Stad Leuven, dat woonachtig is op het grondgebied van de vroegere gemeenten Leuven, Heverlee en Kessel-Lo. Waar dus elders in dit artikel sprake is over Leuven gaat het in feite over dit deel van de huidige Stad Leuven, dat ruim 75.000 van de bijna 90.000 inwoners omvat.

2. Leeftijd en nationaliteit.

Het is duidelijk dat men niet met eenzelfde vragenlijst zowel volwassenen als kinderen kan ondervragen. Dus dringt zich een leeftijdsbeperking op als men de complicatie van verschillende aangepaste formuleringen wil vermijden. De vraag is dan op welke leeftijd de grens gelegd moet worden. Hier werd een praktische oplossing verkozen: de grens werd gelegd op dezelfde datum als de laatst beschikbare kiezerslijsten, nl. geboren op of vóór 1 april 1956. Ten tijde van de enquête-periode, 21 jan. t/m 3 febr. 1978, waren dus alle ondervraagden 22 jaar of ouder.

De praktische oplossing om gebruik te maken van de kiezerslijsten brengt echter, behalve qua leeftijd, ook nog de beperking tot de kiesgerechtigden met zich mee, waardoor inwoners van vreemde nationaliteit en personen die uit hun burgerlijke rechten ontzet zijn, eveneens worden uitgesloten. Waar de laatsten qua aantal onbetekenend zijn, is het aantal personen met een niet-Belgische nationaliteit aanzienlijker (4951

op 31 dec. 1977 of 5,68 %), maar gezien een belangrijk deel daarvan bestaat uit studenten, die slechts voor één of een paar jaar aan de universiteit komen studeren, ontstaat door het niet betrekken van deze personen geen belangrijke afwijking tussen het universum (de kiezerslijsten) waaruit de steekproef genomen werd en de feitelijke bevolking van Leuven.

3. De trekking van de steekproef

Als universum werd dus genomen de Lijst van de Algemene Kiezers ingeschreven in het Kiezersregister op 9 maart 1977 van de Stad Leuven (5). Deze lijst bevat 61.581 kiezers en is opgesteld in afzonderlijke volumes per deelgemeente, die praktisch overeenkomen met de zelfstandige gemeenten van voor 1 jan. 1977. Het was dus betrekkelijk eenvoudig de beperking tot de vroegere gemeenten Leuven, Heverlee en Kessel-Lo door te voeren, waardoor het universum beperkt werd tot 53.343 kiezers (86,62 % van Stad Leuven).

De moeilijkheid bestond er echter in te komen tot een representatieve steekproef van 200 à 250 personen, waarin naast de TV-kijkers met abonnement op de kabel distributie (kortweg kabelkijkers) toch een voldoende groot aantal TV-bezitters zonder abonnement op de kabel distributie (kortweg antennekijkers) aanwezig zouden zijn. Uitgaande van de veronderstelling (zie boven) dat bij de ongeveer 30 % gezinnen zonder kabelabonnement ongeveer de helft TV-bezitters zouden voorkomen, werd een zuiver toevallige steekproef getrokken van 1 op 35 kiezers, die in totaal 1524 personen telde. De gegevens van de kiezerslijsten over deze 1524 personen, t.w. hun volgnummer, naam en voornaam, volledig adres, beroep, geboortedatum en -alleen voor vrouwen- desgevallend echtgenote of weduwe, naam en voornaam van de (overleden) echtgenoot, werden op steekkaart gezet. Op basis van hun abonnementen-administratie werd door Directeur en medewerkers van Radio Public Leuven aangeduid of er op naam van de persoon in kwestie of haar echtgenoot een kabelabonnement bestond. Zo werd de eerste steekproef in twee groepen gesplitst. Uit de groep Kabelabonnementen werden op zuiver toevallige wijze 160 personen genomen; uit de groep Niet-kabelabonnementen 320. Deze getallen,

vooral het laatste, lijken op het eerste gezicht zeer hoog, maar gezien de exacte timing der data waarop de interviews moesten worden afgenomen, moest noodzakelijk een behoorlijke reserve worden ingecalculereerd. Vooral bij de tweede groep moest rekening gehouden worden met naar schatting 50 % niet-TV-bezitters en dus waarschijnlijk niet-kijkers. Bij de groep kabelabonnementen werd gerekend op een resultaat van 3 interviews op 4 adressen; bij de groep niet-kabelabonnementen op hetzelfde resultaat van 3 op 4 bij 50 % der uitgelote personen, zodat 240 interviews verwacht werden.

4. Representativiteit.

De zuiver toevallige steekproeftrekking wordt algemeen beschouwd als de methode die de beste garanties biedt voor een goede representativiteit, d.w.z. dat het geheel van personen in de steekproef in gelijke mate dezelfde kenmerken zal vertonen als de gehele populatie, in dit geval de Leuvense kiesgerechtigde bevolking. Dit geldt echter slechts voor de eerste steekproef van 1524 personen. Daarna werd een stratificatie doorgevoerd op basis van het al of niet persoonlijk of op naam van de echtgenoot geabonneerd zijn op het kabel distributienet. Uit beide groepen werd opnieuw een zuiver toevallige steekproef getrokken. Voor de eigen groep is elke proef representatief, maar in verhouding tot de andere werd uit de groep Niet-kabelabonnementen een veel groter staal genomen, zodat binnen het geheel van de beide tweede steekproeftrekkingen de verhouding tussen beide groepen niet meer correspondeert met hun onderlinge verhouding in de bevolking. Door het feit echter dat uit de groep Niet-kabelabonnementen slechts die personen voor ondervraging in aanmerking kwamen, die feitelijk TV keken, zij het eventueel weinig, werd de verhouding tussen beide groepen weer rechtgetrokken in die zin dat elk van beide onderdelen representatief is voor de groep waaruit het genomen is, maar dat beide samen (en dan nog in een bepaalde verhouding) slechts representatief zijn voor de Leuvense **kiezersbevolking die TV kijkt**, waarbij het niet-kijkend en grotendeels ook niet TV-bezittend deel van het publiek uit de steekproef werd gehouden.

In een meer uitgebreide tekst kan verder over deze problematiek worden uitgebreid. De resultaten waarvan sprake in dit artikel zijn zo algemeen dat ze als representatief aangezien kunnen worden voor de TV-kijkende Leuvense bevolking.

d. Verwerking van de resultaten.

De massale hoeveelheid gegevens - deze 226 ondervraagden bekeken samen (op 8 dagen tijd per persoon) bijna 5000 TV-programma's - maakte een verwerking per computer noodzakelijk. Voor deze verwerking werd gebruikgemaakt van het SPSS-programma: het Statistical Package for the Social Sciences (6) dat in de soft-ware bibliotheek van het Rekencentrum van de Katholieke Universiteit is opgenomen in zijn maximale versie (SPSSM). De grote verscheidenheid van gegevens (ong. 4000 verschillende programma's, die mogelijk door de ondervraagden bekeken konden worden) had voor gevolg dat de maximale space-mogelijkheden (beschikbare geheugenruimte binnen dit soft-ware systeem) regelmatig onvoldoende waren om de gewenste frequenties en tabellen in hun geheel te produceren.

Dankbaar werd ook gebruikgemaakt van de nieuwste uitbreiding van SPSSM, SPSS Batch Release 7.0 Update Manual, opgesteld in maart 1977 en in dec. 1977 door het Rekencentrum K.U.L. overgenomen. Vooral de nieuwe procedure daaruit, "Multiple Response", werd veelvuldig aangewend, teneinde een totaaloverzicht van de verschillende bekeken programma's mogelijk te maken. Maar ook hier was de verscheidenheid van de gegevens meermaals te groot om bepaalde gewenste tabellen in hun geheel te laten afdrucken. Ook de statistische berekeningen rond deze nieuwe procedure zijn nog onvoldoende uitgewerkt. Hierin kunnen namelijk alleen percentages per rij, per kolom en t.o.v. het totaal berekend worden. Verdere statistische bewerkingen vergelijkbaar met standaarddeviatie, significantie, correlatie e.d. zijn er niet voorzien. Ondanks deze partiële tegenvallers lijken de resultaten die in het volgende gedeelte besproken worden, alsmede die, die wegens de bondigheid van dit artikel hier niet aan bod kunnen komen toch van die aard om deze methode van verwerking te rechtvaardigen.

e. Feitelijke samenstelling van de geïnterviewde groep.

In tabel 1, hiernaast afgedrukt, worden enkele sociografische kenmerken van de steekproefpersonen naast elkaar gezet.

Er werd geen vergelijking in opgenomen met het geheel van de Leuvense bevolking omdat niet over direct vergelijkbare gegevens kon worden beschikt.

De aandacht weze gevestigd op het feit dat ondanks de boven omschreven werkwijze, enerzijds het aantal onderzochten dat beschikt over een TV-toestel dat aangesloten is op de kabel-distributie, groter is dan gepland. Dit komt omdat een aantal personen niet als zodanig abonneert zijn van de kabel-distributiemaatschappij: bv. leden van een kloostergemeenschap, inwonende grootouders of andere personen.

Anderzijds is een vrij aanzienlijke groep aangebracht onder de categorie onduidelijk: het betreft hier vooral personen die zelf geen TV-toestel hebben en bij anderen gaan kijken; ook personen die zelf geen TV-toestel hebben dat op de kabel is aangesloten maar die min of meer regelmatig kijken bij (in hetzelfde gebouw wonende) anderen, die wel op de kabel aangesloten zijn. Er zijn ook enkele mensen die deze vraag niet wilden beantwoorden of dat niet konden omdat zij het zelf niet eens wisten.

Hoewel door navraag bij andere huisgenoten of controle achteraf wellicht een kleine helft bij de antennekijkers zou kunnen worden ondergebracht, werd er toch de voorkeur aan gegeven de categorie «onduidelijk» in deze samenstelling als aparte groep in de verdere resultatenverwerking te betrekken.

Resultaten

a. Antwoorden op de vragenlijst

Uit het interview resulteren een aantal gegevens waarin de al dan niet abonnering op het kabelnet in verband gebracht wordt met een reeks variabelen:

1. Kabelkijken en TV-accommodatie

Vast staat dat er een verband bestaat tussen het al dan niet abonneren op de kabel-distributie, en het bezit van een kleuren-TV-toestel ofwel een zwart-wit toestel.

Het verband manifesteert zich in beide richtingen (kabelkijkers beschikken in grote mate over een kleurentoestel, antennekijkers over een zwart-wit-toestel)

Tabel 1: Overzichtstabel van de belangrijkste sociografische kenmerken van de geïnterviewde personen.

Categorie	Geslacht		Leeftijd		Genoten onderwijs		Beroep		Gezins-samenstelling		Kabel-distributie	
	Aantal	%	Aant.	%	Aant.	%	Aant.	%	Aant.	%	Aant.	%
(1)												
0					2	0,9	1	0,4	4	1,8		
1	103	45,6	8	3,5	41	18,1	25	11,1	13	5,8	145	64,2
2	123	54,4	22	9,7	23	10,2			63	27,9	53	23,5
3			24	10,6	21	9,3	15	6,6	45	19,9	28	12,4
4			43	19,0	45	19,9	57	25,2	37	16,4		
5			39	17,3	25	11,1	29	12,8	20	8,8		
6			42	18,6	7	3,1	52	23,0	24	10,6		
7			45	19,9	9	4,0	31	13,7	9	4,0		
8					26	11,5	5	2,2	6	2,7		
9					23	10,2	5	2,2	2	0,9		
10			3	1,3	4	1,8	6	2,7	3	1,3		
Totaal	226	100	226	100	226	100	226	100	226	100	226	100

(1) Legende: betekenis der categorieën.

Geslacht: 1 = man, 2 = vrouw

Leeftijd: 1 = 80 jaar of meer; 2 = 70-79; 3 = 60-69, 4 = 50-59; 5 = 40-49; 6 = 30-39; 7 = 20-29 jaar; 10 = geen antwoord.

(Hoogst) genoten onderwijs: 0 = onduidelijk; 1 = lager onderwijs; 2 = lager middelbaar humaniora; 3 = lager middelbaar technisch; 4 = hoger middelbaar humaniora; 5 = hoger middelbaar technisch; 6 = normaalschool; 7 = regentaat; 8 = universitair onderwijs; 9 = niet-universitair hoger onderwijs; 10 = geen antwoord.

Beroep: 0 = zonder beroep/werkloos; 1 = arbeider; 2 = zelfstandige in land- of tuinbouw; 3 = zelfstandige in andere sectoren; 4 = lager kader; 5 = hoger kader; 6 = huishoudster; 7 = gepensioneerde; 8 = student; 9 = kloosterling; 10 = geen antwoord.

Gezinssamenstelling: 0 = alleenstaande man; 1 = alleenstaande vrouw; 2 = man + vrouw; 3 = man + vrouw + 1 kind; 4 = man + vrouw + 2 kinderen; 5 = man + vrouw + 3 of meer kinderen; 6 = man + vrouw + eventuele kinderen + ascendenten of andere inwonende personen; 7 = man of vrouw + kinderen + ascendenten of andere inwonende personen; 8 = leefgemeenschap (b.v. klooster); 9 = bejaardentehuis; 10 = geen antwoord.

Kabel-distributie: 1 = geabonneerd; 2 = niet geabonneerd; 3 = onduidelijk.

al is de band tussen kabel- en kleurenkijken iets sterker.

Zie tabel 2

2. Redenen voor (niet-) aansluiting op de kabel-distributie.

Als eerste reden voor niet-aansluiting op het kabelnet wordt spontaan aangegeven: kabeltelevisie is te duur (30,2%), er wordt zo weinig TV gekken dat kabeltelevisie de moeite niet loont (22,6%), men heeft voldoende keuzemogelijkheid zonder kabeltelevisie (17%), kabel-aansluiting is technisch onmogelijk, bijvoorbeeld omdat de kabel nog niet aangebracht is of ook nog omdat het televisietoestel te oud is (13,2%), men mag geen kabel-aansluiting nemen, bijvoorbeeld in gemeenschapshuizen (5,7%), men wil niet afhankelijk zijn van de kabel-distributiemaatschappij (3,8%), alle zenders zenden vroeg of laat de goede programma's uit (1,9%).

De drie meest voorkomende redenen en ook de minst voorkomende voor niet-abonnering kunnen onder de gezamenlijke noemer «gebrek aan economische rentabiliteit» van de kabel-aansluitingen samengebracht worden; geplaatst tegenover 'hinderpalen' voor aansluiting komen rentabiliteitsoverwegingen in hoge mate voor. Volgende voorziene motiveringen komen éénmaal of slechts bij een tweede vermelding voor: kabel-distributie benadeelt de esthetiek van of brengt schade toe aan huis of tuin, de kwaliteit van de via kabel-distributie bedeelde programma's is onvoldoende, de kinderen zouden nog meer of te veel TV gaan kijken.

Zie tabel 3

Als eerst spontaan vermelde reden voor aansluiting op de kabel-distributie wordt het motief van de grotere keuzemogelijkheid in grote mate (63,4%) ge-

noemd. Het wordt gevolgd door motive-
ringen met betrekking tot de betere
kwaliteit van de bedeelde programma's
(7,6 %) en door technische motiverin-
gen, als : een eigen antenne mag of kan
niet (9,7 %). Komen eveneens nog voor :
kabeltelevisie is veiliger (4,8 %), ge-
makkelijk (4,1 %), nuttig of noodzakelijk
voor een kleuren-TV-toestel (2,8 %),
esthetischer (dan de TV-antenne op het
dak) (2,8 %), niet te duur (0,7 %). Een
minderheid (2,8 %) abonneert op de ka-
beldistributie «omdat iedereen het
doet».

Of de nadruk die op de grotere keuze-
mogelijkheid wordt gelegd ook nog
correspondeert met het werkelijk kijk-
gedrag van de kabelkijkers is een vraag
waarop verder een antwoord kan gege-
ven worden.

Zie tabel 4

3. Vertrouwdheid met het zen- deraanbod

Op de vraag welke TV-zenders kunnen
ontvangen worden zijn enkel de spon-
taan genoemde zenders genoteerd.
Antennekijkers zijn minder nauwkeurig
in de opgave van door hen ontvangen
zenders. Zij stellen zich vlugger tevren-
den met de opgave van de totaalbena-
ming van de zender, ongeacht de net-
ten. Het eerste net van de door hen ont-
vangen zenders (BRT, RTB, NED) haalt
telkens hoge scores. Kabelkijkers zijn
goed vertrouwd met de verschillende
netten. Alleen voor wat betreft de Franse
zenders neemt deze vertrouwdheid af.

Zie tabel 5

Met de vertrouwdheid van het radiozen-
der-aanbod bij kabelbezitters is het, ter-
zijde gezegd, veel minder gunstig ge-
steld. Amper één vierde van hen
(26,2 %) beschikt over een radiotoestel
dat aangesloten is op de kabel. Onder
hen is bovendien de kennis over het
aanbod uiterst beperkt.

Zie tabel 6

Eveneens terzijde kan nog vermeld
worden dat, behoudens sporadische
klachten, bij kabelkijkers nogal wat op-
merkingen kunnen genoteerd worden
over minder goede ontvangst van vooral
het tweede Franse net (53,1 %).

4. Plaats van TV-kijken

Er zijn geen duidelijke aanwijzingen dat
kabelkijkers zich onderscheiden van

antennekijkers voor wat betreft de
plaats van consumptie van de TV-pro-
gramma's. Wellicht zijn kabelkijkers iets
hechter aan de huiskamer gebonden bij
het TV-kijken. Gevraagd naar de reden
waarom bepaalde programma's van de
afgelopen week niet thuis zijn bekeken,
antwoorden de weinige elders-kijkers
(waaronder weer iets meer antennekij-
kers) vrijwel unaniem dat ze (toevallig)
op bezoek TV gekeken hebben. Een be-
wuste verplaatsing om, bijvoorbeeld,
een bepaald programma te kunnen be-
kijken, om kleur te kunnen kijken of om-
dat het elders gezelliger kijken zou zijn,
komt zo goed als niet voor.

Zie tabel 7

5. Keuzebeslissing

De kabelkijkers lijken de keuzebeslis-
sing over de te bekijken programma's
op de avond vóór het interview een
weinig meer dan de antennekijkers aan
andere gezinsleden te hebben overge-
laten. In elk geval heeft een groter
pakket van de kabelkijkers (26,2 %) dan
van de antennekijkers (15,1 %) geen
enkel programma zelf geselecteerd.

Zie tabel 8

Diegenen die de beslissing naar wat zal
gekeken worden niet steeds zelf nemen,
laten deze dan afhangen van een geza-
menlijk overleg (19 %), van de echt-
genoot (11,5 %) van kinderen boven 12
jaar (9,3 %), van de echtgenote (6,2 %),
of andere personen, als grootouders
(6,2 %), ofwel maakt ieder de avond zelf
zijn eigen keuze (4,4 %), laat het aan het
toeval over (2,2 %), laat de kinderen on-
der 12 jaar beslissen (1,8 %), of heeft de
man (1,3 %) of de vrouw (0,4 %) voor
zichzelf specifieke programma's gere-
serveerd.

Kabelkijkers nemen minder deel aan de
keuzebeslissing wanneer echtgenoot of
echtgenote of kinderen boven 12 jaar
mede voor de ondervraagde selecteren.

Zie tabel 9

6. Aanleiding tot kijken

De aangegeven beweegredenen om
naar de programma's van de laatste dag
te kijken komen in volgende rangorde
voor : via een programmabladzijde in
krant, weekblad... (44,7 %), ik (wij)
kijk(en) praktisch altijd naar dit pro-
gramma op die avond (31,5 %), zuiver

toevallig gekozen (stond op die zender,
zomaar toets ingedrukt) (9,2 %), op
aandringen van gezinsleden (5,2 %), ik
(wij) kijk(en) meestal naar die zender
(2,5 %), op aanraden van werkmakers,
vrienden, kennissen, burens... (1,7 %), ik
heb de toetsen ingedrukt tot ik dit pro-
gramma gevonden heb (1,6 %), via de
TV-aankondiging de avond zelf of via
het TV-programma-overzicht van de
avond voordien (1,4 %), via de aankon-
diging op de radio (0,3 %).

Uit deze gegevens kan afgeleid worden
dat het willekeurig selecteren van TV-
programma's zelden voorkomt, ook bij
kabelkijkers, zoals verder blijkt uit ta-
bel 10. Kabelkijkers consulteren wel
beduidend meer gedrukte pro-
grammabladzijden. Antennekijkers zijn
meer gebonden aan het programma-
schema zelf ; in de categorie «toeval-
lige keuze» zijn door hen geselecte-
erde programma's meer dan ver-
wacht vertegenwoordigd, en deze door
kabelkijkers minder dan verwacht.

Zie tabel 10

7. Taalfactor

Er wordt door kabelkijkers niet uitge-
sproken vaker naar programma's in
een vreemde taal gekeken.

Zie tabel 11

Gevraagd naar de talen die problemen
scheppen bij het kijken naar pro-
gramma's in een vreemde taal schijnt
het Duits meest te worden genoemd ;
het Frans schijnt voor iets minder moei-
lijkheden te zorgen dan het Engels :

Tabel 12 : Taalmoeilijkheden bij TV-kij-
ken

Taalmoeilijkheden	Absoluut	%
Geen	85	37,6
Frans	59	26,1
Duits	92	40,7
Engels	68	30,0
Andere	14	6,2

56,2 % van de ondervraagden heeft
moeilijkheden met tenminste één
vreemde taal. 37,6 % verklaart geen pro-
blemen te ondervinden ; onder hen zijn
de antennekijkers oververtegenwoor-
digd : men moet inderdaad pro-
gramma's in een vreemde taal kunnen
ontvangen vooraleer men moeilijk-
heden bij de consumptie ervan kan on-
dervinden. Kabelkijkers signaleren

overeenkomstig meer moeilijkheden, behalve dan weer voor het Frans, dat meer genoemd wordt door de antennekijkers.

Zie tabel 13

De mogelijkheid werd opengelaten om andere dan taalmoeilijkheden te signaleren; sporadisch worden genoemd: het Vlaams en Waals dialect en zelfs het algemeen beschaafd Nederlands. Voettitels (voor 8,4 % van de ondervraagde personen) en dubbing (voor 2,2 %) zijn een bron van moeilijkheden vooral voor kabelkijkers.

8. Socio-demografische kenmerken

In tabel 14 vindt men de distributie van kabel- en antennekijkers naar variabelen als geslacht, leeftijd, onderwijsgraad, beroep (eventueel van gezinssoort), gezinssamenstelling. Merkwaardig is wel de negatieve correlatie die schijnt te bestaan tussen onderwijsgraad (en in geringere mate tussen beroepsniveau) en abonnering op het kabelnet.

Zie tabel 14

b. Invulling van het programmaschema

Nu kabel- en antennekijkers in een bredere context van het TV-kijken zijn geplaatst, kan overgeschakeld worden op de andere interessefocus van het onderzoek, namelijk de consumptie van de TV-programma's zelf door kabel- en antennekijkers, eventueel zoals deze nog doorkruist wordt door andere variabelen.

Vooraf kan er op gewezen worden dat in de veertiendaagse analyseperiode 4779 TV-programma's geheel of gedeeltelijk bekeken zijn door alle ondervraagden samen; men weet dat in dezelfde periode door één kijker uit ongeveer 4000 programma's kon geselecteerd worden.

1. Programma's naar zenders

Uit tabel 15 kan men de verdeling van de programma's naar de zenders over kabel- en antennekijkers aflezen.

Zie tabel 15

Opgedeeld in zendnationaliteit ziet de procentuele verdeling er als volgt uit:

Tabel 16: Bekeken programma's naar zendnationaliteit

Zendnationaliteit	Kabelkijkers	Antennekijkers	Onduidelijk	Totaal
Vlaams	57,3	77,2	70,7	62,5
Waals	12,7	9,9	15,1	12,4
Nederlands	19,4	6,9	8,7	15,9
Luxemburgs	0,2	0,0	0,0	0,1
Frans	3,3	0,1	1,1	2,4
Duits	7,1	5,9	3,8	6,5
Brits	0,0	0,0	0,6	0,1
	100	100	100	100

Volgende bedenkingen kunnen bij de twee voorgaande tabellen gemaakt worden: de kabelkijkers kijken naar meer programma's dan de antennekijkers (64,2 % kabelkijkers nemen 70,5 % van de bekeken programma's voor hun rekening), maar niet uitgesproken minder naar BRT-programma's dan de antennekijkers; merkwaardig is het relatief groot gebruik dat kabelbezitters maken van het kabelnet om RTB-programma's te bekijken; merkwaardig is eveneens het geringe verschil tussen kabel- en antennekijkers in consumptie van ZDF-TV-programma's.

2. Programma's naar tijdsblokken

Het blijkt dat er geen grote verschillen bestaan in de manier waarop kabel- en antennekijkers de TV-dag indelen, meer bepaald voor wat de belangstelling voor de eerste nieuwsuitzending betreft (deze wordt relatief in hogere mate bekeken dan de cijfers doen uitschijnen, gezien de overige tijdsblokken meerdere programma's kunnen bevatten):

Zie tabel 17

3. Programma's naar kijkduur

Weliswaar met een ruwe indeling van de kijkduur van de programma's in "geheel-gedeeltelijk" bevestigen de gegevens in tabel 18 in geen geval de thesissen van het «piano-spelen» op de toetsen van een op het kabelnet aangesloten TV-toestel. Er zijn intengedeel aanwijzingen dat kabelkijkers in iets grotere mate de programma's in hun totaliteit bekijken.

Zie tabel 18

4. Programma's naar categorieën

Op basis van de geconsumeerde programma's in bredere categorieën kan gezegd worden dat de antennekijker én de kabelkijker zich via hun TV-toestel vrij evenwichtig informeren en ontspannen. Kabelkijkers kijken, relatief beschouwd, ongetwijfeld meer naar fictie-programma's en vervolgens naar ontspanningsprogramma's met een reeks-karakter, niet echter naar eenmalige ontspanningsprogramma's en, in tegenstelling tot de verwachtingen, ook niet naar sportreportages. De voorkeur van kabelkijkers voor ontspanningsprogramma's met een reeks-karakter, wijst er andermaal op dat zij niet zuiver toevallig uit het programma-aanbod kiezen; hun grotere keuze van fictie(-feuilletons), overigens zonder achteruitgang in informatieve actualiteitsprogramma's, is een aanduiding voor de stelling dat de 'grote vlucht' van kabelkijkers naar buitenlandse zenders dient gerelativeerd.

Zie tabel 19

5. Programma's naar waardering

Kabelkijkers zijn opvallend milder in hun oordeel over de door hen bekeken programma's.

Zie tabel 20

6. Motieven van waardering

Uit tabel 21 kunnen de verschillen in motivering van de eerder gegeven waardering tussen kabel- en antennekijkers gedistilleerd worden. Men merkt meldenswaardige verschillen voor het genre muziekprogramma, de algemene inhoud en de inhoud van het verhaal van een programma, voor de leerzaamheid, het (ont)spannend, het gewelddadig, objectief en actueel karakter van de inhoud, voor "het niet voorkomen van gewenste reportage", voor een te weinig zeggende inhoud, voor de presentatie, voor het karikaturaal karakter van de vorm, voor de lach-functie en het fan-zijn van acteur of presentator, voor "in vergelijking met andere zenders is dit programma slechter", voor het onbeantwoord zijn van de verwachtingen en voor een negatieve appreciatie van frekwentie of duur van de programma's.

Zie tabel 21

De resultaten van dit onderzoek achten wij niet zonder meer veralgemeenbaar voor heel Vlaanderen.

Indien uit de verdere studie van deze onderzoeksresultaten zou blijken dat de audience-research rond het specifieke gebruik van de kabel distributie interessante perspectieven biedt, zou dit onderzoek wellicht als een soort pilot study kunnen beschouwd worden voor meer algemene research-projecten op regionaal of nationaal niveau.

Tabel 2 : Kabelkijken en TV-accommodatie (*)

	Kabelkijkers	Antennekijkers	Onduidelijk	Totaal
Kleuren-TV-toestel	103	16	3	122
	84.4	13.1	2.5	54.0
	71.0	30.2	10.7	
Zwart-wit-TV-toestel	45.6	7.1	1.3	
	41	37	16	94
	43.6	39.4	17.0	41.6
	28.3	69.8	57.1	
Onduidelijk	18.1	16.4	7.1	
	1	0	9	10
	10.0	0.0	90.0	4.4
	0.7	0.0	32.1	
	0.4	0.0	4.0	
TOTAAL	145	53	28	226
	64.2	23.5	12.4	100.0

Voetnoten

(1) Het eerste kabelnet in België kwam tot stand in 1960 (Saint-Servais/Namen).

(2) Hierbij graag een woord van dank aan de studenten : Adriaens Rik, Betrains Chantal, Chantillon Theo, Coossemans Dirk, De Maeyer Frank, Deporte Walter, Deridder Karel, Henraat Gerry, Michiels Elinae, Reynaerts Robert, Robberecht Fred, Ruyschaert Pierre, Vandenbergh Nele, Van Rompuy Guido, Vermeiren Bert, Vermeren An, Verstraeten Dany, Widdershoven Rita, die met ijver en enthousiasme aan het onderzoek medewerkten.

(3) Wij danken hierbij ten zeerste deze instanties.

(4) In dit kader kan niet worden ingegaan op de technische redenen en de financiële complicaties van deze verschillen. Deze zijn echter zo belangrijk dat in functie van dit onderzoek het terrein geografisch moest beperkt worden tot het gebied dat uitsluitend door Radio Public van kabel distributie wordt voorzien.

(5) opgemaakt op last van het College van Burgemeester en Schepenen van Stad Leuven, Leuven, 1977, 14 volumes.

(6) Norman H. Nie e.a., *SPSS, Statistical Packages for the Social Sciences*, New York, MC Graw-Hill Book Company, 1975, XXIV + 675 p.

(*) Tenzij anders aangeduid dienen de gegevens in de tabellen als volgt geïnterpreteerd : in de tabel worden eerst de absolute cijfers afgedrukt, daaronder de rijpercentages (horizontaal te lezen), daaronder de kolompercentages (vertikaal te lezen) en tenslotte de percentages op het totaal ; rechts (voor de rijen) en onderaan (voor de kolommen) van de tabel zijn de absolute cijfers afgedrukt met daaronder de percentages op het totaal ; de computerpresentatie van de gegevens (met o.m. punten i.p.v. komma's) blijft behouden.

Tabel 3 : Redenen voor niet-aansluiting op de kabel distributie

	Kabelkijkers	Antennekijkers	Onduidelijk	Totaal
Goede programma's op alle zenders	0	1	0	1
	0.0	100.0	0.0	0.4
	0.0	1.9	0.0	
	0.0	0.4	0.0	
Voldoende keuze	0	9	0	9
	0.0	100.0	0.0	4.0
	0.0	17.0	0.0	
	0.0	4.0	0.0	
Te duur	2	16	4	22
	9.1	72.7	18.2	9.7
	1.4	30.2	14.3	
	0.9	7.1	1.8	
Technisch onmogelijk	0	7	3	10
	0.0	70.0	30.0	4.4
	0.0	13.2	10.7	
	0.0	3.1	1.3	
Kijkfrequentie	0	12	7	19
	0.0	63.2	36.8	8.4
	0.0	22.6	25.0	
	0.0	5.3	3.1	
Wil niet afhankelijk zijn van kabelmaatschappij	0	2	1	3
	0.0	66.7	33.3	1.3
	0.0	3.8	3.6	
	0.0	0.9	0.4	
Mag niet	0	3	0	3
	0.0	100.0	0.0	1.3
	0.0	5.7	0.0	
	0.0	1.3	0.0	
Kinderen kijken te veel	0	0	1	1
	0.0	0.0	100.0	0.4
	0.0	0.0	3.6	
	0.0	0.0	0.4	
Kwaliteit kabel is slecht	0	0	1	1
	0.0	0.0	100.0	0.4
	0.0	0.0	3.6	
	0.0	0.0	0.4	
Geen antwoord	143	3	11	157
	91.1	1.9	7.0	69.5
	98.6	5.7	39.3	
	63.3	1.3	4.9	
TOTAAL	145	53	28	226
	64.2	23.5	12.4	100.0

Tabel 4 : Redenen voor aansluiting op de kabeldistributie

	Kabel- kijkers	Antenne- kijkers	Onduidelijk	Totaal
Gemakkelijk	6 100.0	0 0.0	0 0.0	6 2.7
Meer keuze	4.1 2.7 92 98.9 63.4 40.7	0.0 0.0 1 1.1 1.9 0.4	0.0 0.0 0 0.0 0.0 0.0	93 41.2
Niet duur	1 100.0 0.7 0.4	0 0.0 0.0 0.0	0 0.0 0.0 0.0	1 0.4
Technisch	14 77.8 9.7 6.2 7	1 5.6 1.9 0.4 0	3 16.7 10.7 1.3 0	18 8.0
Veiliger	7 100.0 4.8 3.1	0 0.0 0.0 0.0	0 0.0 0.0 0.0	7 3.1
Kwaliteit kabel is beter	11 100.0 7.6 4.9	0 0.0 0.0 0.0	0 0.0 0.0 0.0	11 4.9
Nuttig, noodzakelijk voor kleuren-TV	4 100.0 2.8 1.8	0 0.0 0.0 0.0	0 0.0 0.0 0.0	4 1.8
Iedereen doet het	4 100.0 2.8 1.8	0 0.0 0.0 0.0	0 0.0 0.0 0.0	4 1.8
Esthetischer	4 100.0 2.8 1.8	0 0.0 0.0 0.0	0 0.0 0.0 0.0	4 1.8
Geen antwoord	2 2.6 1.4 0.9	51 65.4 96.2 22.6	25 32.1 89.3 11.1	78 34.5
TOTAAL	145 64.2	53 23.5	28 12.4	226 100.0

Tabel 5 : Vertrouwdheid met het zenderaanbod (televisie)

	Kabel- kijkers	Antenne- kijkers	Onduidelijk	Totaal
De BRT	22 50.0 15.2 9.7	14 31.8 26.4 6.2	8 18.2 28.6 3.5	44 19.5
BRT 1	4 26.7 2.8 1.8	8 53.3 15.1 3.5	3 20.0 10.7 1.3	15 6.6
Geen antwoord	2 33.3 1.4 0.9	1 16.7 1.9 0.4	3 50.0 10.7 1.3	6 2.7
BRT 1 en BRT 2	117 72.7 80.7 51.8	30 18.6 56.6 13.3	14 8.7 50.0 6.2	161 71.2

De RTB	33 56.9 22.8 14.6	14 24.1 26.4 6.2	11 15.0 39.3 4.9	58 25.7
RTB 1	4 23.5 2.8 1.8	10 58.8 18.9 4.4	3 17.6 10.7 1.3	17 7.5
Geen antwoord	2 33.3 1.4 0.9	1 16.7 1.9 0.4	3 50.0 10.7 1.3	6 2.7
RTB 1 & RTB 2	100 74.1 69.0 44.2	25 18.5 47.2 11.1	10 7.4 35.7 4.4	135 59.7
Geen antwoord hier	6 60.0 4.1 2.7	3 30.0 5.7 1.3	1 10.0 3.6 0.4	10 4.4
Nederland	5 35.7 3.4 2.2	5 35.7 9.4 2.2	4 28.6 14.3 1.8	14 6.2
NED 1	7 70.0 4.8 3.1	3 30.0 5.7 1.3	0 0.0 0.0 0.0	10 4.4
Geen antwoord	2 33.3 1.4 0.9	1 16.7 1.9 0.4	3 50.0 10.7 1.3	6 2.7
NED 1 & NED 2	130 86.1 89.7 57.5	14 9.3 26.4 6.2	7 4.6 25.0 3.1	151 66.8
Geen antwoord hier	1 2.2 0.7 0.4	30 66.7 56.6 13.3	14 31.1 50.0 6.2	45 19.9
Duitsland	6 42.9 4.1 2.7	5 35.7 9.4 2.2	3 21.4 10.7 1.3	14 6.2
ARD 1	3 100.0 2.1 1.3	0 0.0 0.0 0.0	0 0.0 0.0 0.0	3 1.3
ZDF	1 50.0 0.7 0.4	1 50.0 1.9 0.4	0 0.0 0.0 0.0	2 0.9
Geen antwoord	2 33.3 1.4 0.9	1 16.7 1.9 0.4	3 50.0 10.7 1.3	6 2.7
ARD 1 & ZDF & ARD 3	113 92.6 77.9 50.0	7 5.7 13.2 3.1	2 1.6 7.1 0.9	122 54.0
ARD 1 & ZDF	18 72.0 12.4 8.0	5 20.0 9.4 2.2	2 8.0 7.1 0.9	25 11.1
Geen antwoord hier	2 3.7 1.4 0.9	34 63.0 64.2 15.0	18 33.3 64.3 8.0	54 23.9
Frankrijk	13 92.9 9.0 5.8	0 0.0 0.0 0.0	1 7.1 3.6 0.4	14 6.2
TF1	12 85.7 8.3	2 14.3 3.8	0 0.0 0.0	14 6.2

A2	5.3	0.9	0.0	
	70	1	2	73
	95.9	1.4	2.7	32.3
	48.3	1.9	7.1	
FR3	31.0	0.4	0.9	
	1	0	0	1
	100.0	0.0	0.0	0.4
	0.7	0.0	0.0	
Geen antwoord	0.4	0.0	0.0	
	2	1	3	6
	33.3	16.7	50.0	2.7
	1.4	1.9	10.7	
TF 1 & A2 & FR 3	0.9	0.4	1.3	
	1	0	1	2
	50.0	0.0	50.0	0.9
	0.7	0.0	3.6	
TF 1 & A2	0.4	0.0	0.4	
	25	0	0	25
	100.0	0.0	0.0	11.1
	17.2	0.0	0.0	
Geen antwoord hier	11.1	0.0	0.0	
	17	49	21	87
	19.5	56.3	24.1	38.5
	11.7	92.5	75.0	
A2 & FR3	7.5	21.7	9.3	
	4	0	0	4
	100.0	0.0	0.0	1.8
	2.8	0.0	0.0	
	1.8	0.0	0.0	
TOTAAL	145	53	28	226
	64.2	23.5	12.4	100.0

Tabel 6 : Vertrouwdheid met het zenderaanbod (radio)

	Kabel-kijkers	Antenne-kijkers	Onduidelijk	Totaal
Geen kabel	1	49	24	74
	1.4	66.2	32.4	32.7
	0.7	92.5	85.7	
Ja	0.4	21.7	10.6	
	38	0	0	38
	100.0	0.0	0.0	16.8
	26.2	0.0	0.0	
Neen	16.8	0.0	0.0	
	98	4	2	104
	94.2	3.8	1.9	46.0
	67.6	7.5	7.1	
Niet realiseerbaar bij toestel	43.4	1.8	0.9	
	1	0	0	1
	100.0	0.0	0.0	0.4
	0.7	0.0	0.0	
Weet niet	0.4	0.0	0.0	
	5	0	1	6
	83.3	0.0	16.7	2.7
	3.4	0.0	3.6	
Geen antwoord	2.2	0.0	0.4	
	2	0	1	3
	66.7	0.0	33.3	1.3
	1.4	0.0	3.6	
	0.9	0.0	0.4	
TOTAAL	145	53	28	226
	64.2	23.5	12.4	100.0

Tabel 7 : Plaats van TV-kijken

	Kabel-kijkers	Antenne-kijkers	Onduidelijk	Totaal
Geen antwoord	2	0	5	7
	28.6	0.0	71.4	3.1
	1.4	0.0	17.9	
Thuis	0.9	0.0	2.2	
	125	45	12	182
	68.7	24.7	6.6	80.5
	86.2	84.9	42.9	
Elders	55.3	19.9	5.3	
	18	8	11	37
	48.6	21.6	29.7	16.4
	12.4	15.1	39.3	
	8.0	3.5	4.9	
TOTAAL	145	53	28	226
	64.2	23.5	12.4	100.0

Tabel 8 : Zelf kiezen van TV-programma's

	Kabel-kijkers	Antenne-kijkers	Onduidelijk	Totaal
Geen antwoord	5	2	2	9
	55.6	22.2	22.2	4.0
	3.4	3.8	7.1	
Alle programma's	2.2	0.9	0.9	
	59	24	6	89
	66.3	27.0	6.7	39.4
	40.7	45.3	21.4	
De helft of meer	26.1	10.6	2.7	
	24	4	4	32
	75.0	12.5	12.5	14.2
	16.6	7.5	14.3	
Minder dan de helft	10.6	1.8	1.8	
	2	3	1	6
	33.3	50.0	16.7	2.7
	1.4	5.7	3.6	
Slechts één	0.9	1.3	0.4	
	13	6	4	23
	56.5	26.1	17.4	10.2
	9.0	11.3	14.3	
Geen enkel	5.8	2.7	1.8	
	38	8	4	50
	76.0	16.0	8.0	22.1
	26.2	15.1	14.3	
Niet gekeken	16.8	3.5	1.8	
	4	6	7	17
	23.5	35.3	41.2	7.5
	2.8	11.3	25.0	
	1.8	2.7	3.1	
TOTAAL	145	53	28	226
	64.2	23.5	12.4	100.0

Tabel 9 : De keuze van TV-programma's door andere personen dan de ondervraagde

	Kabel-kijkers	Antenne-kijkers	Onduidelijk	Totaal
Echtgenoot	19	4	3	26
	73.1	15.4	11.5	11.5
	13.1	7.5	10.7	
	8.4	1.8	1.3	

Echtgenote	13	1	0	14
	92.9	7.1	0.0	6.2
	9.0	1.9	0.0	
	5.8	0.4	0.0	
Kinderen boven 12 jaar	17	3	1	21
	81.0	14.3	4.8	9.3
	11.7	5.7	3.6	
	7.5	1.3	0.4	
Kinderen onder 12 jaar	3	1	0	4
	75.0	25.0	0.0	1.8
	2.1	1.9	0.0	
	1.3	0.4	0.0	
Man speciale programma's	1	1	1	3
	33.3	33.3	33.3	1.3
	0.7	1.9	3.6	
	0.4	0.4	0.4	
Vrouw speciale programma's	1	0	0	1
	100.0	0.0	0.0	0.4
	0.7	0.0	0.0	
	0.4	0.0	0.0	
	0.4	0.0	0.0	
Andere personen	5	4	5	14
	35.7	28.6	35.7	6.2
	3.4	7.5	17.9	
	2.2	1.8	2.2	
Samen beslissen	26	12	5	43
	60.5	27.9	11.6	19.0
	17.9	22.6	17.9	
	11.5	5.3	2.2	
Ieder eigen keuze	5	4	1	10
	50.0	40.0	10.0	4.4
	3.4	7.5	3.6	
	2.2	1.8	0.4	
Toevallig	2	2	1	5
	40.0	40.0	20.0	2.2
	1.4	3.8	3.6	
	0.9	0.9	0.4	
Geen antwoord	53	21	11	85
	62.4	24.7	12.9	37.6
	36.6	39.6	39.3	
	23.5	9.3	4.9	
TOTAAL	145	53	28	226
	64.2	23.5	12.4	100.0

Tabel 10 : Aanleiding tot kijken

	Kabel- kijkers	Antenne- kijkers	Onduidelijk	Totaal
Programma- bladzijde	214	37	30	281
	76.2	13.2	10.7	44.7
	48.7	30.8	42.9	
	34.0	5.9	4.8	
TV-aankondiging	4	3	2	9
	44.4	33.3	22.2	1.4
	0.9	2.5	2.9	
	0.6	0.5	0.3	
Radio- aankondiging	1	1	0	2
	50.0	50.0	0.0	0.3
	0.2	0.8	0.0	
	0.2	0.2	0.0	
Op aandringen van gezinsleden	26	4	3	33
	78.8	12.1	9.1	5.2
	5.9	3.3	4.3	
	4.1	0.6	0.5	
Op aanraden van vrienden, kennissen...	5	1	5	11
	45.5	9.1	45.5	1.7
	1.1	0.8	7.1	
	0.8	0.2	0.8	
Kijk altijd naar dit programma op die avond	125	52	21	198
	63.1	26.3	10.6	31.5
	28.5	43.3	30.0	
	19.9	8.3	3.3	

Kijk meestal naar die zender	11	5	0	16
	68.8	31.3	0.0	2.5
	2.5	4.2	0.0	
	1.7	0.8	0.0	
Zuiver toevallig	37	13	8	58
	63.8	22.4	13.8	9.2
	8.4	10.8	11.4	
	5.9	2.1	1.3	
Toetsen ingedrukt	9	1	0	10
	90.0	10.0	0.0	1.6
	2.1	0.8	0.0	
	1.4	0.2	0.0	
Andere	7	3	1	11
	63.6	27.3	9.1	1.7
	1.6	2.5	1.4	
	1.1	0.5	0.2	
TOTAAL	439	120	70	629
	69.8	19.1	11.1	100.0

Tabel 11 : Bekijken van programma's in een vreemde taal

	Kabel- kijkers	Antenne- kijkers	Onduidelijk	Totaal
Geen antwoord	17	11	6	34
	50.0	32.4	17.6	15.0
	11.7	20.8	21.4	
	7.5	4.9	2.7	
Nogal vaak	58	16	9	83
	69.9	19.3	10.8	36.7
	40.0	30.2	32.1	
	25.7	7.1	4.0	
Bijna nooit	70	26	13	109
	64.2	23.9	11.9	48.2
	48.3	49.1	46.4	
	31.0	11.5	5.8	
TOTAAL	145	53	28	226
	64.2	23.5	12.4	100.0

Tabel 13 : Taalmoeilijkheden bij TV-kijken (detaillering)

	Kabel- kijkers	Antenne- kijkers	Onduidelijk	Totaal
Geen	43	26	16	85
	50.6	30.6	18.8	37.6
	29.7	49.1	57.1	
	19.0	11.5	7.1	
Frans	11	8	0	19
	57.9	42.1	0.0	8.4
	7.6	15.1	0.0	
	4.9	3.5	0.0	
Duits	26	3	0	29
	89.7	10.3	0.0	12.8
	17.9	5.7	0.0	
	11.5	1.3	0.0	
Engels	8	3	1	12
	66.7	25.0	8.3	5.3
	5.5	5.7	3.6	
	3.5	1.3	0.4	
Alle drie	17	4	4	25
	68.0	16.0	16.0	11.1
	11.7	7.5	14.3	
	7.5	1.8	1.8	
Frans & Duits	10	0	1	11
	90.9	0.0	9.1	4.9
	6.9	0.0	3.6	
	4.4	0.0	0.4	

Frans & Engels	2	1	1	4
	50.0	25.0	25.0	1.8
	1.4	1.9	3.6	
	0.9	0.4	0.4	
Duits & Engels	19	5	3	27
	70.4	18.5	11.1	11.9
	13.1	9.4	10.7	
	8.4	2.2	1.3	
Andere	9	3	2	15
	64.3	21.4	14.3	6.2
	6.2	5.7	7.1	
	4.0	1.3	0.9	
TOTAAL	145	53	28	226
	64.2	23.5	12.4	100.0

Tabel 14: De socio-demografische kenmerken van kabel- en antennekijkers

	Kabel- kijkers	Antenne- kijkers	Onduidelijk	Totaal
GESLACHT				
Vrouwelijk	77	30	16	123
	62.6	24.4	13.0	54.4
	53.1	56.6	57.1	
	34.1	13.3	7.1	
Mannelijk	68	23	12	103
	66.0	22.3	11.7	45.6
	46.9	43.4	42.9	
	30.1	10.2	5.3	
LEEFTIJD				
20-29 jaar	20	17	8	45
	44.4	37.8	17.8	19.9
	13.8	32.1	28.6	
	8.8	7.5	3.5	
30-39 jaar	26	9	7	42
	61.9	21.4	16.7	18.6
	17.9	17.0	25.0	
	11.5	4.0	3.1	
40-49 jaar	32	6	1	39
	82.1	15.4	2.6	17.3
	22.1	11.3	3.6	
	14.2	2.7	0.4	
50-59 jaar	30	11	2	43
	69.8	25.6	4.7	19.0
	20.7	20.8	7.1	
	13.3	4.9	0.9	
60-69 jaar	20	2	2	24
	83.3	8.3	8.3	10.6
	13.8	3.8	7.1	
	8.8	0.9	0.9	
70-79 jaar	14	6	2	22
	63.6	27.3	9.1	9.7
	9.7	11.3	7.1	
	6.2	2.7	0.9	
80 jaar en meer	3	2	3	8
	37.5	25.0	37.5	3.5
	2.1	3.8	10.7	
	1.3	0.9	1.3	
Geen Antwoord	0	0	3	3
	0.0	0.0	100.0	1.3
	0.0	0.0	10.7	
	0.0	0.0	1.3	
ONDERWIJSGRAAD				
onduidelijk	1	1	0	2
	50.0	50.0	0.0	0.9
	0.7	1.9	0.0	
	0.4	0.4	0.0	

Lager	25	8	8	41
	61.0	19.5	19.5	18.1
	17.2	15.1	28.6	
	11.1	3.5	3.5	
Lager middelbare humaniora	20	3	0	23
	87.0	13.0	0.0	10.2
	13.8	5.7	0.0	
	8.8	1.3	0.0	
Lager middelbare Technisch	16	4	1	21
	76.2	19.0	4.8	9.3
	7.1	1.8	0.4	
Hoger middelbare Humaniora	34	6	5	45
	75.6	13.3	11.1	19.9
	23.4	11.3	17.9	
	15.0	2.7	2.2	
Hoger middelbare Technisch	21	4	0	25
	84.0	16.0	0.0	11.1
	14.5	7.5	0.0	
	9.3	1.8	0.0	
Normaalschool	4	2	1	7
	57.1	28.6	14.3	3.1
	2.8	3.8	2.6	
	1.8	0.9	0.4	
Regentaat	3	4	2	9
	33.3	44.4	22.2	4.0
	2.1	7.5	7.1	
	1.3	1.8	0.9	
Universitair	8	15	3	26
	30.8	57.7	11.5	11.5
	5.5	28.3	10.7	
	3.5	6.6	1.3	
Hoger niet- universitair	13	5	5	23
	56.5	21.7	21.7	10.2
	9.0	9.4	17.9	
	5.8	2.2	2.2	
Geen antwoord	0	1	3	4
	0.0	25.0	75.0	1.8
	0.0	1.9	10.7	
	0.0	0.4	1.3	
BEROEP ONDERVRAAGDE				
zonder, werkloos	0	0	1	1
	0.0	0.0	100.0	0.4
	0.0	0.0	3.6	
	0.0	0.0	0.4	
Arbeider	19	4	2	25
	76.0	16.0	8.0	11.1
	13.1	7.5	7.1	
	8.4	1.8	0.9	
Zelfstandige	13	2	0	15
	86.7	13.3	0.0	6.6
	9.0	3.8	0.0	
	5.8	0.9	0.0	
Lager kader	40	13	4	57
	70.2	22.8	7.0	25.2
	27.6	24.5	14.3	
	17.7	5.8	1.8	
Hoger kader	12	12	5	29
	41.4	41.4	17.2	12.8
	8.3	22.6	17.9	
	5.3	5.3	2.2	
Huishoudster	37	11	4	52
	71.2	21.2	7.7	23.0
	25.5	20.8	14.3	
	16.4	4.9	1.8	
Gepensioneerde	19	6	6	31
	61.3	19.4	19.4	13.7
	13.1	11.3	21.4	
	8.4	2.7	2.7	
Student	2	1	2	5
	40.0	20.0	40.0	2.2
	1.4	1.9	7.1	
	0.9	0.4	0.9	
Kloosterling	1	3	1	5
	20.0	60.0	20.0	2.2
	0.7	5.7	3.6	
	0.4	1.3	0.4	

Geen antwoord	2	1	3	6
	33.3	16.7	50.0	2.7
	1.4	1.9	10.7	
	0.9	0.4	1.3	

SAMENSTELLING GEZIN

Alleenstaande man	1	3	0	4
	25.0	75.0	0.0	1.8
	0.7	5.7	0.0	
	0.4	1.3	0.0	
Alleenstaande vrouw	6	4	3	13
	46.2	30.8	23.1	5.8
	4.1	7.5	10.7	
	2.7	1.8	1.3	
Man & vrouw	44	9	10	63
	69.8	14.3	15.9	27.9
	30.3	17.0	35.7	
	19.5	4.0	4.4	
Man & vrouw & 1 kind	32	12	1	45
	71.1	26.7	2.2	19.9
	22.1	22.6	3.6	
	14.2	5.3	0.4	
Man & vrouw & 2 kinderen	23	10	4	37
	62.2	27.0	10.8	16.4
	15.9	18.9	14.3	
	10.2	4.4	1.8	
Man & vrouw & 3 kinderen of meer	12	6	2	20
	60.0	30.0	10.0	8.8
	8.3	11.3	7.1	
	5.3	2.7	0.9	
Man & vrouw & kinderen & ascendenten & andere personen	19	3	2	24
	79.2	12.5	8.3	10.6
	13.1	5.7	7.1	
	8.4	1.3	0.9	
Man of vrouw & kinderen & ascendenten & andere personen	6	2	1	9
	66.7	22.2	11.1	4.0
	4.1	3.8	3.6	
	2.7	0.9	0.4	
Leefgemeenschap	2	3	1	6
	33.3	50.0	16.7	2.7
	1.4	5.7	3.6	
	0.9	1.3	0.4	
Bejaardentehuis of jongeren-gemeenschap	0	1	1	2
	0.0	50.0	50.0	0.9
	0.0	1.9	3.6	
	0.0	0.4	0.4	
Geen antwoord	0	0	3	3
	0.0	0.0	100.0	1.3
	0.0	0.0	10.7	
	0.0	0.0	1.3	

PRECISERING GEZINSSAMENSTELLING

kinderen onder 12 jaar	29	16	5	50
	58.0	32.0	10.0	22.1
	20.0	30.2	17.9	
	12.8	7.1	2.2	
Kinderen 12-17 jaar	6	3	0	9
	66.7	33.3	0.0	4.0
	4.1	5.7	0.0	
	2.7	1.3	0.0	
Kinderen 18 jaar en meer	19	5	2	26
	73.1	19.2	7.7	11.5
	13.1	9.4	7.1	
	8.4	2.2	0.9	
Kinderen van 2 of meer leeftijdsgroepen	24	7	1	32
	75.0	21.9	3.1	14.2
	16.6	13.2	3.6	
	10.6	3.1	0.4	
Kinderen en/ of ascendenten	9	2	0	11
	81.8	18.2	0.0	4.9
	6.2	3.8	0.0	
	4.0	0.9	0.0	
Geen precisering	57	20	19	96
	59.4	20.8	19.8	42.5
	39.3	37.7	67.9	
	25.2	8.8	8.4	

Kinderen en andere Personen	1	0	1	2
	50.0	0.0	50.0	0.9
	0.7	0.0	3.6	
	0.4	0.0	0.4	
TOTAAL	145	53	28	226
	64.2	23.5	12.4	100.0

Tabel 15: Bekeken programma's naar zender

	Kabel-kijkers	Antenne-kijkers	Onduidelijk	Totaal
BRT 1	1743	665	303	2711
	64.3	24.5	11.2	56.7
	51.7	70.8	64.3	
	36.5	13.9	6.3	
BRT 2	188	60	30	278
	67.6	21.6	10.8	5.8
	5.6	6.4	6.4	
	3.9	1.3	0.6	
RTB 1	407	91	69	567
	71.8	16.0	12.2	11.6
	12.1	9.7	14.6	
	8.5	1.9	1.4	
RTB 2	21	2	2	25
	84.0	8.0	8.0	0.5
	0.6	0.2	0.4	
	0.4	0.0	0.0	
NED 1	313	31	18	362
	86.5	8.6	5.0	7.6
	9.3	3.3	3.8	
	6.5	0.6	0.4	
NED 2	342	34	23	399
	85.7	8.5	5.8	8.3
	10.2	3.6	4.9	
	7.2	0.7	0.5	
RTL	6	0	0	6
	100.0	0.0	0.0	0.1
	0.2	0.0	0.0	
	0.1	0.0	0.0	
TF 1	34	0	3	37
	91.9	0.0	8.1	0.8
	1.0	0.0	0.6	
	0.7	0.0	0.1	
A2	75	1	2	78
	96.2	1.3	2.6	1.6
	2.2	0.1	0.4	
	1.6	0.0	0.0	
FR3	1	0	0	1
	100.0	0.0	0.0	0.0
	0.0	0.0	0.0	
	0.0	0.0	0.0	
ARD 1	81	2	10	93
	87.1	2.2	10.8	
	2.4	0.2	2.1	
	1.7	0.0	0.2	
ZDF	120	53	8	181
	66.3	29.3	4.4	3.8
	3.6	5.6	1.7	
	2.5	1.1	0.2	
ARD 3	37	0	0	37
	100.0	0.0	0.0	0.8
	1.1	0.0	0.0	
	0.8	0.0	0.0	
BBC 1	0	0	3	3
	0.0	0.0	100.0	0.1
	0.0	0.0	0.6	
	0.0	0.0	0.1	
ITV	1	0	0	1
	100.0	0.0	0.0	0.0
	0.0	0.0	0.0	
	0.0	0.0	0.0	
TOTAAL	3369	939	471	4779
	70.5	19.6	9.9	100.0

Tabel 17: Bekeken programma's naar tijdsblokken

	Kabel- kijkers	Antenne- kijkers	Onduidelijk	Totaal
Middag- programma's	237 70.1 7.0 5.0	66 19.5 7.0 1.4	35 10.4 7.4 0.7	338 7.1
Vooravond- programma's	538 69.3 16.0 11.3	159 20.5 16.9 3.3	79 10.2 16.8 1.7	776 16.2
Nieuws rond 20 u.	570 70.3 16.9 11.9	159 19.6 16.9 3.3	82 10.1 17.4 1.7	811 17.0
Avond- programma's	1751 71.1 52.0 36.6	478 19.4 50.9 10.0	234 9.5 49.7 4.9	2463 51.5
Avondnieuws	55 61.1 1.6 1.2	26 28.9 2.8 0.5	9 10.0 1.9 0.2	90 1.9
Laatavond- programma's	209 73.3 6.2 4.4	48 16.8 5.1 1.0	28 9.8 5.9 0.6	285 6.0
Laatavondnieuws	8 53.3 0.2 0.2	3 20.0 0.3 0.1	4 26.7 0.8 0.1	15 0.3
TOTAAL	3368 70.5	939 19.7	471 9.9	4778 100.0

Tabel 18: Bekeken programma's naar kijkduur

	Kabel- kijkers	Antenne- kijkers	Onduidelijk	Totaal
Gedeeltelijk	843 68.0 25.1 17.7	257 20.7 27.4 5.4	139 11.2 29.5 2.9	1239 26.0
Geheel	2518 71.3 74.9 52.8	682 19.3 72.6 14.3	332 9.4 70.5 7.0	3532 74.0
Niet aangegeven	2 100.0 0.1 0.0	0 0.0 0.0 0.0	0 0.0 0.0 0.0	2 0.0
TOTAAL	3363 70.5	939 19.7	471 9.9	4773 100.0

Tabel 19: Bekeken programma's naar programmacategorieën

	Kabel- kijkers	Antenne- kijkers	Onduidelijk	Totaal
Informatie nieuws	882 68.5 26.2 18.5	267 20.7 28.4 5.6	139 10.8 29.5 2.9	1288 27.0

Informatie duiding	258 67.2 7.7 5.4	81 21.1 8.6 1.7	45 11.7 9.6 0.9	384 8.0
Informatie cultuur documentaire	142 69.3 4.2 3.0	43 21.0 4.6 0.9	20 9.8 4.2 0.4	205 4.3
Informatie cultuur esthetisch	25 55.6 0.7 0.5	9 20.0 1.0 0.2	11 24.4 2.3 0.2	45 0.9
Informatie cultuur wetenschappelijk	33 60.0 1.0 0.7	17 30.9 1.8 0.4	5 9.1 1.1 0.1	55 1.2
Opvoeding jeugd	11 57.9 0.3 0.2	6 31.6 0.6 0.1	2 10.5 0.4 0.0	19 0.4
Opvoeding volwassenen groepsgericht	9 64.3 0.3 0.2	4 28.6 0.4 0.1	1 7.1 0.2 0.0	14 0.3
Opvoeding volwassenen niet-groeps- gericht	22 55.0 0.7 0.5	13 32.5 1.4 0.3	5 12.5 1.1 0.1	40 0.8
Ontspanning amusement reeks	391 71.5 11.6 8.2	97 17.7 10.3 2.0	59 10.8 12.5 1.2	547 11.4
Ontspanning amusement eenmalig	157 70.1 4.7 3.3	45 20.1 4.8 0.9	22 9.8 4.7 0.5	224 4.7
Ontspanning fictie feuilleton	652 75.1 19.4 13.6	141 16.2 15.0 3.0	75 8.6 15.9 1.6	868 18.2
Ontspanning fictie film	374 77.3 11.1 7.8	78 16.1 8.3 1.6	32 6.6 6.8 0.7	484 10.1
Ontspanning artistiek	54 69.2 1.6 1.1	15 19.2 1.6 0.3	9 11.5 1.9 0.2	78 1.6
Ontspanning sportreportage	43 69.4 1.3 0.9	14 22.6 1.5 0.3	5 8.1 1.1 0.1	62 1.3
Ontspanning magazine	91 82.0 2.7 1.9	15 13.5 1.6 0.3	5 4.5 1.1 0.1	111 2.3
Beïnvloeding intellectueel politiek	1 33.3 0.0 0.0	1 33.3 0.1 0.0	1 33.3 0.2 0.0	3 0.1
Beïnvloeding intellectueel ideologisch	1 20.0 0.0 0.0	4 80.0 0.4 0.1	0 0.0 0.0 0.0	5 0.1
Beïnvloeding emotioneel	25 56.8 0.7 0.5	12 27.3 1.3 0.3	7 15.9 1.5 0.1	44 0.9
Beïnvloeding praktijkgericht	47 70.1 1.4 1.0	15 22.4 1.6 0.3	5 7.5 1.1 0.1	67 1.4
Jeugd amu- sament & fictie	105 65.2 3.1 2.2	45 28.0 4.8 0.9	11 6.8 2.3 0.2	161 3.4

Jeugd gemengd	46	17	12	75
	61.3	22.7	16.0	1.6
	1.4	1.8	2.5	
	1.0	0.4	0.3	
TOTAAL	3369	939	471	4779
	70.5	19.6	9.9	100.0

Tabel 20 : Waardering der bekeken programma's

	Kabel- kijkers	Antenne- kijkers	Onduidelijk	Totaal
Zeer slecht	28	15	5	48
	58.3	31.3	10.4	1.0
	0.8	1.6	1.1	
	0.6	0.3	0.1	
Slecht	118	53	33	204
	57.8	26.0	16.2	4.3
	3.5	5.6	7.0	
	2.5	1.1	0.7	
Matig	694	225	107	1026
	67.6	21.9	10.4	21.5
	20.6	24.0	22.7	
	14.5	4.7	2.2	
Goed	1373	371	174	1918
	71.6	19.3	9.1	40.2
	40.8	39.5	36.9	
	28.7	7.8	3.6	
Zeer goed	948	244	128	1320
	71.8	18.5	9.7	27.6
	28.2	26.0	27.2	
	19.8	5.1	2.7	
Waardering niet gegeven	205	31	24	260
	78.8	11.9	9.2	5.4
	6.1	3.3	5.1	
	4.3	0.6	0.5	
TOTAAL	3369	939	471	4776
	70.5	19.6	9.9	100.0

Tabel 21 : Motieven van waardering der bekeken programma's

GENRE	Kabel- kijkers	Antenne- kijkers	Onduidelijk	Totaal
muziek- programma	13	0	4	17
	76.5	0.0	23.5	3.6
	4.0	0.0	7.4	
	2.8	0.0	0.8	
G-kwis en spel	3	0	0	3
	100.0	0.0	0.0	0.6
	0.9	0.0	0.0	
	0.6	0.0	0.0	
G-feuilleton	3	0	0	3
	100.0	0.0	0.0	0.6
	0.9	0.0	0.0	
	0.6	0.0	0.0	
G-film	2	0	2	4
	50.0	0.0	50.0	0.8
	0.6	0.0	3.7	
	0.4	0.0	0.4	
G-sport- programma	4	1	1	6
	66.7	16.7	16.7	1.3
	1.2	1.1	1.9	
	0.8	0.2	0.2	
G-informatie + documentaire	11	3	3	17
	64.7	17.6	17.6	3.6
	3.4	3.3	5.6	
	2.3	0.6	0.6	

G-Vlaams programma	0	1	0	1
	0.0	100.0	0.0	0.2
	0.0	1.1	0.0	
	0.0	0.2	0.0	
G-toneel	0	1	1	2
	0.0	50.0	50.0	0.4
	0.0	1.1	1.9	
	0.0	0.2	0.2	
G-algemeen	1	0	0	1
	100.0	0.0	0.0	0.2
	0.3	0.0	0.0	
	0.2	0.0	0.0	
INHOUD algemeen	6	3	3	12
	50.0	25.0	25.0	2.5
	1.8	3.3	5.6	
	1.3	0.6	0.6	
I-verhaal-reeks	10	1	2	13
	76.9	7.7	15.4	2.8
	3.1	1.1	3.7	
	2.1	0.2	0.4	
I-verhaal - één programma	6	1	0	7
	85.7	14.3	0.0	1.5
	1.8	1.1	0.0	
	1.3	0.2	0.0	
I-boodschap, voorbeeld, moraal	2	1	0	3
	66.7	33.3	0.0	0.6
	0.6	1.1	0.0	
	0.4	0.2	0.0	
I-algemene kwaliteit, menselijk, natuurlijk	16	5	2	23
	69.6	21.7	8.7	4.9
	4.9	5.4	3.7	
	3.4	1.1	0.4	
I-kwal. ; gevarieerd	13	6	4	23
	56.5	26.1	17.4	4.9
	4.0	6.5	7.4	
	2.8	1.3	0.8	
I-kwal. : leerrijk	13	9	2	24
	54.2	37.5	8.3	5.1
	4.0	9.8	3.7	
	2.8	1.9	0.4	
I-kwal. : ontspannend	29	4	6	39
	74.4	10.3	15.4	8.3
	8.9	4.3	11.1	
	6.2	0.8	1.3	
I-kwal. : spannend	6	2	1	9
	66.7	22.2	11.1	1.9
	1.8	2.2	1.9	
	1.3	0.4	0.2	
I-kwal. : of interessant vervelend	29	9	3	41
	70.7	22.0	7.3	8.7
	8.9	9.8	5.6	
	6.2	1.9	0.6	
I-kwal. : gewelddadig	2	1	1	4
	50.0	25.0	25.0	0.8
	0.6	1.1	1.9	
	0.4	0.2	0.2	
I-kwal. : objectief	6	1	0	7
	85.7	14.3	0.0	1.5
	1.8	1.1	0.0	
	1.3	0.2	0.0	
I-gewenste reportage kwam niet voor	4	2	1	7
	57.1	28.6	14.3	1.5
	1.2	2.2	1.9	
	0.8	0.4	0.2	
I-te weinig of te kort	6	0	2	8
	75.0	0.0	25.0	1.7
	1.8	0.0	3.7	
	1.3	0.0	0.4	
I-te algemeen	1	1	2	4
	25.0	25.0	50.0	0.8
	0.3	1.1	3.7	
	0.2	0.2	0.4	
I-«anders»	1	0	0	1
	100.0	0.0	0.0	0.2
	0.3	0.0	0.0	
	0.2	0.0	0.0	

I-onevenwichtig	4	1	1	6
	66.7	16.7	16.7	1.3
	1.2	1.1	1.9	
	0.8	0.2	0.2	
I-actueel	14	0	2	16
	87.5	0.0	12.5	3.4
	4.3	0.0	3.7	
	3.0	0.0	0.4	
I-herinneringen	3	0	0	3
	100.0	0.0	0.0	0.6
	0.9	0.0	0.0	
	0.6	0.0	0.0	
VORM				
Algemeen	2	2	0	4
	50.0	50.0	0.0	0.8
	0.6	2.2	0.0	
	0.4	0.4	0.0	
V-beeldvorming of camera	8	2	0	10
	80.0	20.0	0.0	2.1
	2.5	2.2	0.0	
	1.7	0.4	0.0	
V-presentatie	12	8	1	21
	57.1	38.1	4.8	4.5
	3.7	8.7	1.9	
	2.5	1.7	0.2	
V-samenstelling of programma-opbouw	3	1	1	5
	60.0	20.0	20.0	1.1
	0.9	1.1	1.9	
	0.6	0.2	0.2	
V-spel acteurs en artiesten	7	2	0	9
	77.8	22.2	0.0	1.9
	2.2	2.2	0.0	
	1.5	0.4	0.0	
V-taalgebruik	2	1	0	3
	66.7	33.3	0.0	0.6
	0.4	0.2	0.0	
	0.6	1.1	0.0	
V-verhouding woord-beeld	1	0	0	1
	100.0	0.0	0.0	0.2
	0.3	0.0	0.0	
	0.2	0.0	0.0	
V-niet te ingewikkeld	3	1	0	4
	75.0	25.0	0.0	0.8
	0.9	1.1	0.0	
	0.6	0.2	0.0	
V-karikaturaal	1	4	1	6
	16.7	66.7	16.7	1.3
	0.3	4.3	1.9	
	0.2	0.8	0.2	
V-kinderachtig	2	0	0	2
	100.0	0.0	0.0	0.4
	0.6	0.0	0.0	
	0.4	0.0	0.0	
V-te ingewikkeld	1	1	1	3
	33.3	33.3	33.3	0.6
	0.3	1.1	1.9	
	0.2	0.2	0.2	
V-artistiek	2	0	0	2
	100.0	0.0	0.0	0.4
	0.6	0.0	0.0	
	0.4	0.0	0.0	
FUNCTIE				
om te lachen	12	0	2	14
	85.7	0.0	14.3	3.0
	3.7	0.0	3.7	
	2.5	0.0	0.4	
F-ontspannen	2	0	0	2
	100.0	0.0	0.0	0.4
	0.6	0.0	0.0	
	0.4	0.0	0.0	
F-aanleiding tot actief zijn	2	2	0	4
	50.0	50.0	0.0	0.8
	0.6	2.2	0.0	
	0.4	0.4	0.0	
F-transpositie op eigen leven	2	0	0	2
	100.0	0.0	0.0	0.4
	0.6	0.0	0.0	
	0.4	0.0	0.0	

FAN				
Fan van acteur	7	0	0	7
	100.0	0.0	0.0	1.5
	2.2	0.0	0.0	
	1.5	0.0	0.0	
Fan van zanger	1	1	0	2
	50.0	50.0	0.0	0.4
	0.3	1.1	0.0	
	0.2	0.2	0.0	
Fan van presentator	6	0	0	6
	100.0	0.0	0.0	1.3
	1.8	0.0	0.0	
	1.3	0.0	0.0	
Beter dan andere programma's	2	1	0	3
	66.7	33.3	0.0	0.6
	0.6	1.1	0.0	
	0.4	0.2	0.0	
Slechter dan andere programma's	0	0	1	1
	0.0	0.0	100.0	0.2
	0.0	0.0	1.9	
	0.0	0.0	0.2	
Beter dan op andere zenders	2	0	0	2
	100.0	0.0	0.0	0.4
	0.6	0.0	0.0	
	0.4	0.0	0.0	
Slechter dan op andere zenders	4	0	0	4
	100.0	0.0	0.0	0.8
	1.2	0.0	0.0	
	0.8	0.0	0.0	
Genre positief + inhoud negatief	3	3	0	6
	50.0	50.0	0.0	1.3
	0.9	3.3	0.0	
	0.6	0.6	0.0	
Genre positief + vorm negatief	2	0	0	2
	100.0	0.0	0.0	0.4
	0.6	0.0	0.0	
	0.4	0.0	0.0	
Inhoud positief + vorm negatief	4	1	1	6
	66.7	16.7	16.7	1.3
	1.2	1.1	1.9	
	0.8	0.2	0.2	
Vorm positief + genre negatief	0	1	0	1
	0.0	100.0	0.0	0.2
	0.0	1.1	0.0	
	0.0	0.2	0.0	
Vorm positief + inhoud negatief	3	0	0	3
	100.0	0.0	0.0	0.6
	0.9	0.0	0.0	
	0.6	0.0	0.0	
Tijdstip ongepast	0	1	0	1
	0.0	100.0	0.0	0.2
	0.0	1.1	0.0	
	0.0	0.2	0.0	
Verwachtingen beantwoord	1	0	0	1
	100.0	0.0	0.0	0.2
	0.3	0.0	0.0	
	0.2	0.0	0.0	
Verwachtingen onbeantwoord	5	5	0	10
	50.0	50.0	0.0	2.1
	1.5	5.4	0.0	
	1.1	1.1	0.0	
Kijkfrequentie of duur :	8	0	1	9
negatief	88.9	0.0	11.1	1.9
	2.5	0.0	1.9	
	1.7	0.0	0.2	
Algemeen positief :	0	1	0	1
interessant	0.0	100.0	0.0	0.2
	0.0	1.1	0.0	
	0.0	0.2	0.0	
Algemeen negatief :	6	1	2	9
stereotiep	66.7	11.1	22.2	1.9
	1.8	1.1	3.7	
	1.3	0.2	0.4	
TOTAAL	325	92	54	471
	69.0	19.5	11.5	100.0

Ontwikkeling van het aantal tele-visietoestellen in België

Adriaan Hendriks

In onderstaande tabel wordt de ontwikkeling van het aantal TV-toestellen in België weergegeven, voor zover daarover statistische gegevens beschikbaar zijn. (1)

In de tabel werden de gegevens opgenomen vanaf 1958, omdat van dat jaar af voor het eerst kijkgeld (TV-taks) werd opgelegd aan de houders van TV-toestellen. Deze statistiek is dan ook gebaseerd op het aantal houders dat dit kijk- en luistergeld betaalden. Vanaf 1972 werd ook onderscheid gemaakt in het verschuldigde kijkgeld voor een zwart-wit-toestel en een kleurentoestel, zodat van dan af de bezitters van een kleurentoestel afzonderlijk in de tabel konden worden opgenomen. In de tabel zijn zij tevens vervat onder de hoofding televisie-totaal.

Ter vergelijking werden nog enkele andere elementen statistisch opgenomen, nl: het aantal houders van een radiotoestel, het aantal abonnees op radiodistributie en op kabeldistributie voor zover deze cijfers in de beschikbare jaarboeken of -verslagen opgenomen zijn.

Wat betreft de houders van radiotoestellen, dient er rekening mee gehouden dat houders van verschillende soorten toestellen (huisradio, draagbare radio, autoradio) als eenheid worden geteld telkens als zij het luistergeld voor één van deze soorten betalen, terwijl iemand die meer toestellen van eenzelfde soort bezit slechts éénmaal wordt geteld. Dit geldt ook voor het televisiebezit, met dien verstande dat iemand die één kleuren- en één zwart-wit-toestel heeft, slechts éénmaal wordt geregistreerd en wel als kleurenkijker, terwijl iemand met één (zwart-wit en/of kleuren) huistoestel en één draagbaar toestel (d.w.z. met onafhankelijke ingebouwde voeding) tweemaal kijkgeld betaalt en dus ook tweemaal wordt geteld.

De radiodistributie is het systeem, waarbij in de centrale de signalen van een of meer radiozenders worden opgevangen en omgezet in geluidsignalen, die (eventueel samen met deze van een eigen muziekprogramma) langs een kabel vervoerd worden naar de gepaste luidsprekers bij de abonnees in huis (slave-system).

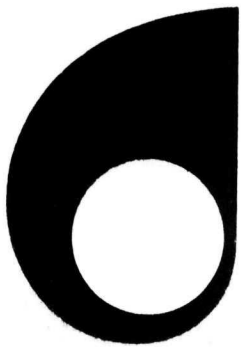
De kabeldistributie is het systeem, waarbij in de centrale de signalen van een of meer radiozenders en/of televisiezenders opgevangen en (zo nodig versterkt) langs de kabel worden doorgegeven aan een bij de abonnee opgesteld radio- en/of televisietoestel, dat ook onafhankelijk d.w.z. rechtstreeks met eigen antenne, radio- of televisiezenders kan ontvangen. Het slave-systeem is hier wettelijk verboden (2).

(1) De gegevens werden ontleend aan: Nationaal Instituut voor de Statistiek, Statistisch Jaarboek van België, Brussel (opeenvolgende jaarboeken) en Regie van Telegrafie en Telefonie, Jaarverslag, Brussel (opeenvolgende jaren).

(2) K.B. 24 dec. 1966: Koninklijk Besluit betreffende de distributie van radio-omroepuitzendingen in de woningen van derden, art. 3, in: Belgisch Staatsblad 24 jan. 1967.

Aantal houders in België van

Op 31 dec.	Radio	Radio- distributie	Televisie		Kabel- distributie
			Totaal	waarvan kleuren-TV	
1958	2.409.350		223.168		
1959	2.476.906		392.355		
1960	2.588.014		617.831		
1961	2.733.741		820.709		
1962	2.895.754		1.017.503		
1963	2.934.779		1.206.322		
1964	2.918.702	103.372	1.375.142		
1965	3.026.086	104.212	1.543.476		
1966	3.120.186	97.143	1.659.955		
1967	3.120.186	92.462	1.779.451		
1968	3.200.149	86.934	1.894.327		
1969	3.312.795	80.848	1.999.836		
1970	3.396.107	76.142	2.099.893		4.546
1971	3.497.026	69.805	2.202.543		22.959
1972	3.559.958	65.082	2.288.567	50.702	120.170
1973	3.662.064	59.869	2.376.037	168.420	372.833
1974	3.768.491	51.719	2.464.201	357.745	785.216
1975	3.891.458	45.821	2.739.595	583.900	1.063.831
1976	4.043.770	39.346	2.645.850	827.042	1.388.236
1977	4.076.954	35.818	2.808.641	1.098.166	1.673.617

vijfentwintig jaar vlaamse televisie een kort historisch overzicht

greta pauwels-boon

1948-1953

Ofschoon vanaf 1919 televisie-experimenten startten in Groot-Britannië, de Verenigde Staten en Duitsland, diende men in België tot in 1949 te wachten op de komst van de televisie.

De Raad van Europa hield dat jaar zijn eerste vergadering over de technische infrastructuur van de televisie in Europa. De Directeur-generaal kondigde in zijn nieuwjaarsboodschap, op zijn beurt, de televisie aan. Van 1948 tot 1953 speelde zich de zogenaamde "lijnenslag" af die de televisie tot een nieuw strijdobject maakte tussen Vlamingen en Franstaligen. Ogen-schijnlijk ging het om een technisch probleem: zou de Belgische televisie als beeldnorm de 625 lijnen of de 819 lijnen kiezen? Frankrijk had de 819 lijnen gekozen, de andere Europese landen de 625. Het technisch probleem had uiteraard een commerciële achtergrond. Koos België de 625 lijnen, dan lag de Belgische markt open voor Philips-Nederland en de Duitse merken, koos men de 819 lijnen, dan zou de Franse TV-industrie toestellen en materiaal kunnen leveren. Uiteindelijk zou het Belgische lijnenprobleem een Belgische oplossing krijgen: de Vlamingen zouden hun programma's uitzenden over een gewijzigde Europese standaard (met AM-klank) en de Walen over een gewijzigd lijnenstelsel van Parijs. In 1951 werden voor het eerst personeelsleden naar Londen gestuurd om bij de B.B.C. het televisievak te leren. De TV-experimenten binnen het N.I.R. startten in september 1951.

1952

11 juni

Bij Koninklijk Besluit wordt het Belgisch lijnensysteem vastgelegd: voor de Vlaamse uitzendingen een 625-lijnen-systeem en voor de franstalige een 819-lijnensysteem. 29 december

Krachtens een regeringsbesluit wordt aan het N.I.R. voor een periode van drie jaar de inrichting en exploitatie van de experimentele televisie in België toevertrouwd.

1953

31 oktober

Eerste publieke Vlaamse televisie-uitzendingen. De zendtijd bedraagt 12 uur per week.

1954

6 juni tot 4 juli

Eerste reeks experimentele Eurovisie-uitzendingen. 24 juni

Eerste Eurovisieprogramma van de Vlaamse televisie: De Brusselse Ommegang.

Er worden relaiszendes gebouwd in Antwerpen en Luik, zodat nu 6 miljoen Belgen in de mogelijkheid zijn de pro-

gramma's van de Belgische televisie te ontvangen . De zendtijd wordt opgevoerd tot 15 uur per week .

1956

In studio Sonart wordt op permanente wijze een videoregie ingericht en een centrale regie wordt in het N.I.R. gebouwd . Het Eurovisiesongfestival , "Ontdek de Ster" , en een reeks grote spelprogramma's , "100.000 of niets" , nemen een aanvang . Er zijn ongeveer 72.000 TV-toestellen in België . De zendtijd wordt opgedreven tot gemiddeld 30 uur per week . Er wordt een beroep gedaan op Duitse programma's (naast deze van de N.T.S., Parijs en de Britten) om de eigen productie aan te vullen .

1957

4 mei

Eerste televisiebal ter gelegenheid van het derde Radio- en -salon te Antwerpen .

In Aalter en Genk worden een aantal televisiezenders gebouwd . Het aantal TV-toestellen in België wordt op 130.000 geschat .

1958

1 januari

Het kijkgeld wordt ingevoerd .

17 april tot 19 oktober

TV-programma's vanuit de Expo .

30 oktober

Eerste lustrumviering in de K.V.S.

1959

2 en 3 januari

Wet en Koninklijk Besluit waardoor het Belgisch Nationaal Instituut voor Radio-Omroep wordt losgemaakt van het Ministerie van Verkeerswezen en onder de voogdij geplaatst van het Ministerie van Cultuur

17 september

Bert Leysen , programmadirecteur televisie , overlijdt bij een auto-ongeval .

11 oktober

Het Amerikaans Theater wordt in bedrijf genomen als hoofdkwartier van de sectie ontspanning. De zendtijd bedraagt 32 uur per week

1960

5 januari

Paul Vandebussche neemt de taak van programma-directeur over .

7 maart

Oprichting van een aparte sportsectie .

18 mei

Nieuwe organieke wet op de organisatie van radio en televisie in België . Oprichting van twee zendinstituten (B.R.T. en R.T.B.) en van een Instituut voor Gemeenschappelijke Diensten .

8 augustus

Een Koninklijk Besluit stelt de integrale toepassing vast van de nieuwe omroepwet .

15 december

De TV-gebeurtenis van het jaar : een rechtstreekse reportage van het koninklijk huwelijk Boudewijn en Fabiola , lukt in Eurovisie-uitzending honderd miljoen kijkers.

De zendtijd bedraagt 35 uur per week .

1961

21 januari

Paul Vandebussche volgt Jan Boon op als Directeur-Generaal van de B.R.T.-Nederlandse Uitzendingen .

Bert Janssens wordt programmadirecteur van de Vlaamse televisie .

maart

Inzet van een nieuwe proefperiode voor Eurovisie-nieuwsuitwisseling .

1962

1 januari

Het begin van de dagelijkse Eurovisie-nieuwsuitwisseling (de zgn. "EVN") .

23 juli

Eerste uitwisseling van rechtstreekse transatlantische programma's door de satelliet Telstar : Mundovisie .

1 oktober

Start van de geregelde uitzendingen van de schooltelevisie . oktober

Voor het eerst wordt er gebruikgemaakt van het zgn. eidophorsysteem in het spelprogramma "Wie weet wat ?" .

Het aantal kijkgeldbetalers overschrijdt het miljoen . Einde 1962 zijn er 1.035.503 kijkvergunningen afgeleverd .

1963

9 februari

Viering van de registratie van het miljoenste TV-toestel in België , met een galavorsteling "Muziek voor Miljoenen" .

1 september

1.151.000. toestellen worden geregistreerd , waarvan 682.000. in het Vlaamse en 469.000 in het Waalse landsgedeelte .

31 oktober

Tweede lustrumviering in het Amerikaans Theater .

1964

1 januari

Aanstelling van een vaste vertegenwoordiger van de B.R.T. in Hilversum.

1 augustus

Eerstesteenlegging van het Omroepcentrum aan de Reyerslaan .

De zendtijd wordt tot 37 uur per week verhoogd .

1965

Einde 1964 zien er in België 1,4 miljoen kijkvergunningen uitgereikt . Vergeleken met de jaren 1969-62 betekent dit een vertraging van het groeiritme . Het aandeel van eigen programma's loopt terug van 58% in 1964 naar 55% . De zendtijd bedraagt opnieuw 35.50 uur per week .

1967

25 juni

Negentien landen werken mee aan de eerste Mundovisie-uitzending via vier satellieten.
De zendtijd stijgt tot 37.56 uur per week.

1968

1 januari

Start van de tweede dagelijkse Eurovisie-nieuwsuitwisseling.

13 mei

Eerste proefopname met kleurentelevisie, waarvoor het Pal-systeem gekozen werd.

13 oktober

Viering van het derde TV-lustrum.

Het Radio- en TV-Salon wordt in Gent en Brussel gehouden. In het nieuwe Omroepcentrum aan de Reyerslaan komen de eerste studio's klaar. De zendtijd stijgt tot 43.42 uur per week.

1969

4 februari

Start van het kijk- en luisteronderzoek.

21 juli

Uitzending van de eerste maanlanding via Eurovisie en Mundovisie.

Drie nieuwe televisiestudio's worden in het Omroepcentrum in gebruik genomen. Nieuwe zendmasten worden opgericht en uitgerust voor kleurentelevisie. De eigen productie in het programma-aanbod stijgt tot 61,8%.

1970,

De culturele autonomie wordt doorgetrokken tot administratie, financiën, techniek en wereldomroep. Het programma van de schooltelevisie voor het secundair onderwijs wordt op een nieuwe leest geschoeid. Het gebruik van videocassette en beeldplaat wordt voorbereid.

1971

1 januari

Aanvang van de kleurentelevisie.

juni

De eerste "kleurenreportagetrein" komt bedrijfsklaar en wordt ingezet in Knokke voor de internationale co-productie "De Gulden Zeezwaluw".

21 juli

Een wet bepaalt dat radio en televisie voortaan tot de bevoegdheid van de Cultuurraden behoren.

Start van de kabeltelevisie in België. De gemiddelde zendtijd bedraagt 46 uur per week; bijna 32% daarvan is in kleur.

1972

juli

Nic Bal volgt Bert Janssens op als programmadirecteur van de televisie. Voor het eerst stijgt de wekelijkse zendtijd boven de 50 uren. 47% van de programma's worden in kleur uitgezonden.

1973

9 april

Decreet van de Cultuurraad waardoor een aantal belangrijke wijzigingen aan de Omroepwet worden aangebracht.

De B.R.T. start met een beperkt experiment met een tweede net en een journaal in kleuren. De co-producties met Nederland komen meer en meer in trek.

Het aantal TV-toestellen in Vlaanderen, berekend volgens het aantal betalende kijkers, zou 1.370.616 bedragen.

1975

De televisiediensten worden geherstructureerd. Twee geïntegreerde bestuursdirecties, "Informatie" en "Instructieve Omroep", worden opgericht. Een stuurgroep voor informatieverwerking wordt in het leven geroepen voor het gebruik van de B.R.T.-computer.

Het aantal TV-toestellen in Vlaanderen waarvoor taks werd betaald stijgt van 1.428.083 tot 1.479.948.

1977

18 februari

Wet houdende de bepalingen betreffende de openbare radio- en televisiedienst: de regeringsmededelingen, de ontbinding van de Gemeenschappelijke Diensten en de radio- en televisieuitzendingen in de Duitse taal.

4 maart

Wet tot aanvulling van de wet van 23/6/61 betreffende het recht van antwoord.

26 april

Het tweede net gaat definitief van start.

17 december

Bij decreet wordt de R.T.B.F. opgericht. Het decreet houdende oprichting van de nederlandsstalige Belgische omroep wordt sinds enkele jaren in het vooruitzicht gesteld, maar is nog steeds niet bij de Cultuurraad aanhangig gemaakt.

De dienst kijk- en luistergeld noteert 1.607.366 toestellen in Vlaanderen tegenover 1.536.574 in 1976.

1978

De Vlaamse televisie heeft af te rekenen met een grote concurrentie, die door de kabeltelevisie sterk toegenomen is. Toch weet zij nog 60% van het kijkvolume naar zich toe te trekken.

Geraadpleegde literatuur

- ANTHIERENS, J., *Tien jaar Vlaamse Televisie*, Heidelberg, Hasselt, 1964, 250 blz.

- *Jaaroverzichten en Jaarverslagen*, N.I.R. en B.R.T., Brussel, 1949-1976.

- *Kwantitatief Onderzoek inzake Radio en TV-bezit en de Ontvangstmogelijkheden*, Studiedienst B.R.T., Brussel, 1967, 26 blz.

- *Persdienst, 25 jaar Vlaamse Televisie*, Brussel, 1978, 50 blz.

- VANDENBUSSCHE, P., *Ontwikkeling, Organisatie en werking van de Omroep*, Cursus Departement Communicatiewetenschappen, K.U.Leuven, Leuven, 1976-77, 121 blz.

- *Verzameling van de Wetten en Besluiten betreffende de Instituten van de B.R.T.*, Secretariaat van de Raad van Beheer, 9de aflevering, 1977.

geselecteerde bibliografie over televisie

luk boone
lieve braeken
gust de meyer
greta pauwels-boon
wim van der biesen

woor vooraf

Het is onmogelijk een volledige lijst te bieden van de literatuur over televisie in al haar aspecten. De samenstellers van de hierna volgende literatuurlijst werden dan ook verplicht om de beschikbare werken te ordenen en vrij strenge criteria te formuleren voor het weerhouden van referenties.

In de eerste plaats werd, uiteraard, besloten om bij de samenstelling van de literatuurlijst het congressthema centraal te stellen. Dit betekent echter niet dat belangrijke werken die met dit

thema slechts een gering aantal raakpunten vertonen zonder meer weggelaten werden.

Vervolgens werd een onderscheid gemaakt tussen werken van algemene draagwijdte en die buitenlandse of internationale toestanden of aspecten van de televisie behandelen enerzijds, en geschriften die meer specifiek aan de televisie in België zijn gewijd anderzijds. Binnen deze laatste werken werden de nederlandstalige en franstalige referenties afzonderlijk geclasseerd.

De vloed van algemene buitenlandse en internationale werken is zo aanzienlijk, dat een classificatie ervan noodzakelijk blijkt.

Daarbij werd gestreefd naar een wetenschappelijk bevredigende indeling. Ge-

zien het betrekkelijk gering aantal "inheemse" referenties, werden deze werken eenvoudig alfabetisch opgesomd.

Als belangrijkste criterium voor het vermelden van een publikatie gold natuurlijk de waarde van het werk. Deze waarde blijkt vooral uit het wetenschappelijk gehalte, maar ook uit de actualiteit van de aangesneden themata en van de behandeling ervan.

In de buitenlandse en internationale literatuurlijst werden alleen werken in boekvorm weerhouden; bijdragen in tijdschriften werden systematisch uitgesloten. De Belgische literatuurlijst bevat daarentegen wel artikelen in gespecialiseerde en algemene tijdschriften.

I. BIBLIOGRAFIEEN

Bibliographie zu Rundfunk und Fernsehen,

Studien zur Massenkommunikation, 1, Hans-Bredow-Institut, Hamburg, 206 blz.

British Broadcasting 1922-1972. A select Bibliography,

BBC, Londen, 1972, 49 blz.

Georges COMSTOCK e.a.,
Television and human Behaviour,
Vol. 1: **The Key Studies,**
Vol. 2: **A Guide to the pertinent scientific Literature,**
Vol. 3: **The Research Horizon, Future and Present,**

Rand Corporation, Santa Monica, 1975, 251, 344 en 120 blz.

Internationales Handbuch für Rundfunk und Fernsehen,

Hans-Bredow-Institut, Hamburg.

R. LANG,
Hörfunk und Fernsehen: Aufsatznachweis aus Zeitschriften und Sammelwerken; Jahresband 1975/1976,
Westdeutscher Rundfunk, Keulen, 1977, 299 blz.

Jean LOHISSE en Nicole BRICHET,
La Télévision et l'Enseignement. Bibliographie internationale commentée,
Librairie Universitaire, Leuven, 1968, 476 blz.

Beno STERNBERG en Evelyne SULLEROT,
Aspects sociaux de la Radio et de la Télévision. Revue des Recherches significatives 1950-1964,
Mouton, Parijs, 1966, 138 blz.

W. UBBENS,
Jahresbibliographie Massenkommunikation,
Universität Bremen, Bibliothek, Bremen, 1977, 160 blz.

UNESCO,
List of Documents and Publications in the Field of Mass Communication,
Unesco, Parijs, (verschijnt jaarlijks, nr. 1 verscheen in 1976).

II. JAARVERSLAGEN

Volgende omroep-instituten van de E.E.G.-landen, Zwitserland, Oostenrijk en Japan geven een jaarverslag uit. Inhoudelijk verschillen deze publikaties naargelang zij zich richten tot een beperkt of een ruim publiek.

BELGIE

B.R.T.:

- **Jaaroverzicht:** bestemd voor het Parlement

- **Jaarverslag:** bestemd voor een ruimere verspreiding; kortere versie

R.T.B.F.: **Rapport d'Activité.**

DUITSLAND

A.R.D.: **Jahrbuch**

Bayerischer Rundfunk: **Geschäftsbericht**

Hessischer Rundfunk: **Geschäftsbericht**

Sender Freies Berlin: **Geschäftsbericht im Amtsblatt für Berlin**

Süddeutscher Rundfunk: **Geschäftsbericht**

Z.D.F.: **Jahrbuch**

ENGELAND

B.B.C.: **Handbook**

I.B.A.: **Television and Radio**

I.T.V.: **Yearbook**

FRANKRIJK

O.R.T.F.: **Rapport d'Activité**

ITALIE

R.A.I.: **Annuario R.A.I.**

JAPAN

N.H.K.: **N.H.K.-Handbook**

NEDERLAND

A.V.R.O.: **Jaarverslag**

N.C.R.V.: **Programma-overzicht Radio en Televisie**

N.O.S.: **Jaarverslag**

Radio Nederland Wereldomroep: **Jaarverslag**

STER: **Jaarverslag**

VARA: **Jaarverslag**

OOSTENRIJK

O.R.F.: **O.R.F.-Almanack**

SPANJE

R.T.V.E.: **Radiotelevision Espanola**

ZWITSERLAND

S.R.G.: **S.R.G. Jahrbuch/Annuaire S.S.R.**

III. TIJDSCHRIFTEN

Etudes de Radio-Télévision (Les Cahiers RTB),

Bureau d'Etudes de la R.T.B., Brussel, verschijnt onregelmatig.

Fernsehen und Bildung. Internationale Zeitschrift für Medienpsychologie und Medienpraxis,

International Zentral-Institut für das Jugend- und Bildungsfernsehen, München, verschijnt 3-maandelijks

Journal of Broadcasting,

Broadcast Education Association, School of Journalism, University of Georgia, Athens, verschijnt 3-maandelijks

KTRC Omroep-Informatie,

Katholiek Televisie- en Radiocentrum, Brussel, verschijnt maandelijks

Revue de l'U.E.R./E.B.U. review - Deel B,

European Broadcasting Union, Genève, verschijnt 2-maandelijks

Rundfunk und Fernsehen,

Hans-Bredow-Institut an der Universität Hamburg, Hamburg, verschijnt 3-maandelijks

Studies of Broadcasting,

Radio and Television culture research institute, The theoretical research center, Tokio, verschijnt jaarlijks

Television Quarterly,

School of Public Communication, Boston University, Boston, verschijnt 3-maandelijks

IV. INTERNATIONALE PUBLIKATIES

1. ALGEMENE WERKEN

W. BELSON,

The Impact of Television,
Archon Books, Hamden, 1968, 400 blz.

René BERGER,

La Télé-fission : Alerte à la Télévision,
Casterman, Doornik, 1976, 210 blz.

Leo BOGART,

The Age of Television (3rd ed),
Ungar, New York, 1972, 515 blz.

Jacobus BOTHA DU BOIS en Elisabeth M. NEL,

Ons en Televisie,
Tafelberg-Uitgewers Beperk, Kaapstad, 1975, 119 blz.

Robert T. BOWER,

Television and the Public,
Holt, Rinehart en Winston, New York, 1973, 205 blz.

Les BROWN,

The New York Times Encyclopedia of Television,
Times Books, New York, 1977, 504 blz.

H. EGUCHI en H. ICHINOBE (uitgs.)

International studies of Broadcasting. With special Referencies to the Japanese Studies,
NHK Radio and Television Culture Res. Inst., Tokio, 1971, 301 blz.

Judy FIREMAN,

TV Book : The ultimate Television Book,
Workman Publishing, 1977, 416 blz.

S.W. HEAD,

Broadcasting in America : A Survey of Television and Radio (3rd ed),
Houghton Mifflin Company, Boston, 1976, 629 blz.

H. HOLZER,

Theorie des Fernsehens. Fernseh-Kommunikation in der Bundesrepublik Deutschland,
Hoffmann und Campe Verlag, Hamburg, 1975, 194 blz.

Horace NEWCOMBE,

Television : the most popular Art,
Anchor Press, Garden City, 1974, 272 blz.

J.M. PETERS,

Fotografie, Film en Televisie,
De Nederlandsche Boekhandel, Antwerpen, 1968, 216 blz.

Anthony SMITH,

The Shadow in the Cave : A Study of the Relationship between the Broadcaster, his Audience and the State,
George Allen and Unwin Ltd., Londen, 1973, 351 blz.

Raymond WILLIAMS,

Television. Technology and cultural Form,
Schocken, New York, 1975, 160 blz.

2. COMMUNICATIEPOLITIEKE ASPECTEN

Lord ANNAN e.a.,

Report of the Committee on the Future of Broadcasting,
Her Majesty's Stationery Office, Londen, 1977, 522 blz.

ARD (uitg.),

Rundfunkanstalten und Tageszeitungen : eine Materialsammlung,
Vol. 1 : **Tatsachen und Meinungen,** 403 blz.

Vol. 2 : **Parlamentarische Diskussion,**
Vol. 3 : **Wissenschaftliche Beiträge,** 409 blz.

Vol. 4 : **Meinungsumfragen und Analysen,** 208 blz.

Vol. 5 : **Untersuchungsergebnisse und Empfehlungen,** 352 blz.

Hase & Koehler Verlag, Mainz, 1965-1969.

Marvin BARRETT (uitg.),

The Politics of Broadcasting,
Thomas Y. Crowell, New York, 1973, 247 blz.

H. BAUSCH,

Organisation des Fernsehens und Rolle des Zuschauers. Zur Diskussion um das öffentliche Rundfunksystem und das Vermittlungsproblem im Fernsehen,
Patmos Verlag, Düsseldorf, 1972, 148 blz.

Robert J. BLAKELY,

The People's Instrument : A Philosophy of Programming for public Television,
Public Affairs Press, Washington, 1971, 179 blz.

L. BROWN,

Television : The Business behind the Box,
Harcourt Brace Jovanovich Inc., New York, 1971, 374 blz.

Werner BRÜSSAU e.a. (uitgs.),

Fernsehen : ein Medium sieht sich selbst,
Hase & Koehler Verlag, Mainz, 1976, 414 blz.

J. CHEVALLIER,

La Radio Télévision française entre deux Réformes.
Librairie générale de droit et de jurisprudence, Paris, 1975, 342 blz.

R. CHINAUD,

Rapport fait au Nom de la Commission de Contrôle (2) de la Gestion financière de l'Office de Radiodiffusion et Télévision française ; Etudes et Conclusions,
Imp. de l'Assemblée Nationale, Parijs, 1974, 190 blz.

Don R. le DUC,

Cable Television and the FCC, a Crisis in Media Control,
Temple University Press, Philadelphia, 1973, 289 blz.

The Future of public Broadcasting,

Praeger, New York, 1976, 372 blz.

Grace Wyndham GOLDIE,

Facing the Nation. Television and Politics, 1936-1976,
The Bodley Head, Londen, 1977, 368 blz.

Carl HAENSER,

Rundfunkfreiheit und Fernsehmonopol,
Econ Verlag, Düsseldorf, 1969, 279 blz.

Wolfgang HOFFMAN-RIEM,
Redaktionsstatute im Rundfunk,
Nomos, Baden-Baden, 1972, 197 blz.

H.J. KLEINSTEUBER,
Fernsehen und Geschäft. Kommerzielles Fernsehen in den USA und Grossbritannien - Lehren für die Bundesrepublik,
Hoffmann und Campe Verlag, Hamburg, 1973, 216 blz.

Ad KOOYMAN,
De Marges van een links Televisiebeleid,
Coutinho, Muiderberg, 1977, 164 blz.

M. KÖTTERHEINRICH e.a. (uitgs.),
Rundfunkpolitische Kontroversen. Zum 80. Geburtstag von Fritz Eberhard,
Europäischer Verlag, Frankfurt am Main, 1976, 494 blz.

John W. MACY,
To irrigate a Wasteland. The Struggle to form a public TV-System in the USA,
University of California Press, Berkeley, 1974, 186 blz.

Henri MERCILLON (uitg.),
ORTF: l'Agonie du Monopole? La Problématique de la Télévision française durant la Décennie soixante-dix,
Colloque du Centre d'Economie de l'Information de l'Université de Paris, I, Panthéon - Sorbonne, Plan, Parijs, 1974, 233 blz.

MICHEL-Bericht,
Bericht der Kommission zur Untersuchung der Wettbewerbsgleichheit von Presse, Funk/Fernsehen und Film,
Bundesdrucksache V/2120, Deutscher Bundestag, Bonn, 1967,

J. MONTALDO,
Dossier O.R.T.F. 1944-1974; tous coupables,
Michel, Parijs, 1974, 305 blz.

Nota over het Massamediebeleid, uitgebracht door de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, Mr. H.W. VAN DOORN, aan de Tweede Kamer der Staten Generaal, dd. 18 maart 1975,
Tweede Kamer, Zitting 1974-1975, 13.353, nrs. 1-2, Den Haag, 1975,

Report of the Committee on Broadcasting 1960 (PILKINGTON Committee) Presented to Parliament by the Postmaster General by Command of Her Majesty, June 1962,
Her Majesty's Stationery Office, Londen, 1962, XII + 342 blz.

Jean ROCCHI,
La Télévision malade du Pouvoir,
Ed. Sociales, Parijs, 1975, 189 blz.

Rundfunk als machtfreier Raum: Zum Verhältnis von Rundfunkanstalten und Gesellschaft. Eine Klausurtagung in Hofgeismar zum Thema «Kontrolle oder Einfluss?»,
Verlag Haus der Evangelischen Publizistik, Frankfurt am Main, 1972, 145 blz.

Martin H. SEIDEN,
Cable Television in the USA: An Analysis of Government Policy,
Praeger, New York, 1972, 253 blz.

SLOAN COMMISSION on Cable Communications,
On the Cable: the Television of Abundance; Report of the Sloan Commission on Cable Communications,
Mc Graw-Hill, New York, 1971, 256 blz.

Jacques THIBAU,
La Télévision, le Pouvoir et l'Argent,
Calmann-Lévy, Parijs, 1973, 190 blz.

Gaye TUCHMAN (uitg.)
The TV Establishment; programming for Power and Profit. Introduction by Gaye Tuchman,
Prentice-Hall, Englewood Cliffs, 1974, 186 blz.

E.G. Wedell,
Broadcasting and public Policy,
Michael Joseph, Londen, 1968, 370 blz.

3. CULTURELE ASPECTEN

Douglas CATER en Richard ADLER,
Television as a social Force. New Approaches to Television-Criticism,
Praeger, New York, 1975, 171 blz.

Philip ELLIOT,
The Making of Television Series: A Case Study in the Sociology of Culture,
Hastings House, New York, 1973, 180 blz.

William ELLIOT (uitg.),
Television's Impact on American Culture,
Michigan State University, East Lansing, 1956, 382 blz.

G. GERBNER, L.P. GROSS en W. MELLOYD (uitgs.),
Communication Technology and social Policy: understanding the new «Cultural Revolution»,
John Wiley, New York, 1973, 573 blz.

W.A. 't HART,
Televisie en Cultuuroverdracht: Achtergronden, Situatie, Ontwerp,
Tjeenk Willink, Groningen, 1978, 77 blz.

Norman JACOBS (uitg.),
Culture for the Millions? Mass Media in modern Society,
Van Nostrand, Princeton, New York, 1961, 200 blz.

Marshall McLUHAN,
Understanding Media: The Extensions of Man,
McGraw-Hill, New York, 1964, 359 blz.

Karl RÖSSEL-MAJDAN,
Rundfunk und Kulturpolitik: Ein Beitrag zur Kultursoziologie,
Westdeutscher Verlag, Keulen, 1962, 157 blz.

4. ECONOMISCHE ASPECTEN, MANAGEMENT

Commission des Transports et des Communications,
Transports et Communications: Rapport de la Commission,
Documentation Française, Parijs, 1976, 264 blz.

The Financing of Community and public Access Channels on Cable Television Networks in Member Countries of the Council of Europe,
Raad Van Europa, Straatsburg, 1977, 32 blz.

Haut Conseil de l'Audiovisuel,
Rapport sur la Mise en Oeuvre des Cahiers des Charges des Sociétés de Radio et de Télévision, 1976,
Documentation Française, Parijs, 1977, 21 blz.

Timothy Lee LARSON,
**Aspects of Market Structure in the US-
Television Industry, 1959-1972,**
University of Wisconsin, Madison,
1976, 505 blz.

Roger N. NOLL, J. Merton PECK en John
J. McGOWAN
**Economic Aspects of Television Reg-
ulation,**
Brookings Institute, Washington, 1973,
342 blz.

C.F. PRATTER,
The Economics of Television,
PEP, Londen, 1970, 71 blz.

Ward L. QUAAAL en James A. BROWN,
**Broadcast-Management - Radio-Tele-
vision, (2nd ed.)**
Hastings House, New York, 1976, 464
blz.

Martin H. SEIDEN,
**Who controls the Mass Media ? Popu-
lar Myths and economic Realities,**
Basic Books, New York, 1974, 246 blz.

**Telecommunication - economic Stud-
ies : economic Studies at the national
Level in the Field of Telecommunica-
tions (1973-1976),**
ITU, Genève, 1976.

5. HISTORISCHE ASPECTEN

Erik BARNOUW,
**History of Broadcasting in the United
States,**

Vol. 1: **A Tower in Babel,** (tot 1933)
Vol. 2: **The golden Web,** (1933-1953)
Vol. 3: **The Image Empire,** (vanaf
1953), 396 blz.
Oxford University Press, New York,
1966, 1969, 1970.

Erik BARNOUW,
**Tube of Plenty : The Evolution of Amer-
ican Television,**
Oxford University Press, New York,
1975, 518 blz.

H. BRACK,
**L'Evolution de l'UER à travers ses
Statuts de 1950 à 1976,**
UER, Genève, 1977.

Asa BRIGGS,
**The History of Broadcasting in the
United Kingdom,**

Vol. 1: **The Birth of Broadcasting,**
Vol. 2: **The golden Age of Wireless,**
Vol. 3: **The War of Words,**
Oxford University Press, Londen, 1961,
1965, 1970, 415, 663, 766 blz.

Walter BRUCH,
Die Fernseh-Story,
Telekosmos Verlag, Stuttgart, 1969, 240
blz.

Marc CHAUVENIERE,
**La Télévision : hier, aujourd'hui et de-
main,**
Editions S.E.D.E.T., Vaucronon, 1975,
208 blz.

Anthony DAVIS,
Television : The first forty Years,
Independent Television Publications
Ltd., Londen, 1976, 159 blz.

Pierre DESCAVES en A.V.J. MARTIN,
Un Siècle de Radio et de Télévision,
ORTF et les Productions de Paris, Parijs,
1965, 400 blz.

Gerhard ECKERT en Fritz NIEHUS
(uitgs.),
**Zehn Jahre Fernsehen in Deutsch-
land : Dokumentation, Analyse, Kritik.**
Verlag für Rundfunk und Fernsehpub-
lizistik, Fritz Niehus, Frankfurt am
Main, 1963, 320 blz.

Raymond FIELDING,
The American Newsreel 1911-1967,
University of Oklahoma Press, Norman,
392 blz.

Lawrence W. LICHTY en Melachi C.
TOPPING,
**American Broadcasting : a Source
Book on the History of Radio and Tele-
vision,**
Hastings House, New York, 1975, 723
blz.

Theo LUYKX,
**Evolutie van de Communicatiemedi-
a,**
Elsevier Sequoia, Brussel, 1978, 576 blz.

Pierre MIQUEL,
**Histoire de la Radio et de la Télévision.
Culture ou Politique ?,**
Richelieu, Parijs, 1972, 413 blz.

J. NAVADIC,
Télé-Luxembourg a vingt Ans,
Ed. France-Empire, Parijs, 1975, 270 blz.

NIPPON HOJO KYOKAI,
50 Years of Japanese Broadcasting,
NHK, Tokio, 1973.

Edward PAWLEY,
BBC Engineering 1922-1972,
British Broadcasting Corporation, Lon-
den, 1972, 569 blz.

Otto PUNTER,
**Société Suisse de Radiodiffusion et
Télévision 1931-1970,**
SSR, Bern, 1971, 232 blz.

Andrew QUICKE,
**Tomorrow's Television : an Examina-
tion of British Broadcasting Past,
Present and Future,**
Eng. Lion Pub., Berkamstead, 1976, 240
blz.

A. SMITH,
British Broadcasting,
David Charles, Newton Abbot, 1974, 271
blz.

Herman VAN PELT,
**De Omroep in Revisie.
Ontwikkeling van het Radio- en Tele-
visiebestel in Nederland en België,**
Doctoraal Proefschrift K.U.Leuven,
Acco. Leuven, 1973, 398 blz.

6. INTERNATIONALE COMMUNICATIE-ASPECTEN

Direct Satellite Broadcasting,
EBU/ESA Symposium on Direct Satellite
Broadcasting, Dublin, 1977,
ESA, Parijs, 1977, 172 blz.

H.G. FISCHER en J. MERRILL,
**International and Intercultural Com-
munication,**
Hastings House, New York, 1976,

D. FLEISS en L. AMBROSINO,
**An International Comparison of Child-
ren's Television Programming,**
National Citizens Committee for
Broadcasting, Washington DC, 1971.

Cees HAMELINK,
De Mythe van de vrije Informatie,
Uitgeverij in den Toren, Baarn, 1978, 156
blz.

Kaarle NORDENSTRENG en Tapio VA-
RIS,

Television Traffic - One-Way Street ? A Survey and Analysis of the international Flow of Television Programme Material,
Unesco, Parijs, 1974, 62 blz.

Burton PAULU,
Radio and Television Broadcasting in Eastern Europe,
University of Minnesota Press, Minneapolis, 1974, 592 blz.

Burton PAULU,
Radio and Television Broadcasting on the European Continent,
University of Minnesota Press, Minneapolis, 1968, 290 blz.

H.I. SCHILLER,
The Mind Managers,
Beacon Press, Boston, 1973, 214 blz.

H.I. SCHILLER,
Mass Communications and American Empire,
Augustus M. Kelley Publ., New York, 1970, 170 blz.

H.I. SCHILLER,
Communication and cultural Domination,
International Arts and Sciences Press, White Plains, 1976, 127 blz.

Marcellus S. SNOW,
International commercial Satellite Communications : Economic and political Issues of the first Decade of «Intelsat»,
Praeger, New York, 1975, 170 blz.

Jeremy TUNSTALL,
The Media are American : Anglo-american Media in the World,
Constable, Londen, 1977, 352 blz.

T. VARIS en R. JOKELIN,
Television News in Europe. A Survey of the News-Film Flow in Europe,
Inst. of Journalism and Mass Communication, Tampere, 1976, 132 blz. (report nr. 32)

Tapio VARIS,
International Inventory of Television Programme Structures and the Flow of Television Programmes between Nations,
University of Tampere, Tampere, 1973, 264 blz.

Alan WELLS,
Picture Tube Imperialism ? The Impact of US-Television on Latin-America
Oris Books, New York, 1972, 197 blz.

7. JURIDISCHE ASPECTEN

Ernst W. FUHR,
ZDF-Staatsvertrag. Staatsvertrag über die Errichtung der gemeinnützigen Anstalt des öffentlichen Rechts «Zweites Deutsches Fernsehen»,
Hase & Koehler Verlag, Mainz, 1972, 336 blz.

Jean GOL en MONFIES,
Le Droit de Réponse de l'Opposition à la Radio-Télévision,
Annales de la Faculté de Droit de Liège, Luik, 1967, 541 blz.

Carl HAENSER,
Rundfunkfreiheit und Fernsehmonopol,
Econ-Verlag, Düsseldorf, Wenen, 1969, 280 blz.

Günter HERMANN,
Rundfunk-Gesetze. Textsammlung,
Carl Heymans Verlag, Keulen, 1966, 276 blz.

Günter HERMANN,
Fernsehen und Rundfunk in der Verfassung der Bundesrepublik Deutschland.
Möhr, Tübingen, 1975.

Wolfgang LIEB,
Kabelfernsehen und Rundfunkgesetze,
Duncker und Humblot, Berlijn, 1974,

Peter LERCHE,
Rundfunkmonopol ; zur Zulassung privater Fernsehveranstaltungen,
Metzner, Frankfurt am Main, 1970, 112 blz.

J.B. MÜNCH,
Aspects juridiques de la Radiodiffusion par Satellite,
Publications Universitaires Européennes, série II, vol. 121,
Herbert Lang, Bern/Peter Lang, Frankfurt am Main, 1975, 277 blz.

Albert NAMUROIS,
Problèmes de Structure et d'Organisation de la Radiodiffusion-Télévision dans le Cadre des Radiocommunications. Monographie,
UER, Genève, 1964, 124 blz.

François PIGE,
La Télévision dans le Monde. Organisation administrative et financière,
Impr. du Bugery, Belley, 1962, 386 blz.

Adrien POPOVICI,
La Radio et la Télévision en Italie,
La Documentation Française, Parijs, 1976, 101 blz.

8. SOCIALE COMMUNICATIE-ASPECTEN

Aan de hand van de elementen van het communicatieproces worden de publikaties gerangschikt onder de rubriek Communicator, Mededeling, Publiek en Effecten.

Bij «Communicator» gaat het om werken die handelen over personen die werkzaam zijn in de omroepinstituten.

De rubriek «Mededeling» werd onderverdeeld in informatieve, educatieve, amusements- en esthetische aspecten van de mededeling.

Bij het «Publiek» werden enerzijds werken van algemene aard opgenomen en anderzijds publikaties die specifieke publieksgroepen (marginale groepen, kinderen, vrouwen) analyseren.

Voor de «Effecten» werden, naast de algemene werken, volgende rubrieken weerhouden : geweld, politiek en impact op de andere media.

a. Communicator

Tom BURNS,
The BBC. Public Institution and private World,
Mac Millan Press, Londen, 1977, 313 blz.

Ilse DYGUTSCH-LORENZ,
Die Rundfunkanstalt als Organisationsproblem. Ausgewählte Organisations-einheiten in Beschreibung und Analyse,
Bertelsmann Universitätsverlag, Düsseldorf, 1969, 279 blz.

Ilse DYGUTSCH-LORENZ,
Journalisten und Rundfunk; empirische Kommunikationsforschung am Beispiel einer Rundfunkanstalt,
Bertelsmann, Gesellschaft und Kommunikation, 16, Düsseldorf, 1973, 206 blz.

Heinrich FREISE en Jochen DRATH,
Die Rundfunkjournalistin: das Bild der Journalistin in der Kommunikationsorganisation Rundfunkanstalt/Motivation und Berufswirklichkeit,
Spiess, Berlin, 1977, 242 blz.

Judith GELFMAN,
Women in Television News,
Columbia University Press, New York, Londen, 1976, 184 blz.

Rüdiger HOFFMANN,
Rundfunkorganisation und Rundfunkfreiheit: die Entwicklung von Organisations- und Machtstrukturen im Westdeutschen Rundfunk Köln und das Selbstverständnis der Programmacher,
Spiess, Berlin, 1975, 228 blz.

Egon NETENJAKOB,
Anatomie der Fernsehserie. Fernsehmacher untersuchen ihre Produktionsbedingungen.
Hase & Koehler Verlag, Mainz, 1976, 370 blz.

Marianne SCHATZ-BERGFELD,
Massenkommunikation und Herrschaft: zur Rolle von Massenkommunikation als Steuerungselement moderner demokratischer Gesellschaften,
Hain, Meisenheim am Glan, 1974, 276 blz.

Philip SCHLESINGER,
Putting «Reality» together: BBC-News,
Constable, Londen, 1978.

b. Mededeling

1°) Educatie

G. EISERMANN en S. S. ACQUAVIVA,
Telescuola. Der Einfluss der Fernsehens auf die Schule in der Gesellschaft von heute und morgen,
Enke, Stuttgart, 1974, 158 blz.

Fritz FISCHER,
Bildung und Fortbildung durch Fernsehen: Die Möglichkeiten von Bildung und Lernen durch Fernsehen unter besonderer Berücksichtigung der Voraussetzungen in der Bundesrepublik Deutschland. Leitstudie über Orientierungsmuster und Informationsbedürfnis von Arbeiterinnen von Elfriede Bode. Das Bildungfernsehen (III. Programm) in der BRD und seine Rolle in der Volkshochschule,
Wissenschaftliches Institut für Jugend- und Bildungsfragen in Film und Fernsehen, München, 1973, 128 blz.

L'Influence de la Télévision sur les Enfants et les Adolescents; Bibliographie annotée d'un Exposé sur le Résultat des Recherches; établie par L'Association Internationale des Etudes et Recherches sur l'Information, sous la Direction de Wilbur SCHRAMM,
Unesco, Parijs, 1965, 62 blz.

Ludwig J. ISSING
Forschungsübersicht im Bereich des Schulfernsehens,
Institut für Unterrichtswissenschaft, Paderhom, 1974, 36 blz.

Kurt KOSZYK, e.a. (uitgs.),
Fernsehen und Sozialkunde-Unterricht: Untersuchungen und Prämissen der Mediennutzung in der Sekundarstufe,
Brockmeyer, Bochum, 1975, 268 blz.

Materialien zum Fernsehunterricht: Unterrichtspraxis, Programmanalysen und Medientheorie,
Metzler, Stuttgart, 1976, 300 blz.

Helmut WALDMANN,
Fernseherziehung im Heim: der Einfluss des Fernsehens auf das Freizeitverhalten von Kindern und Jugendlichen in Erziehungsheimen,
Marhold, Berlin, 1975, 104 blz.

Ignacy WANIEWICZ,
La Radio-Télévision au Service de l'Education des Adultes: les leçons de l'Expérience mondiale,
Unesco, Parijs, 1972, 130 blz.

Eric WASEM en Ferdinand KOPP,
Arbeitslehre - Berufskunde im Schulfernsehen. Analyse berufskundlicher Sendungen des Bayerischen Schulfernsehens,
Ehrenwirth Verlag, München, 1971, 134 blz.

2°) Informatie

Edward Jay EPSTEIN,
News from nowhere: Television and the News,
Random House, New York, 1973, 321 blz.

Robert Shelby FRANK,
Message Dimensions of Television News,
Heath, Lexington, 1973, 121 blz.

The Glasgow Media Project,
Bad News, (Vol 1)
Routledge and Kegan Paul, Londen en Boston, 1976, 310 blz.

James D. HALLORAN, Philip ELLIOT en Graham MURDOCK,
Demonstration and Communication: A Case Study,
Penguin, Middlesex, 1970, 328 blz.

Uwe MAGNUS,
Aussagenanalyse. Eine Untersuchung des ersten Fernsehprogramms,
Hans-Bredow-Institut, Hamburg, 1966, 48 blz.

K. RENCKSTORF,
Nachrichtensendungen im Fernsehen,
Hans-Bredow-Institut, Hamburg, 1976, 192 blz.

Dieter ROSS,
Die dritten Fernsehprogramme: Dokumentation und Analyse.
Studien zur Massenkommunikation, 4,
Hans-Bredow-Institut, Hamburg, 1967, 98 blz.

Ulrich SAXER (uitg.),
Fernsehen: Stichwort Objektivität,
Band I der Schriftenreihe des Fernsehens der deutschen und rätoromanischen Schweiz, 143 blz.

W. SCHULZ,
Die Konstruktion von Realität in den Nachrichtenmedien,
Alber-Broschur Kommunikation, Band 4, Freiburg im Breisgau, 1976, 160 blz.

William SMALL,
To kill a Messenger; Television News and the real World,
Hastings House, New York, 1970, 302 blz.

Bernard WEMBER,
Wie informiert das Fernsehen ?,
List, München, 1976, 175 blz.

3°) *Amusement*

Ralph BAUER en Donna BAUER,
The Horse, the Gun and the Piece of Property : Changing Images of the TV-Western,
Popular Press, Bowling Green, 1975,
246 blz.

Manfred DELLING,
Bonanza & Co. Fernsehen als Unterhaltung und Politik. Eine kritische Bestandsaufnahme,
Rowohlt, Reinbek bei Hamburg, 1976,
110 blz.

George GERBNER, Larry ROSS, Michael F. ELEEY e.a.,
Trends in Network Television Drama and Viewer Conceptions of social Reality 1967-1975,
University of Pennsylvania, The Annenberg School of Communication, Philadelphia, 1972, 100 blz.

Friedrich KNILLI (uitg.),
Die Unterhaltung der deutschen Fernsehfamilie. Ideologiekritische Kurzanalysen von Serien,
Carl Hanser Verlag, München, 1971, 118 blz.

Movies on TV,
Bantan Books, Toronto, 1971, 498 blz.

J.M. PETERS, Friedrich KNILLI e.a.,
Amusement in de Massamedia : informatieve en persuasieve Functies,
Referaten van het 5de Vlaams Congres voor Communicatiewetenschap, Centrum voor Communicatiewetenschappen K.U.Leuven, Leuven, 1973, 55 blz.

Jean-Marie PIEMME,
La Propaganda inavouée : Approche critique du Feuilleton télévisé,
Union Générale d'Éditions, Parijs, 1975,
446 blz.

Heinrich POPITZ,
Präsentation und Wirkung von Fernsehhalten,
Universität Freiburg, Institut für Soziologie, Freiburg im Breisgau, 1972, 66 blz.

Constantin VON BARLOEWEN, e.a. (uitgs.),
Talk Show : Unterhaltung im Fernsehen : Fernsehunterhaltung ?
Carl Hanser Verlag, München, 1975, 170 blz.

4°) *Esthetiek*

IMZ-Report,
Music on TV,
Kurt Blaukopf, Wenen, 1964, 111 blz.

Ingeborg MUENZ-KOENEN,
Fernsehndramatik : Experimente, Methoden, Tendenzen, ihre Entwicklung in den sechziger Jahren,
Akademie, Berlijn, 1974, 293 blz.

Irene SHUBIK,
Play for Today : the Evolution of Television Drama,
Daris-Poynter, Londen, 1975, 191 blz.

Peter VON RUDEN,
Das Fernsehspiel : Möglichkeiten und Grenzen,
Fink Verlag, München, 1975, 202 blz.

c. **Publiek**

1°) *Algemeen*

Francis BALLE,
Institutions et Public des Moyens d'Information : Presse, Radiodiffusion, Télévision,
Ed. Montchrestien, Parijs, 1973, 696 blz.

Jean CAZENEUVE,
L'Homme Téléspectateur,
Denoël/Gonthier, Parijs, 1974, 224 blz.

Axel DIEL (uitg.),
Kritische Medienpraxis, Ziele, Methoden, Mittel,
M. DuMont Schauberg, Keulen, 1974,
300 blz.

Heinz GIES,
Fernsehen und Erwachsenenbildung : Aussagenanalyse des Bildungsinhalts im Zweiten Deutschen Fernsehen,
Volker Spies, Berlijn, 1975, 240 blz.

The Roper Organization Inc.,
What People think of Television and other Mass Media, 1959-1972,
Television Information Office, New York, 1973.

The Roper Organization Inc.,
An extended View of public Attitudes toward Television and other Mass Media 1959-1971,
Television Information Office, New York, 1973.

G.A. STEINER,
People look at Television,
Knopf, New York, 1963.

Franz R. STUKE, Dietmar ZIMMERMAN,
Medium Fernsehen : eine Studie zum Problemkreis Medienpädagogik und Schulfernsehen am Beispiel einer Felduntersuchung, (2de ed),
Münster, Regensburg, 1976, 347 blz.

2°) *Specifieke publieksgroepen*

Beiträge und Materialien zum Thema : Fernsehen für Kinder und Jugendliche
Arbeitszentrum Jugend Film Fernsehen, München, 1975, 72 blz.

Robert T. BOWER,
Television and the Public,
Holt, Rinehart and Winston, New York, 1973, 203 blz.

Die Darstellung der Frau und die Behandlung von Frauenfragen im Fernsehen. Band 34,
Schriftenreihe des Bundesministers für Jugend, Familie und Gesundheit,
Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart, 1975,
290 blz.

Walter FLEMMER,
Kinder vor der Flimmerkiste : Ein Beratungsbuch für Eltern und Erzieher,
Ehrenwirth, München, 1974, 217 blz.

Barbara FÜLLGRAFF
Fernsehen und Familie. Die Rolle des Fernsehens im Prozess des strukturellen Wandels der Familie,
Rombach, Freiburg im Breisgau, 1965,
142 blz.

Takeo FURU,
The Function of Television for Children and Adolescents. In Collaboration with Terumi NAKANO, e.a.,
Sophia Univ., Tokio, 1971, 323 blz.

Bradley S. GREENBERG en Brenda DERVIN,

Use of the Mass Media by the urban Poor: Findings of three Research Projects, with an annotated bibliography,

Praeger, New York, 1970, 251 blz.

Hilde HIMMELWEIT, A.N. OPPENHEIM en Pamela VINCE,

Television and the Child. An empirical Study of the Effect of Television on the Young,

Oxford University Press, Londen, New York, Toronto, 1958, 522 blz.

Horst HOLZER,

Kinder und Fernsehen: Materialien zu einem öffentlich-rechtlichen Dresurakt,

Hanser, München, 1974, 156 blz.

Michael J.A. HOWE,

Television and Children,

New University Education, Londen, 1977, 157 blz.

Ludwig KERSTIENS en Brigitte THUERMER,

Fernsehgewohnheiten der Kinder im Vorschulalter. Bericht über eine Elternbefragung,

Aktion Jugendschutz, Baden-Württemberg, 1975, 75 blz.

Kinderen en TV: 1976,

NOS, Afdeling Kijk- en Luisteronderzoek, Hilversum, 1976, 35 blz.

Gerald S. LESSER,

Children and Television: Lessons from Sesame Street; introduced by Lloyd MORRISET,

Vintage Books, New York, 1975, 291 blz.

Enrique MELON-MARTINEZ,

La Télévision dans la Famille et la Société modernes. Avec la Collaboration de Marie-Anne SALLERON, pref. de Pierre LAZAREFF,

Ed. Sociales-Françaises, Parijs, 1969, 207 blz.

Stanley MILGRAM en R. Lance SHOTLAND,

Television and antisocial Behaviour: Field experiments,

Academic Press, New York, 1973, 183 blz.

Norman S. MORRIS,

Television's Child, (2nd ed),

Little, Brown, Boston, 1971, 238 blz.

Grant NOBLE,

Children in Front of the small Screen, Constable, Londen, 1975, 256 blz.

Karl Heinz PFEIFFER,

Unsere Kinder vor dem Bildschirm: Ratschläge für die pädagogische Nutzung von Fernsehen, Film und Funk, Herder, Freiburg im Breisgau, 1974, 159 blz.

Richard M. POLSKY,

Getting to Sesame Street: Origins of the Children's Television Workshop, Praeger, New York, 1974, 139 blz.

Rapport inzake een Onderzoek naar de Betekenis van de Massamedia voor leerlingen van de lagere School, NOS, Afdeling Kijk- en Luisteronderzoek, Hilversum, 1977.

N. RUTSTEIN,

«Go watch TV»; what and how much should Children really watch?,

Sheed and Ward, New York, 1974, 213 blz.

Wilbur SCHRAMM, Jack LYLE e.a.,

Television in the Lives of our Children, Stanford University Press, Stanford, 1961, 324 blz.

Televisie en Kinderen: Deel I: Literatuur over televisie en jeugd,

Instituut Film en Jeugd, Amsterdam, 1966, 84 blz.

Televisie en Kinderen: Deel II: De Jeugd onderzocht,

Instituut Film en Jeugd, Amsterdam, 1966, 248 blz.

Women in the Wasteland: A report on the Image of Women portrayed in TV programming,

NOW, National Capitol, Area Chayter, Washington DC, 1972.

Window dressing on the Set: Women and Minorities in Television: A Report of the US-Commission on civil Rights, Washington DC, 1977, 181 blz.

d. Effecten

1°) Algemeen

William A. BELSON,

The Impact of Television. Methods and Findings in Program Research,

Archon Books, Hamden, 1967, 400 blz.

Jean CAZENEUVE,

Le Pouvoir de la Télévision, Gallimard, Parijs, 1970, 382 blz.

George COMSTOCK, John P. MURRAY en Eli A. RUBINSTEIN, (uitgs.),

Television and social Behaviour,

Vol. 1: **Media Content and Control,** 546 blz,

Vol. 2: **Television and social Learning,** 371 blz.

Vol. 3: **Television and adolescent Aggressiveness,**

Vol. 4: **Television in Day-to-Day life: Patterns of Use,** 600 blz,

Vol. 5: **Television's Effects: Further Explorations,**

Government Printing Office, Washington DC, 1972.

James D. HALLORAN, (uitg.),

The Effects of Television,

Panther, Londen, 1970, 222 blz.

James D. HALLORAN,

The Effects of Mass Communication with special Reference to Television,

Leicester University Press, Leicester, 1964, 83 blz.

Charles A. SIEPMANN,

Radio, Television and Society,

Oxford University Press, New York, 1956, 410 blz.

2°) Geweld

W.A. BELSON,

Television Violence and the adolescent Boy,

Leicester University Bookshop, Leicester, 1978.

George COMSTOCK, Eli RUBINSTEIN en John P. MURRAY, (uitgs.)

Television and social Behaviour. A technical Report to the Surgeon General's Scientific Advisory Committee on Television and social Behaviour, (5 delen),

Government Printing Office, Washington DC, 1969-1972.

Seymour FESHBACH en Robert SINGER,

Television and Aggression,

Joney-Bars, San Francisco, 1971, 186 blz.

J.D. HALLORAN, R.L. BROWN en D.C. CHANEY,
Television and Delinquency,
Humanities Press, New York, 1970, 221 blz.

Denis HOWITT en Guy CUMBERBATCH,
Mass Media, Violence and Society,
Elek, Londen, 1975, 167 blz.
(Nederlandse vertaling: **Massamedia en Geweld**, Aula-Boeken, nr. 590, Het Spectrum, Utrecht-Antwerpen, 1977, 223 blz.)

Michael KUNCZIK,
Gewalt im Fernsehen. Eine Analyse der potentiell kriminogenen Effekte,
Böhlau Verlag, Keulen, 1975, 827 blz.

3°) Politiek

Jay G. BLUMLER en Denis McQUAIL,
Television in Politics : Its Uses and Influences,
Faber & Faber Ltd., Londen, 1968, 379 blz.

Jay G. BLUMLER, M. GUREVITCH en J. IVES,
The Challenge of Election Broadcasting,
Centre for Television Research, University of Leeds, Leeds, 1978, 91 blz.

Jay G. BLUMLER, Roland CAYROL en Gabriel THOVERON,
La Télévision fait-elle l'Élection ? Une Analyse comparative : France, Grande-Bretagne, Belgique,
Presse de la Fondation Nationale des Sciences Politiques, Parijs, 1978, 283 blz.

Clemens BURRICHTER
Fernsehen und Demokratie. Zur Theorie und Realität der politischen Information des Fernsehens,
Gesellschaft und Kommunikation, Band 5, Bertelsmann Universitätsverlag, Düsseldorf, 1970, 231 blz.

Steven H. CHAFFEE (uitg.),
Political Communication. Issues and Strategies for Research,
Sage annual Reviews of Communication Research, Vol. IV, Sage Publications, Beverly Hills, Londen, 1975, 319 blz.

Dusan HAULICEK en Matthias F. STEINMANN,
Die Publikumsresonanz der Wahl-sendungen des Fernsehens (1975). Eine Untersuchung über die quantitative und qualitative Resonanz der Sendungen des Fernsehens zu den Nationalratswahlen 1975,
Verlag Paul Haupt, Bern en Stuttgart, 1978, 113+58 blz.

Sidney KRAUS (uitg.),
The great Debates : Background, Perspective, Effects,
Bloomington, 1962, 439 blz.

Jean MEYNAUD,
La Télévision américaine et l'Information sur la Politique,
Editions Nouvelle Frontière, Montreal, 1971, 380 blz.

Bernard RUBIN,
Political Television,
Watchworth Publ. Cy., Belmont, 1967, 200 blz.

Colin SEYMOUR-URE,
The political Impact of Mass-Media,
Constable, Londen, 1974, 296 blz.

Joseph TRENAMAN en Denis McQUAIL,
Television and the political Image. A Study of the Impact of Television on the 1959 general Elections,
Londen, 1961, 287 blz.

Hans-Jürgen WEISS,
Wahlkampf im Fernsehen : Untersuchungen zur Rolle des grossen Fernsehdebatte im Bundestagswahlkampf 1972,
Spiess, Berlijn, 1976, 292 blz.

4°) Impact op de andere media

Jean-Michel AGOSTINI en Michel HUGUES,
Les Effets de la Publicité dans la Presse et à la Télévision,
Robert Laffont, Parijs, 1972, 182 blz.

William T. GORMLEY jr.,
The Effects of Newspaper-Television Cross-Ownership on News Homogeneity,
Institute for Research in Social Science, University of North-Carolina, Chapel Hill, 1976, 276 blz.

MICHEL-Bericht,
Bericht der Kommission zur Untersuchung der Wettbewerbsgleichheit von Presse, Funk/Fernsehen und Film,
Bundesdrucksache V/2120, Deutscher Bundestag, Bonn, 1967,

Fredric STUART,
The Effects of Television on the Motion Picture and Radio Industries,
Arno Press, New York, 1976, 213 blz.

Klaus TIEMANN,
Film, Funk, Fernsehen : Medien und Apparate der Industriegesellschaft,
(3de Uitg.),
Hirschgaben Verlag, Frankfurt am Main, 1973, 72 blz.

Claus WILKENS,
Presse und Fernsehen. Die Funktion der Presse bei der gesellschaftlichen Rezeption des Fernsehens,
Gesellschaft und Kommunikation, Band 14, Bertelsmann Universitätsverlag, Düsseldorf, 1972, 243 blz.

9. TECHNISCHE ASPECTEN

William R. BENNETT, James R. DAVEY,
Datatransmission,
McGraw-Hill, New York, Londen, 1965, 356 blz.

Howard CHINN,
Television Broadcasting,
McGraw-Hill, New York, 1953, 662 blz.

Wolfgang DILLENBURGER,
Einführung in die Fernsehetechnik (Bd. 1 en 2),
Fachverlag Schiele & Sohn, Berlijn, 1964, 1969, 290 en 526 blz.

Donald G. FINK,
Television engineering,
McGraw-Hill, New York, Londen, Copyright 1940, 1952, 721 blz.

Timothy JOHNSON,
Teletext. Datatransmission by Television,
The Financial Times Ltd., Londen 1974, 187 blz.

F. KERHOF en W. WERNER,
Televisie,
NV Centrex, Eindhoven, eerste uitgave 1951, 498 blz.

Helmut LENHARDT,
Die Zukunft von Rundfunk und Fernsehen in der Auseinandersetzung mit den neuen elektronischen Medien,
Verlag Fritz Molden, Wenen, München, Zürich, 1972, 176 blz.

Gerald MILLERSON,
The Technique of Television Production,
Focal Press, Londen, 1972, 440 blz. (eerste uitgave 1961).

Helmut SCHÖNFELDER,
Farbfernsehen,
1. Aufgabenstellung und Lösungswege,
2. Abtastung und Codierung,
3. Synchronie und Synchronisierungstechnik,
Fernseh GmbH, Darmstadt, 1965, 1965, 1968, 113, 252 en 312 blz. (Deel 4 in voorbereiding).

Society of Motion Picture and Television Engineers,
Color Television,
Selections of the Journal of the SMPTE, USA, 1970, 223 blz.

Staff of the Hazeltine Laboratories,
Principles of Color Television,
John Wiley & Sons, New York, 1956, 595 blz.

V. NATIONALE PUBLIKATIES

1. VLAANDEREN

Jef ANTHIERENS,
Tien Jaar Vlaamse Televisie,
Heideland, Hasselt, 1964, 278 blz.

De Belgische Ondernemingen in de Televisiereklame,
Brochure aangeboden door de Unie der Belgische Adverteerders in samenwerking met de Kamer van Reklameadviesbureaus, 1969, 14 blz.

Bijdrage tot de Studie van het Probleem van de Reklame in de Belgische Radio en Televisie,
SPEA, Sales Promotion Executives Association International, Brussel, 1970, 147 blz.

G. BLOMME en P. LENDERS,
De Schooluitzendingen en andere audio-visuele Media in België. Het huidige Aanbod en het pedagogisch Gebruik ervan,
Universiteit Antwerpen, Instituut voor Didactiek en Andragogiek, Antwerpen, 1975, 77 blz.

Jan BOON,
Televisie : Weldaad of Verschrikking ? Signalement van een nieuwe Muze,
N.I.R., Brussel, 1953, 78 blz.

Jan BOON,
Causerie over Televisie,
Instituut voor Journalistiek en Communicatiewetenschappen, Leuven, 1954, 50 blz.

Jan BOON,
Eigen Vorm van Literatuur en dramatische Kunsten in Radio en Televisie,
Instituut voor Pers- en Communicatiewetenschap, Leuven, 1958, 20 blz.

Luk BOONE,
De Malaise in en rond de B.R.T.,
in **De Vlaamse Gids**, jg. 60, nr. 1, Antwerpen januari-februari 1976, blz. 64-68.

Luk BOONE,
De toenemende Politisering van de Belgische Omroep,
in **Communicatie. Tijdschrift voor Massamedia en Cultuur**, jg. 7, nr. 4, Centrum voor Communicatiewetenschappen, Leuven, winter 1977-1978, blz. 1-4.

J. BRIERS en F. BEKE,
De Hoofdopdrachten van Radio en Televisie en de nieuwe Omroepwet,
in **De Brug**, nr. 3, Gent, 1973, blz. 208-239.

J. BRIERS,
De Segregatie van de artistieke wereld in Pers, Radio en Televisie,
in **Publikaties van het Seminarie voor Pers- en Communicatiewetenschap**, R.U.G., nr. 1, E. Story-Scientia, Gent, 1967, blz. 53-76.

J. BRIERS,
Informatie via Ontspanning,
in **Tijdschrift voor Sociale Wetenschappen**, nr. 1, R.U.G., Gent, 1975, blz. 31-55.

H. CAMMAER, M. SONNEVILLE en H. VERBOVEN,
Televisiejeugd ? Begeleiding en Beleid,
Nederlandse Boekhandel, Kapellen, 1972, 86 blz.

M. CHRISTIAENS,
De B.R.T. en de Censuur. Het Standpunt van de Journalist,
in **Kultuurleven**, jg. 37, nr. 9, Leuven, november 1970, blz. 864-872.

F. DECOSTER,
Het B.R.T.-Monopolie ter Diskussie gesteld,
in **Ons Erfdeel**, jg. 20, nr. 4, Rekkem, september-oktober 1977, blz. 517-535.

Huib DEJONGHE,
De Televisie in het Arbeidsmilieu. Een onderzoek bij de lezers van «De Volksmacht»,
in **De Gids op Maatschappelijk Gebied**, jg. 50, nr. 12, Brussel, december 1959, blz. 987-1007.

Huib DEJONGHE,
TV-Informatie : Vraag en Antwoord,
in **Kultuurleven**, jg. 34, nr. 7, Leuven, augustus-september 1967, blz. 490-502.

Huib DEJONGHE,
Sociale Communicatiemedia : culturele Revolutie ?
in **Kultuurleven**, jg. 35, nr. 10, Leuven, december 1968, blz. 724-730.

Huib DEJONGHE,
De B.R.T. en de alternatieve Zullen
in **Ons Erfdeel**, jg. 18, nr. 1, Rekkem, januari-februari 1975, blz. 62-70.

A. DEPONDT,
De Wet van 18 mei 1960 houdende Oprichting van de Belgische Radio en Televisie en de Vrijheid van Informatie,
in **Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht**, jg. 23, nr. 1, Brussel, januari-februari 1968, blz. 11-17.

A. DEPONDT,
Het Radio- en Televisiebestel in België,
in **Jaarboek 1969-1970**, Vereniging voor de vergelijkende Studie van het Recht in België en Nederland, Tjeenk Willink, Zwolle, 1970, blz. 211-242.

- N. DE VOLDER, J. JONCKHEERE, A. HENDRIKS e.a.,
TV-kijken en Programmakeuze. Het TV-Gedrag van de Universiteitsstudenten en van de Jeugd in de middelbare, technische en lagere Scholen van de Agglomeratie Leuven.
Sint-Franciscus Uitgeverij, Mechelen, 1964, 261 blz.
- Maurice DE WILDE,
Het Mijnalarm. Een Dossier,
Van In & Co., Lier, 1966, 127 blz.
- Jan DIJCK,
Het Recht van Antwoord in Radio en Televisie,
(deel I en II)
in **Communicatie. Tijdschrift voor Massamedia en Cultuur**, jg. 6, nr. 3-4, Centrum voor Communicatiewetenschappen, Leuven, herfst-winter 1976-1977, blz. 20-25, en jg. 7, nr. 1, lente 1977, blz. 5-7.
- Educatief-instructieve Televisie,**
colloquium 1969-B.R.T. ter gelegenheid van het derde lustrum van de Vlaamse Televisie.
B.R.T., Dienst Pers en Publikaties, Brussel, 1971, 119 blz.
- J. ENGELS,
Het Liberalisme tegenover Radio en Televisie,
Paul Heymanscentrum, Brussel, 1976, 75 blz.
- W.J. GANSHOF VAN DER MEERSCH,
Het Rechtsstelsel van Radio en Televisie en de grondwettelijke Vrijheden,
in **Rechtskundig Weekblad**, nr. 2, M. Kluwer, Berchem, 1961-62, kol. 2337-2358.
- W. GELDOLF,
Massamedia en Parlement,
in **Socialistische Standpunten**, jg. 17, nr. 1, Brussel, 1970, blz. 3-13.
- R. GIJS,
Heeft de B.R.T. een Beleidspolitiek inzake TV-Programma's?
in **Kultuurleven**, jg. 39, nr. 4, Leuven, mei 1972, blz. 327-338.
- K. HEMMERECHTS,
Elektronische of TV-Journalistiek: Wording, Werking, Weerstanden,
De Vroente, Kasterlee, 1970, 175 blz.
- A. HENDRIKS en A. BENOIT,
Schrijven voor de Televisie. Techniek en Esthetica van het TV-Script,
Standaard Boekhandel, Antwerpen-Amsterdam, 1963, 111 blz.
- Informatie en Democratie. Feiten en Toestanden. Standpunten,**
in **Dosfeldokumenten**, 4-5, Dosfel-instituut, Brussel, 1970, 174 blz.
- Rita JOLIE-MULIER en Ward BOSMANS,
Er komt nooit Democratie zonder autonome Informatie.
in **Streven**, jg. 24, nr. 2, Antwerpen, december 1970, blz. 242-254.
- Kabeltelevisie,**
Congresbrochure van het Congres Kabeltelevisie te Hasselt van 1 tot 5 oktober 1974,
K.U.Leuven, Centrum voor Communicatiewetenschappen, Leuven, 1974, 128 blz.
- Kabeltelevisie,**
Referaten van het Congres Kabeltelevisie te Hasselt van 1 tot 5 oktober 1974,
Universitaire Pers Leuven, Leuven, 1975, 294 blz.
- Krant en Omroep: Statuten en vrije Berichtgeving,**
Referaten van het Derde Vlaams Congres voor Communicatiewetenschap, Leuven, 20/11/70,
K.U.Leuven, Centrum voor Communicatiewetenschappen, Leuven, 1971, 103 blz.
- B. LEYSEN,
Boeken en Televisie,
in **Het Boek in Vlaanderen**, 1955, blz. 1-5.
- B. LEYSEN,
Televisie, een nieuwe Verantwoordelijkheid,
in **Nieuwe Stemmen**, Grootmachtennummer, jg. 13, nr. 9-10, augustus-september 1957, blz. 316-323.
- B. LEYSEN,
Toneel en TV,
Tekst van een Colloquium Vermeylenkring-Toneelproblemen,
Uitgever Vermeylenfonds, 1959, blz. 41-46.
- Lokale Televisie,**
Referaten Congres Lokale Televisie, Oostende 1-4 oktober 1975,
Vereniging voor Lokale Televisie-Omroep, Oostende, 1975, 338 blz.
- Theo LUYKX,
Evolutie van de Communicatiemedia,
Elsevier Sequoia, Brussel, 1978, 576 blz.
- De Massamedia evenwichtig Spiegelbeeld van onze Samenleving,**
Referaten van het Vierde Vlaams Congres voor Communicatiewetenschap, Gent, 22/3/72, 86 blz.
- J. MERTENS,
Audiovisuele Media. Theorie en Praktijk,
Van In & Co., Lier, 1972, 411 blz.
- I. MERVIELDE,
Evaluatie-onderzoek over Sesamstraat: Effecten van Opname-, Subject- en Inhoudsvariabelen op kijken, begrijpen en persoonsperceptie,
Laboratorium voor experimentele, differentieële en genetische psychologie, R.U.G., Gent, juni 1978, 121 blz.
- De Omroep in Diskussie,**
Verslagbrochure B.V.V.O.: Studiedag 26/2/77,
extra-editie van **Koepel 5**, jg. 4, Leuven juni 1977, 34 blz.
- E. PAREZ,
Een alternatieve Kijk op de Vlaamse Televisie,
in **Ons Erfdeel**, jg. 20, nr. 5, Rekkem, november-december 1977, blz. 717-724.
- L. PLASSCHAERT,
U en Uw Gemeente. Een Evaluatie, 2 delen
Op voorstel van de Commissie Instructieve Omroep, in opdracht van de B.R.T., 1973, 192 blz en 167 blz. (gestencild).
- M. PLATEL,
Het Recht op Antwoord in de Communicatiemedia,
Faculteit der Rechtsgeleerdheid, R.U.G.,
Elsevier-Sequoia, Brussel, 1971, 92 blz.
- Problemen van Radio en Televisie,**
Werkdokumenten VSP/VSI, Vlaamse B.S.P.-Federatie, arr. Mechelen, 1968, 56 blz.

Publiciteit in Radio en Televisie,
CEPESS, jg. 7, nr. 5, Brussel, 1968, 84 blz.

K. RIMANQUE,
De Vrijheid van Informatie en de Vrijheid van Mening in Verband met de Uitzendingen van Radio en Televisie,
in **Rechtskundig Weekblad**, jg. 33, nr. 34, Brussel, 3 mei 1970, kol. 1601-1660.

G. ROS,
Publiciteit in de audiovisuele Media: Een Opiniepeiling bij Belgische Firma's,
in **Tijdschrift voor Sociale Wetenschappen**, nr. 3, R.U.G. Gent, 1970, blz. 314-341.

H. SANTY,
Het Grote Publiek en de TV in Vlaanderen,
in **Kultuurleven**, jg. 39, nr. 4, Leuven, mei 1972, blz. 316-326.

H. SANTY,
De Parlementsverkiezingen in Radio en TV (B.R.T.),
in **Res Publica**, bundel XVI, nr. 3-4, Brussel, 1974, blz. 503-515.

H. SANTY,
De Verkiezingscampagne in de Radio en Televisie: 28 maart tot 16 april 1977,
in **Res Publica**, bundel XIX, nr. 3, Brussel, 1977, blz. 459-467.

H.K. SCHODTS, e.a.
Wie, wat, hoe in de Televisie?
K.T.R.C., Brussel, 1961, 89 blz.

H. VANDENBERGE,
Bescherming van het Privéleven en Recht op Informatie via de Massamedia,
In **Rechtskundig Weekblad**, jg. 33, nr. 31, Brussel, 1970, kol. 1457-1470.

Wim VAN DER BIESEN,
Televisie en politieke Voorlichting. De Reacties van het Vlaamse Publiek op de TV-Verkiezingscampagne 1965,
Sint-Franciscus Uitgeverij, Mechelen, 1965, 96 blz.

G. VAN DIEVOET,
Het wettelijk Statuut van Radio en Televisie in België,
in **Democratie en Vrije Voorlichting**,
Sint-Franciscus Uitgeverij, Mechelen, 1963, blz. 85-105.

A. VAN IMPE,
De B.R.T. en de Censuur. Het Standpunt van de Regeringscommissaris, in Kultuurleven, jg. 37, nr. 9, Leuven, november 1970, blz. 853-863.

W. VAN LAEKEN (red.),
Dossier Omroep,
Kritak, Leuven, 1977, 73 blz.

Herman VAN PELT,
De Omroep in Revisie. Ontwikkeling van het Radio- en Televisiebestel in Nederland en België,
Doctoraal Proefschrift K.U.Leuven, Acco, Leuven, 1973, 398 blz.

Jerôme VERHAEGHE,
Nieuwe Mogelijkheden van Radio en Televisie in Dienst van de Volksopvoeding en Bijscholing,
in **De Macht van de Media. Krant, Radio, Televisie**,
Lannoo, Tielt, 1969, blz. 73-119.

Jerôme VERHAEGHE,
Verleden en Toekomst van de Informatieoverdracht en de Communicatie,
in **Kultuurleven**, jg. 39, nr. 4, Leuven, mei 1972, blz. 376-386.

A. VERHULST,
Politieke Verzuijing op kultureel Gebied. De Teleurgang van een Droom,
in **Ons Erfdeel**, jg. 20, nr. 1, Rekkem, 1977, blz. 13-20.

Volksoepvoeding en Massacommunicatiemiddelen,
Verslag van de 6de Conferentie Volksoepvoeding voor het Nederlands Taalgebied, gehouden te Woudschoten op 21, 22 en 23/11/1963,
Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur, Brussel, 1964, 61 blz.

2. FRANSTALIG BELGIE

Th. DHANIS, V. MICHEL, J. RAES, A. SAMIJN en J. SCHOONBROODT,
Information et Pouvoir,
Ed. Vie Ouvrière, Brussel, 1977, 230 blz.

Etudes de Radio-Télévision, (Les Cahiers R.T.B.),
Bureau d'Etudes de la R.T.B., Brussel (verschijnt onregelmatig).

Claude GEERTS,
Une Enquête Budget-Temps auprès des Jeunes,
R.T.B., Brussel, 1975, 251 blz.

Axel GRYSPEERDT,
Télévision et Participation à la Culture,
Rapport d'Enquête, Cetedi, Fondation Travail-Université, Institut Supérieur du Travail, U.C.L., 1970, 324 blz.

René P. HASQUIN,
La Presse belge face à la Publicité TV,
Editions Labor, Brussel, 1969, 146 blz.

L'Information. Presse et Radio-Télévision en Belgique,
speciaal nummer van **La Revue Nouvelle**, jg. 33, band LXVI, nr. 9, september 1977, Brussel, blz. 125-285.

A. MAST,
Le Statut juridique de la Radio et les Limites de la Liberté d'Expression,
in **Revue de droit international et de droit comparé**, Bruylant, Brussel, 1958, blz. 412-422.

A. NAMUROIS,
Le nouveau Statut de la Radiodiffusion en Belgique,
in **Revue UER**, nr. 1, Genève, september 1960, blz. 2-10.

A. NAMUROIS,
Droit d'Auteur et Télédistribution en Droit belge,
in **Revue UER**, volume XXVI, nr. 5, Genève, september 1975, blz. 45-52.

Publics et Techniques de la Diffusion collective, Etudes offertes à Roger Clause,
Editions de l'Institut de Sociologie, U.L.B., Brussel, 1971, 292 blz.

Gabriel THOVERON,
Radio et Télévision dans la Vie quotidienne,
Centre d'Etudes des Techniques de Diffusion Collective, U.L.B., Editions de l'Institut de Sociologie, Brussel, 1971, 882 blz.

Robert WANGERMEE en Holde LHOEST,
L'après-télévision. Une anti-mythologie de l'audio-visuel,
Hachette, Parijs, 1973, 268 blz.